

31/1/33

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

Vol. 12

సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1926 వ సం॥ మార్చి నెల 2-వ తేది మంగళవారము

శ్రీ క్రోధనామ సంవత్సరము, ఫాల్గుణమాస బహుళ తృతీయ 3.

No. 359

సంచిక ౩౫౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకవేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము నకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

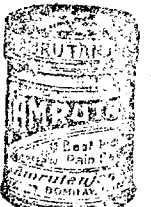
తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును.
జెఱుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.

దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జీవామున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

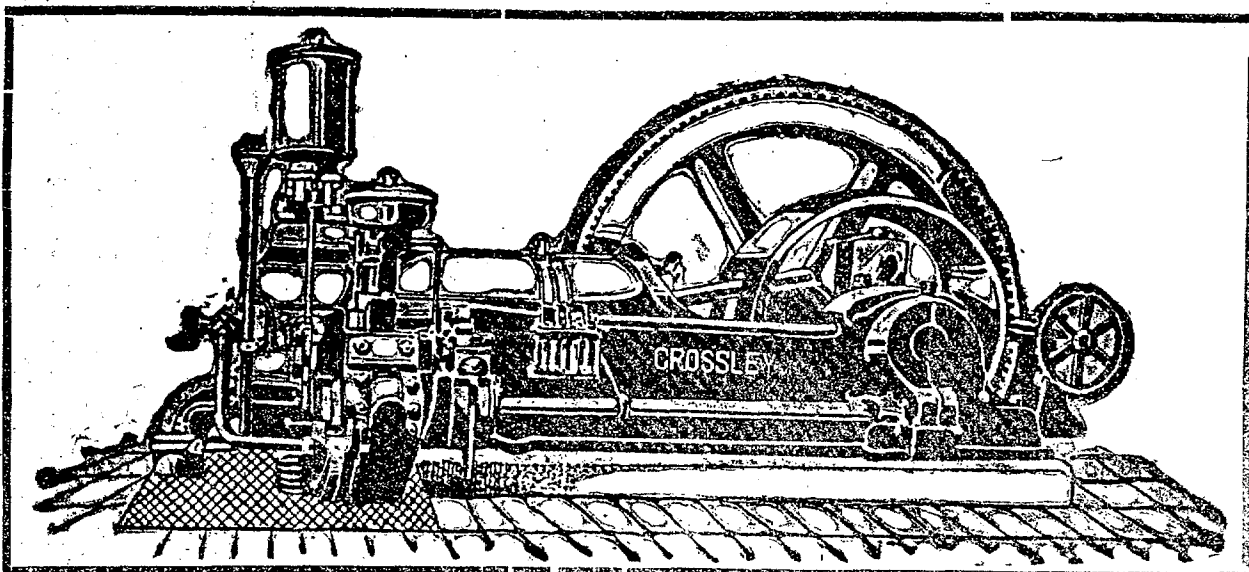

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 249 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

క్రాస్లి గాసు అండ్ ఆయిల ఎంజినులు

ప్రపంచమునందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవి, మితవ్యయముగలది.

మిక్కిల శ్రేష్ఠ
మైనరకము ఇం
టర్నల్ కంబైన్
న్ ఎంజినులు త
యారు చేయుట
యందు 50 సంవ
త్సరముల అను
భవము గలదు.

నూతన ఎంజీన్
రింగు శాస్త్రము
నందు తెలుపబడి
న ప్రకారము సరి
యైన ప్రైము
మూవరు మొద
లగు వాటితో
గలదు.

అనుభవము జాస్తిగానుండవలసరములేదు. మిక్కిలి సరసమైన నూనెనుపొయ్యికి ఉపయోగించ వచ్చును. మిక్కిలి మితవ్యయముగలది.

ఎంజినిర్లు, రైసుమిల్లు స్వంతదారులు, వ్యవసాయదారులు, యితరులు మాకు వ్రాయుకోరెదము.

క్రాస్లి బ్రదర్స్, (లిమిటెడ్) 14, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

Crossley Bros, (Limited) 14, Broadway, Madras.

1546

S. U. Narayanachary & Co,
Choukhamba-Benares

2650

S. U. N. & CO.
BENARES CITY

మాదగ్గర అన్నిరకముల పట్టుబట్టులు, రుద్రాక్ష, బిడ్డలు ఆడదగిన సామానులు మొదలగునవి కోరినవారికి సరియైన ధరలకు వి. పి. మూలముగా పంపబడును. మంచి పట్టుబట్టులును 1 కి రు. 7 నుంచి 10 వరకు రు. చాక్ష 108 పుండెనరం 1-కి అజాలు 6 నుంచి రు. 10 లు. 32 పూసలుపున్న కంటి 1-కి అజాలు 8 నుంచి రు. 10 లు గోరికంకరపూస 1-కి రు. 3 1/2 నుంచి 25 వరకు 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ముఖముకల పూస 1-కి రు. 2 నుంచి 80 లు పొత్తి పంచెలు 7, 8 మూర 1-కి రు. 7 నుంచి 11 లు పట్టు పంచెలు మూర 10, 12, 1-కి రు. 14 నుంచి 25 లు బెంగళూరు రకం చీరలు జరిపనిచేయబడినవి. 12, 16, 18 మూర మంచరకం, రు. 35 నుంచి రు. 150 వరకు. 12, 16 మూర బసారన్ చీర 1-కి రు. 25 నుంచి 150 లు చిన్న సిల్లులు ఆడతగిన ఇత్తడి సామానులు 32 ఉన్నటువంటి పెట్టె 1-కి రు. 1-కి 0. మర్రారకం 2-కి అన్నిటికి మెరలి రు. 5-0-0 ఇంకా కావలసిన సామానులకు మాకేటలాగు ఉచితము.

యస్. యు. నారాయణ్ చారి కంపెనీ, చవుకంబా-కాశీ.

గాంధీ జ్యోతిష్కలు 2598

జననకాలనివారము లేక ప్రశ్నప్రాయకాలమైనను తెలిపవలెను. భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు రు. 1-0-0 ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0 సం. ఫలము మాసవారిక వ్రాయ 2-0-0 ఆంధ్రప్రదేశ్: ఈ జ్యోతిష్కల పాండిత్యమును మనఃపూర్వకముగా వివరించుచున్నాము.

ఆంజనేయస్వామి జ్యోతిషాలయము,
తిరుత్తణి-చిత్తూరుజిల్లా.

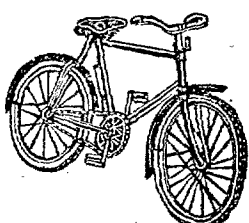
నమ్మకమైన మెన్నకాచిన నెయ్యి

చౌకధర

మానేటిలో యే విధమైన కల్తీలేదని నొక్కి చెప్పగలము. స్వల్పలాభమునకు విక్రయించుచున్నాము. వాకమారు తీసుకొనిన వారు మరల నెన్నడును వేరొకతావుకు వెళ్లరు. ఒకసారి పరీక్షించుడు. వరదా రాధాకృష్ణయ్య

(2676) సం. 1/29 ఆదియప్పనాయని పీఠి, మద్రాసు

Our Special Cycles. "Barton on Humber"

Rs. 85.

Rs. 85.

Sole Agents for Madras Presidency.

MANILAL NEMCHAND & Co,

2634

7. B. Broadway G. T. MADRAS.

మలయచందనము

నెగరొగమునకు కురారము

ఇక్కడము లేదు. పిచికారితో పనిలేదు. మాడుపూటలో తప్పక గుణము కనబడును. ఒకడబ్బాలో వ్యాధినిర్మూల పగును. రాజకుటుంబముల నిమిత్తము కనిపెట్టబడినది. వెల డబ్బా 2-4-0. దీనికనుపానము ఉండనలెలము జెప్పు 8-0-0 పెండును ప్యాకింగువగైరా ఖర్చులతో 6-0-0. 2462

గంధర్వ ఫార్మసీ రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

ప్రతాపకస్తూరిమాత్రలు

మిక్కిలిపూటును మువాసనగలవి. తాంబూలములోగాని విడిగా గాని 1-2 మాత్రలు పుచ్చుకొనిన మిక్కిలి రుచికరముగా నుండుటయే గాక, అజీర్ణము, వాయువ, జలుబు, జ్వరము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కలరా, ప్లేగు మొదలగు వ్యాధులను ఖండించును. పతి గృహముండుడగినది. 250 మాత్రల సీ 0-4-0. డబ్బా సీ 2-8-0 వి. పి. అ. 6. పి. సి. వ. అందు కో,

81 2581

ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేపి. (నెల్లూరుజిల్లా)

కద్దరు అభివృద్ధి

(మో. క. గాంధీగారు)

చిత్తూరుజిల్లా ఖాదిబోర్డువారు, 1925 సెప్టెంబరునుండి డిశంబరువరకు స్వయముగ వడికిన నూలునుండి తయారగు కద్దరుభివృద్ధిని దెల్పుచు అ. భా. తంతుకారకసంఘ కార్యదర్శికి లేఖ వ్రాసెను. ఆ లేఖనుండి యాదినవ భాగముల నుదహరించుచున్నాను:—

"9 గురు స్వయముగ వస్త్రముల తయారు జేసికొనిరి. 36 నుండి 54 అంగుళములవరకు వెడల్పుగల 50 1/2 గజములబట్టు తయారు జేసిరి. వారిలో 2 రు వి. ఎ. వి. ఎల్ వీక్స్. 1 రు మునిసిపలు కాన్సిలరు. 1 ధూస్వామి కద్దరు డిప్యూటీ మేనేజరు. 3 రు విద్యార్థులు. 1 డు గుమాస్తా. 1 డు బంట్లోతు.

"ఇదివరకు పేర్లు ప్రకటించినవారిలో 16 గురు ఎక్కువ వస్త్రముల తయారుజేయ గలిగిరి. 50 అం. వెడల్పు గల 171 1/2 గజములు తయారుజేసిరి. ఇద్దరు పట్టుజరి అంతుల బట్టులు జేయించుకొనిరి. వివరములు.

	గ.	అం.
1 భా. కానపసభ్యుడు.	5	45
1 మ. కా. సభ్యుడు	5	54 జరి
2 వీక్స్	20	50
1 అసహాయవాదినకీలు	9	45
1 వి. ఎ. ఎల్. టి.	9	50
2 వి. ఎ. లు	14 1/2	45
3 గుమాస్తాలు	58 1/2	50
2 విద్యార్థులు	17	50
3 ఇతరులు	33 1/2	45
మొత్తం 16	171 1/2	

"స్వయముగా వడుకుటను ప్రోత్సహించుటకై ఒక స్కీము నిన్నటినుండి ఆలోచించుచుంటిని. దినమునకు 1 గంట చొప్పున 1 ఏ దేని నూలు వడుకు సంఘమునకు వచ్చి 30 రోజులవరకు ఒక దినమైన విడిచిపెట్టుకుండ వడుకువారికి ఒక తువాయి బహుమతిగా నిచ్చుటకు వాగ్దానము చేసితిని. 90 రోజులు వరుసగా దినమునకు గంట పైగా వడుకువారి నూలు ఉచితముగ నేసియిచ్చుట కంగీకరించితిని. వీరు మాడునెలలో 12 రోజులు రాకున్నను సరే, అంతకు మించి అక్రమజేసినచో నీసౌకర్యమును గోల్పోయెదరు. వడుకువారు నూలు తామే తీసుకబోవచ్చును. ఇకముందు స్వయముగా వడుకువారికి ఏకులు ఉచితముగ నిత్తును. ఇందునిమిత్తము ప్రతివనూలు జేయుచున్నార. మీరు మీమిత్రులద్వారా వహాయము జేసిన మాకు చాల ప్రోత్సహకరముగ నుండును."

పైన చెప్పిన లేఖలోనున్న ఘనత యేమన స్వయముగ వడుకువారిలో లాయర్లు, గ్రాడ్యువీటులు, మునిసిపలు, కాన్సిలరు, కానపసభ్యులు గలరు. వారు డబ్బుకూడబెట్టుటకై స్వయముగ బట్టులను తయారు జేయించు కొనుటజేదు. కద్దరునందుప్రేమచే జేయుచున్నారు. నాధాపటేలు వంటి కృషివలులు అపారముగ ఖర్చు తగ్గించుకొనుటకై స్వయముగ నేనుకొనుచుండురు. ఆతని కుటుంబమునకు సాలీన రూ. 250 వస్త్రములకై ఖర్చునని చెప్పెను. ఖర్చుద్ర అధికముగనే గాక నైతికముగనూడ మహావిలువగల దనుటచే ప్రోత్సహింప వలసియున్నది.

నూలు వడుకువారును, వడికించువారును శ్రేణిగ పనిజేయుచున్నందుకు అభినందించుచున్నాను. కాని లేఖలో చెప్పిన ప్రోత్సహ విధానమునకు నే నంగీకరింపజాలను. లేఖకుడు నూలించిన తువాయి మున్నగు బహుమతులు, పైన చెప్పిన కానపసభ్యులు, గ్రాడ్యువీటులు వంటి నూల్దీయు వారికిగలచో ఆకర్షణీయములుగా నుండవు. చివరకు బహుమతి వచ్చును గదా యని నూలు వడికినచో దాని విలువయే చెడును. అట్టివారు నూలువిదా ప్రేమచేతనే వడుకువలెను. తాము స్వయముగా వడుకు నూలు నేయించి కట్టుకొను ఆనందమే పరి వేరుగ బహుమతి అనవలయు. ఇప్పుడు లేని వారిచే వడికించుటకే బహుమతులు. ఇప్పుడుండినను వడుకు తగిన వసతులు లేని పేదవారికి బహుమతు లొసంగినచో తూడు గుడ్డ కల్గును.

స్వయముగ వడుకువారికి ఉచితముగ ఏకు లిచ్చినచో భిక్షుకత్తయమును పెంపొందించిన ట్టుండును. డబ్బిచ్చుకొనగలవారికి ఉచితముగ నేలనీయవలెను. వారు తీయునూలు వారిదే యగును. వారికి నూలు తగిన పరికరముల వసతు లొసంగుటయే చాలును. నిరుపేదలకు జీవనోపాధికర్మములకై ఏకులు ఉచితముగ నొసంగి వడికించు చుండవలెను. అట్లు చేసి దేశములో నానాటి కల్పివృద్ధిచెందు సోమరితనమును బాపవలెను. మనదేశములో పనిలేకుంటే నిరాహార్యై మారుచున్న వారనేకులు వేలకొలది కలరు. వారినుద్దరించు మద్దేశముతోనే కద్దరు పని సాపింపబడినదిని ప్రచారములు మరువకుండురు గాక. కావున కద్దరు సంఘములు వెచ్చించు ప్రతిరూపాయ అట్లుమారుచున్న పేదజనులకు, ఉచితముగా కాక చేసిన పనికి ప్రతిఫలముగ చెందవలెను. (యంగు యుండియా)

నోటీసు

ది 1-4-1926 సంవత్సరము తేదీలగాయకు 15 సంవత్సరములకు రాజ మం (ది ధ వి శే క్ష ర ము స్తీ మ గు శే పు " డో రో తి " స్తీ మ రు నో వా డ ప వ్లి మాదులు తప్పించి శత్రుహృద్ధలలో నడుపుటకున్న, అనకట్టపై గోదావరినదిలో "పాలెను" స్తీమరుతో స్తీమబోలు సర్వీసు నడుపుటకున్న స్తీలు పెండర్లు కోరడమైనది. తాలూకాలో రూ. 500 (అయిదువందల రూపాయలు) ధరావత్తు చెల్లించి సదరు రసీదు పెండరునకు జతపర్చవలెను. ధవిశేక్సరము పొడ్డు వర్క్సు ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీరుగారివల్లను తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డు యింజనీరుగారివల్లను ప్రస్తుతము చెప్పబడిన మరమ్మతులు, డాకింగు, క్రొత్తబోయల్లు వేయుట మొదలయినవి కావలసి న అన్ని మరమ్మతులును రెండు స్తీమర్లకు, ముందుయివారా కా లముమధ్య చెప్పేవియున్న ఖాయము పొందిన దరఖాస్తు దారు డు తన ఖర్చులతో జేయవలెను. ప్రస్తుతము కావలసిన మరమ్మతులు జాబితా తూర్పు గోదావరి జిల్లాబోర్డు యింజనీరుగారి ఆఫీసులో చూచుకొనవచ్చును. నిరపాయకరముగా స్తీమర్లు నడచునని సర్టిఫికేట్లు జారీచేయుటకు ముందు ధవిశేక్సరము పొడ్డువర్క్సును ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీరుగారివల్లను, తూర్పు గోదావరి జిల్లా బోర్డు ఇంజనీరుగారివలన అవసరమని చెప్పబడిన మరమ్మతులు కూడ తన ఖర్చులతో ఖాయము పొందినదరఖాస్తు దారుడు చేయవలెను.

ఖాయము పడినదరఖాస్తుదారుడు పెండర్లు ఫయిసలు కాగానే జిల్లాబోర్డు ఆఫీసువారిచ్చిన నమోనాలో ముచ్చిలికాయున్న, వారమురోజులలో అవసరమైన హామియున్న యివ్వవలెను. సదరుస్తీమరు శత్రు నడుపుకొనువిషయమైన అన్ని యంతములు, మరతులు, వగయిరా జిల్లాబోర్డు యింజనీరుగారి ఆఫీసులోను ఆఫీసువుండు దినములలో, ఆఫీసువుండు కాలములో జారకును. సీలుజేసిన పెండర్లు జిల్లాబోర్డు (పెసిడెంటుగారి వల్లగాని లేక జిల్లా బోర్డు ఆఫీసు హెడ్డుగుమాస్తాగారివల్ల గానిది 13-3-1926 తేది సాయంకాలము 5 గంటలవరకు పుచ్చుకోవడును. పెండర్లు ది 16-3-1926 తేది పగలు 12 గంటలు 2 గంటలకు మధ్య జిల్లాబోర్డు (పెసిడెంటుగారివల్ల తెరువబడును. జిల్లాబోర్డువారు హెచ్చుపెండరు ఒప్పుకొనుటకు బాధ్యులుకారు. వారు ఏ పెండరు కాని, అన్ని పెండర్లుకాని కారణములు నిరూపించకయే నిరాకరించుటకు హక్కు వుండుకోవడముంపది.

రాజమండ్రి } ఎం. వెంకటరత్నంనాయుడు,
28-2-1926 } గోదావరిజిల్లాబోర్డు (పెసిడెంటు.

శ్రీ అల్లూరి సీతారామరాజు

ప్రశంస

భమిడిపాటి నత్యనారాయణగారిచే రచింపబడినది. ఆంగ్ల దినపత్రిక "హిందు" విమర్శన మిట్లు చేసినది:—

"గ్రంథకర్త యాభిప్రాయమును ఆంధ్రదేశమునకు రాబిన్ హుడ్ (Robin Hood) వంటి యసహాయకూరుని పేరట కాధ్వనమర్చుముగా నిచ్చినాడు. ఆతని జాతకచక్రముగూడ వున్నది. ఒకయోద్యోగిదురాగతములచే పితూరి యెట్లు తగినని బాధితులపాలిలి నిలిచి పనిచేయుటకు రా జెట్లు సంసిద్ధుడయ్యెనో; తన విశ్రేణి కులచేతను, శ్రేణి సేవ చేశభక్తిచేతను, నిష్కాపాత న్యాయబుద్ధిచేతను ప్రజ లాతని కెట్లునురక్తులతో; ఇంట్లో ప్రభుజుడిలశంసాగౌరవముల నాత డెట్లుసంపాదించెనో; ప్రభుత్వ మాతనిపై నెట్లు చేయివేయగలిగెనో; యాతనిపితూరికై యాతనిప్రాణము రెట్టుపుచ్చుకొనినో యంతయు మనకు చూపబడినది. నిజమైన సీతారామరాజు నింకను ప్రభుత్వము పట్టుకొనవలసియున్నదనియు, వారు పట్టుకొని యక్కడి యొకయు ద్యోగిచే అనవాలు పట్టింపబడినవాడు తన క్రియనేనానాయకునికొకై మనఃపూర్వకముగా ప్రాణముల నిచ్చికైచిన మరయొకడనియు; నాయకుడు మరయు బాగుగా తయారగుటకై తపస్సుచేయుటకై యేగి సమయము వేచియున్నాడనియు గ్రంథకర్త వాదించుచున్నాడు." (శనివారము 7 వ నవంబరు 1925).

పుస్తకమువెల అర్ధరూపాయ; పోస్టేజీ ప్రత్యేకము. వి. కి. గా 11 అజాలకు పంపబడును.

కావలసినవారు క్రిందివిధానముగా వ్రాయవలెను.

భమిడిపాటి నత్యనారాయణ,
ఇన్నీకుపేట, రాజమహేంద్రవరము.

42-వ చెన్నపురి చిత్రకళా ప్రదర్శనము

చెన్నపురి చిత్రకళా ప్రదర్శన మివ్వర మన్నివిధముల ను కడుమనోహరముగ నున్నది చెప్పకతప్పదు. దాదాపు అయి వందల చిత్రపటము లిటు సమకూర్చ బడెను. నుప్రసిద్ధ భార తీయ చిత్రకారులే గాక అనేకమంది ఆంగ్లేయ చిత్రకారులును చిత్రకళాభి మానులును గూడ నీ ప్రదర్శనమందు పాల్గొనిరి. ఇందువలన ప్రాచీనతీచిత్రకళా స్వరూపములందును ఇప్పు ట స్పష్టముగ గాననగును. ఇదివరకులె గాక, ఈవత్సరము, భారత చిత్రకళకు ప్రత్యేకస్థాన మేర్పాటు జేయబడెను. పం జాబు చిత్రకళా పద్ధతిలోని వారు, బెంగాలు చిత్రకళాపద్ధతి లోని వారు, ఆంగ్ల చిత్రకళాపద్ధతిలోని వారు, చాలమంది ఈయవకాశమును బాగుగ నుపయోగించుకొనుట కుభూచాచు. ఇవిగాక, అద్భుతముగ నగిషిపనులు, శిల్పనైపుణి నిదర్శనములగు శిల్పము లు గూడ నిచట ప్రదర్శింప బడెను.

తనివారము సాయంత్ర మయిదుగంటలకు, గవర్నరు ప్ర భువుగారు నెలెలు భవనమునందీ ప్రదర్శనమును ప్రారంభిం చిరి. ప్రాంతభోజన సమయమున, గౌ. పరీ. పి. పి. కామస్వామి అయ్యరు, పరీ. వి. కూట్సుట్రాటరు, కా. న్యాయమూర్తులు లడ్డగ్గు, వాలసు, కృష్ణమ, ఎస్. వి. రామస్వామి మొదలి యారు గార్లు మొదలగు ప్రముఖులు చాలమంది పాల్గొనిరి.

ప్రదర్శనము నందలి చిత్రపటములలో ప్రతేద మూర టటగ్గిగా "ప్రకృతి—పురుషుడు" అనుచిత్రపు అధికముగ దృష్టివాకర్షించుచున్నది. చిత్రకళ ప్రధానకృషిగై గొనిన కళాశిల్పాలచే రచింప బడిన ఉత్తమ చిత్ర పటమునకు పితాపు రమునహారాజాగారి రేర్పరచిన బహుమాన మివత్సర మిచ్చి త్తరువునకే యొగగబడెను. చటగ్గి గారిచే రచింప బడిన "దుర్గ" "గౌ రీరాణి జననము" "ననదేవుడు, ననదేవి" చిత్రపటములు యం దలి నైపుణ్యము, ఉత్కృష్ట వేదాంతసారసాస్యమును మిక్కి లిప్రకాశింప బడెను. మహమ్మదు అబ్దుల్ రహీమాఖా చుగ్గగారి లాప్రతిభ అనన్య సాధారణము. వీరురచించిన "పేమకొరకు" "సృష్ట్యము" అను చిత్రపు నీనిప్రతిభకు తార్కాణము. వీరు చిత్రపును తయారుచేయుటకు సాంతము నొక్కరంకునే యుప యోగించెదరు. అల్లాబఖుగారి "సర్వయూని" "రాధాకృష్ణ" "భారతవీరుడు" "భగవత్ తత్వము" అను చిత్రపటములు భావ గంభీరములై, కళాకాళ్య ప్రతిపాదకములై మిక్కిలి ప్రశం సన పాత్రమునున్నవి. గగనేంద్రనాథటాగూరు, జె. పి. గం గూలీగార్లును మరీకొందరును రచించిన "అర్జునులు" "సీతాకోక చిలుక" మొదలగు చిత్రపులు వంగీయ చిత్రకళా ప్ర తిభ కు వన్నె దెచ్చుచున్నవి. మహమ్మదుముక్రముగారు, మహమ్మదీయ చారిత్రక విషయములను కడుమనోహరముగ చిత్రించిరి. "నూర్ జహాను" "అంతఃపురములోపల" అనుచిత్రపులు ప్ర తి వారును జూచి ఆనందింప దగియున్నవి.

ఆంగ్ల చిత్రకళా పద్ధతియందు రచింపబడినచిత్రపులు ప్రదర్శనమునందు చాల ప్రశంసింపబడెను. కె. ఆనందమోహను కాస్త్రి (ఆంగ్లజాతీయకలాకాల)గారి "నదీసుందరి" చాలప్రశం సింపబడెను. శ్రీమతి డి. వి. కృష్ణమ్య గారి "రాధాలిలాపము"

ప్రత్యేక కళాశిల్పము మొదలగు చున్నది. భారతశ్రీలచేరచిం పబడిన ఉత్తమ చిత్రపటమునకు టి. వి. శేషగిరి అయ్యరు గారేర్పరచిన బహుమాన మిచ్చి త్తరువునకే యొగగబడెను. వీరిచేతనే రచింపబడిన "రాధ" "పద్మావతి" అనుచిత్రపు లుగూడ సరిసమాన ప్రశంసార్హముగ నున్నవి. వి. వి. భాగీర థిగారురచించిన "నదివద్దచేపల పట్టుట" అనుచిత్రపటము కడు మనోహరముగ నున్నది. దక్షిణ భారత దేశమున, గ్రామ్యజీవిత దృశ్యమును వర్ణించు నుత్కృష్టమగుచిత్రపటమునకు డి. బి. టి రంగాచారి గారు ఏర్పాటు చేసిన బహుమాన మిచ్చి త్తరువున కొసగ బడెను. వీరిచే రచింపబడిన "గోదావరీవద్ద సంధ్యారాగ ము" "బొమ్మడువద్ద ప్రభాతము" అను చిత్రపులు గూడ కొనియాడ దగియున్నవి. కె. వి. సోమయాజి గారి "రామా యణ గానము" శ్రీమతి డి. పద్మవాణి గారు రచించిన "ధ్యాని బుద్ధ" "దీపగళిక" "దేవాలయమునందే" అను చిత్రపులు లోని తీవ్రక ప్రత్యేకముగ పేర్కొన దగియున్నది. వై. సు బ్బారావు గారి "కృష్ణభగవానుడు" "బౌరంగజేబు" డి.సర్వే శ్వరరావుగారి "దేవాలయమునందును" "విద్యార్థిని" సి. హెచ్. సత్యనారాయణ గారి "రాటు" "శివుని పెండ్లి" కైలాసేశ్వ రుడు" డి. అబ్దురాజుగారి "గౌరీశంకరుడు" నేత్రపర్యముగను న్నవి. సి. హెచ్. భావ్యకాగ్ల రావుగారి "ప్రణయిని శకుం తల" రచయిత యొక్క తూలికా విన్యాసనైపుణి ప్ర తిభ కు బాటుచున్నది ఎ. బాపిరాజుగారి "ఉలాపి— జంతువని" చిత్ర పును టి.కె.రాజుగారి "జ్ఞానమును" ప్రశంసింపదగియున్నది.

చిత్రపటముల గురించి ముగించుటకు పూర్వ మొక్కరిని పేర్కొన వలసియున్నది. వీరు జి. వి. లాడుగారు. వీరిచిత్రపు లు ధారాపటలేఖనములకలె నుండును. కాని వీరి చిత్రపు లందలి కళాకాంతులు మాత్రము అనన్యసాధారణములు. వీరి చిత్రపులులో "యావన గర్వము" అనునది, ప్రత్యేక ముగ ప్రశంసింపబడి ఒకపతకముచే బహూకరింప బడెను. వీరికను "పూర్వస్మృతి" మొదలగు చాల మనోహరములగు చిత్రపులు ప్రదర్శించిరి.

ఈవత్సరము చిత్రకళా ప్రదర్శన మునందు, కొన్నింగో డుపెద్దరాణిగారు గోమన ప్రభిష్టి మొదలగు రాజవంతులము వారు రచించిన ప్రకృతి వర్ణములు చాల ప్రదర్శించిరి.

ఎస్. పి. యాలాచారి గారు, "కైకేయివరములు— రామని ఆరణ్య ప్రస్థానము" అనుచిత్రపును కొయ్యపై క డు మనో హరముగ చెక్కి తయారు చేసిరి. ఇందుగవ్వరూప బడిన కళానై పుణ్యమును, శిల్పనైపుణ్యమును మిక్కిలి ప్రశంస నీయుములు.

ఎస్. ముత్యాలయ్య గారు సాధారా ప్రజాజీవితమును వర్ణించుచు తయారుజేసిన కుండ బొమ్మలు చాలఅందముగ నుం డెను. వీని విక్రయమువలన వచ్చిన మొత్తము మూ క బ థి ర పాతకాల కొసగ బడెను.

మెలూపూరు భారత స్త్రీసమాజము ప్రదర్శించినచక్కని పేము అల్లికలు జూడదగియున్నవి.

కంపోజిటర్లు కావలయును

తెలుగు, యింగ్లీషు తెలిసిన కంపోజిటర్లు 4 గురు వెంటనే కావలయును. రాదలచువారు, వివరములకొరకు యీదినప చిరునామాకు వ్రాయుడు.

ఇట్లు తెలుగు ప్రతికప్రెస్, 77-38 వ వీధి, రంగూ.

(2696)

హిందూధర్మదాయ శాసనము

కాస్త్రీయమా, అకాస్త్రీయమా? హైకోర్టులో దావాలు హిందూ ధర్మదాయముల శాసనము కాస్త్రీయమై నదా, అకాస్త్రీయమైనదా యను దావాయందు, న్యాయమూర్తి వి. వి. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు నిన్నటిదినమున, విచారణను తిరిగి సాగించిరి.

ఈ విషయమును గురించి ప్రధానన్యాయమూర్తితో సంపదించియుంటినిని న్యాయమూర్తి శ్రీనివాస అయ్యంగారు నుడివీరి. శాసనము కాస్త్రీయమైనదా, అకాస్త్రీయమైనదా యను విషయము ఈదావాయందు దీనుకొని రావట సామ్య ముపై నాధారపడియుండును. అందుచే, నీవిషయమున దావాల దెచ్చిన పార్టీలందఱును, గలసి ఒకదావాయందే శాసనకాస్త్రీ యతను గురించి తమతమ సామ్యము నంతకు దీనుకొని వచ్చుట సదుపాయకరము.

ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, మైసూరునతో కేకేభ విందుచు, తిరుపతి నుమాంతుడెచ్చిన దావాసందర్భమున నీసా మ్యములను విచారింపవచ్చునని దెలిపిరి.

బోర్డువారు తన దేవాలయ పరిపాలనతో బోక్సము గలుగజేసుకొనకుండ నిషేధింపవలసినదని గోరుచు పాలఘాటు రాజాగారు పెట్టిన దరఖాస్తు విచారణకు వచ్చెను. శాసనము కాస్త్రీయమైనదా గాదా యను విషయమును పరిష్కరించు వరకును ఈవిషయము నిశ్చయించవచ్చునని శ్రీనివాసఅయ్యం గారనిరి. శాసనము కాస్త్రీయమైనదే యనియెంచి, పిటిషనును వెంటనే పరిష్కరింపవచ్చు నని అన్వేషణజేసరలు నుడివెను. ఈవిషయమున నిరుపక్షములను సమాధానము కుదురనట్లుండు లచే, త్వరలో పిటిషనును విచారింపుట కేర్పాటు లొనర్చెదనని దెలిపెను.

ఈదావాలయందు ప్రభుత్వమువారిని గూడ ప్రతివాదు లుగ జేర్చునెడల, దావాశిర్షుల వడుగుకుండు విషయమున ప్రభు త్వమువా రెట్టినిర్ణయమునకు వచ్చిరని న్యాయమూర్తి అడ్డు కేటు జెనరలుగారిని ద్రశించిరి. ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయ ము తనకింకను డెలుపబడలేదని అడ్డుకేటు జనరలు నుడివెను.

కున్నకుడి దేవాలయమునకు, బోర్డువారు నియమించిన ట్రస్టీ, అధికారము వహింపకుండ నిషేధింపవలసినదని గోరుచు దేవదేవ పిటిషను తరువాత విచారణకు వచ్చెను.

బోర్డువారి తరపున పి. వెంకటరమణ రావుగారు వాదించుచు, ఈలోగా దేవాలయ ఆస్తిని పరులస్వాధీన మొనర్చునని చాదులు పూచీయెసగునెడల, నీదావా పరిష్కార మగువరకు నీ ట్రస్టీ అధికారము వహింపకుండునట్లు పూచీ నొసగెదనని నుడివీరి.

రెండుపార్టీలవారును ఆదేవిధముగా వాదనముల నొసగిరి.

ఆఫసు దినము

బొంబాయి, మార్చి 1:—ఆఫసు స్వాతంత్ర్య ఆప్తమదిన సము నిన్న బొంబాయి యందు జరుప బడెను. వివిధరాజ్య ముల రాయబారులు, సుప్రసిద్ధులగు బొంబాయి పౌరులు దిన సోత్సవమునకు వచ్చిరి. (ఆ. ప్రె.)

మద్రాసు పెన్సల్లు

ప్రతి రకము డ్రాయింగు పెన్ సెట్లయొక్క శ్రేష్ఠత్వమునకు, పోడిమికి పూచీ యివ్వబడును. మద్రాసు పెన్సల్ ఫ్యాక్టరీవారిచే మాత్రమే తయారు చేయబడుచున్నది. వీటిని ఉపయోగించి స్వదేశోద్యమమునకు ప్రోత్సాహ మొనగుడు. వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:

వి. వెరుమాళ్ శెట్టి అండ్ సన్సు, మద్రాసు

ఇదివరకు మా ప్రదర్శనశాలకు రానివారు దయచేసివచ్చి, ఒకదఫా మావద్ద బేరముచేసిన మానమృతము, పనితనము, న్యాయము, మీకు విశదమగును

ప్రస్తుత సవనాగరికతకు తగినట్టి లోలాకులు, పువ్వురాగముల తోడులు, వేసరలు, క్లావరులు ముక్కుపుడుకులు అంటుపోగులు, వెండి తిరుగుచెంబులు, టీ సెట్లు, టెన్నిసుకప్పలు, అనేక విధములగు ఉంగరములు, బహుమాన పతకములు మొదలగునవి మావద్ద సిద్ధముగా నున్నవి. తేనివి ఆర్డరిచ్చిన అతిథ్యులలో తయారుచేసి యిచ్చెదము.

ముఖ్యగమనింపు:—సీమ వెండికి, సవరం బంగారుకు, మేలురకంపువ్యరాగములకు గారంతి యిచ్చెదము. తృప్తికరముగాలేనిచో వైకమువాప నిచ్చెదము. 1842 నగల వర్తకులు, 25 చైనాబజారులోడ్డునుద్రాసు,

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి,

1964

649-2

119

120

హారతాళము

కలకత్తా, మార్చి 1:—కాంగ్రెసు యుత్తరపు ననుసరించి ఆసియాను నాడు కాంతముగా హారతాళము జరిగెను. మాండ్ల జేయులు వాసులను సానుభూతిగ సాయంకాలము వరకు 6 వహనములపరిపి జేవాలయములలో ప్రార్థనలు సలుపబడెను. హారుమాక్రెటు చాండిసీచాను మ్యునిసిపలు మార్కెట్టు హిందువులు నివసించు చోట్లలో షాపులన్నియు పూర్తిగా బూసివేయబడెను. మహమ్మదీయుల పరారతు పండుగ సరిగా ఆదికముననే వచ్చుటచే మహమ్మదీయుల షాపులన్నియు చాల కాలము తెరుచుబడియుండెను. మునుష్యులందరు యిండ్లలో నుండుటచే వట్టణమంతయు నిశ్శబ్దముగానుండెను. కొన్ని బస్సులును మామూలుగా నడచుచుండు బ్రాము కారులును తప్ప యితర బండ్లు నడవనేలేదు. హారతాళము సంబంధమున కాంగ్రెసు కరపత్రములను పంచిపెట్టుచుండుటచే బారాబీబ జారులో నిర్దేశ బాలురు పోలీసు ఆప్టక్రింద అరెస్టు చేయబడిరి.

బహిరంగ సభ

మీర్జా పూరు పాడుకు బహిరంగ సభలో జె. యం. నేనగు ప్తాగా ర్యక్షత వహించిరి. చాలుందిచ్చిరి. ప్రార్థనలు జరిగిన పిమ్మట అధ్యక్షుడును అజుగురును కాంగ్రెసు పతాకము చుట్టును చేరి శరత్ బోసు మొదలగు వారు ప్రారంభించిన పనిని పూర్తి చేయవలసినదని ప్రజలను పోషించిరి.

సమ్మె ఎంతకాలము?

గుభామయొక్క సోదరుడు శరత్ బోసునుండి వచ్చినవార్తలననుసరించి జరుగుచున్నదని తెలియుచున్నది. న్యూహారము గౌరవముగా పరిష్కారమునవరకు సమ్మెజరుపవలె ననియే వారు పట్టుదలతో నున్నట్లు మాండలేనుండి వచ్చినవార్త తెలియుచున్నది.

దీక్షాపరుల ఆరోగ్యము

అంతవరకు దీక్షాపరుల ఆరోగ్యమునుగూర్చి ఎవ్వరును ఆందోళనపడ నక్కరలేదనియు అనుభవముగల డాక్టరులు జాగ్రత్తగా చూచుచున్నారనియు రంగూనునుండి 27 తేదీతో వచ్చినవార్త తెలుపుచున్నది.

పోరాట మెవ్వరితో?

మాండలే ప్రవాసుల పోరాటము బెంగాలు ప్రభుత్వముతో గాని, బర్మా ప్రభుత్వముతో కాదనియు తెలుపబడినది. (ఫీఫెన్)

హిందూమహాసభ

నేపాళ రాజుగారు అధ్యక్షతవహించ నిరాకరించెను

నేటిరాత్రి సన్మానసంఘ అధ్యక్షుని తిరిగి ఎన్నుకొనును

(అసోసియేటెడ్ ప్రెసు)

ఢిల్లీ, మార్చి 1:—దిగవప్రకటించిన తంతి హిందూ మహాసభ అధ్యక్షునకు నేపాళ రాజు పంపెను:—

“రాబోవు హిందూమహాసభాధ్యక్షత వహించుటకు నన్ను ఎన్నుకొనబడినట్లు పంపినతంతి అందినది. హిందూదేశము దలి స్వమతస్థులు గావించిన గౌరవమునకు సంతసించుచున్నను, మహాసభ అధ్యక్షత వహించుటకు పరిసితులు అనుమలముగ లేవని చెప్పుటకు చింతించుచుంటిని. నాకు గావించిన మర్యాదకు కృతజ్ఞతను దెల్పి, సభ జయప్రదముగ నడుచుగాకయని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను”

హిందూమహాసభ రాబోవు సమావేశమందు అధ్యక్షత వహించుటకు ఎన్నిక నేటిరాత్రి సన్మానసంఘము సమావేశమగుచున్నది.

దక్షిణాఫ్రికా పరిస్థితులు

ప్రజలలో నాందోళనావసరము

ఖర్చులకై ఆంగ్లానుగారి విజ్ఞప్తి

బొంబాయి, ఫిబ్రవరి 27:—సి. యఫ్. ఆంగ్లాను గారు ‘డెయిలీ మెయిలు’కు స్పెషలు కేబిలు బంపుచు నిట్లు చెప్పుచున్నారు:—

ఏషియాటికు కొంతకాల మాపబడునని కొద్దికొద్దిగ యిప్పుడాశ యెక్కువగుచున్నది. ఈ సంరంభము కొంతకాలము జరుగవచ్చును. ప్రజలయందు ఆందోళన జరుగుటయే అభివృద్ధి మార్గముగ గాన్పించుచున్నది. ఇందులకు జాగ్రత్తగ ఖర్చుజేసిన మొదల 5 లక్షలగును. కావున భారతదేశీయు లుదారతతో నిందుతో తోడ్పడ గోరుచున్నాను.

చెన్నపురి కి కెటుక్లబ్బు వారి టెన్నిసుపందెములు

కడవటి పందెముల ఫలితములు

పురుషుల సింగిల్సు

పందెములో జి. పర్మిస్సుగారు జయమందినటుల చెలవబడెను. బాలగోపాలను శరీరమం దస్వస్థతగలుగుటచే నాడ బాలక పోయెను.

6-4; 0-6; 6-4; 2-6; 6-5.

స్త్రీల సింగిల్సు

పందెములో హెన్రీ రుసలి మిస్. జడ్ నోడించెను.

6-2; 6-3

ప్రత్యేక పందెములో కమలాకరరావు ప్రైసు నోడించెను.

7-9; 6-8; 6-4.

వేరొక పందెములో కోలముసలి, నిగ్గున సతి నోడించెను.

పిదప జయముగాంచినవారికి గవర్నరుగారు బహుమతుల నిచ్చిరి.

ఆంధ్రగ్రంథాలయముల జాబితా

ప్రస్తుతము సజీవములైయున్న ఆంధ్రగ్రంథాలయముల జాబితాను తయారుచేయుటకు బూనుకొంటిని. దాని యావశ్యకత తమ కెల్లరకు గోచరించినదియే. కావున గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు తమతమ గ్రంథాలయముల 1925 డిశంబరు ఆఖరువరకు తేల్చిన అంకెలను యీక్రింది వివరములతో 1926 మార్చి నెలాఖరులోగా మాకార్యస్థానశాసనకు పంపుటకు కోరుచున్నాను. అందు గ్రంథాలయనామము, పోస్టాఫీసు, తాలూకా, గ్రంథముల సంఖ్య, రాబడి, కర్చు మొదలగు వివరము లుండవలెను.

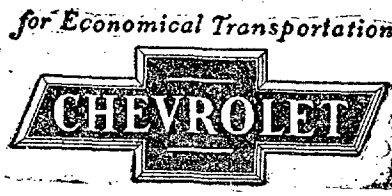
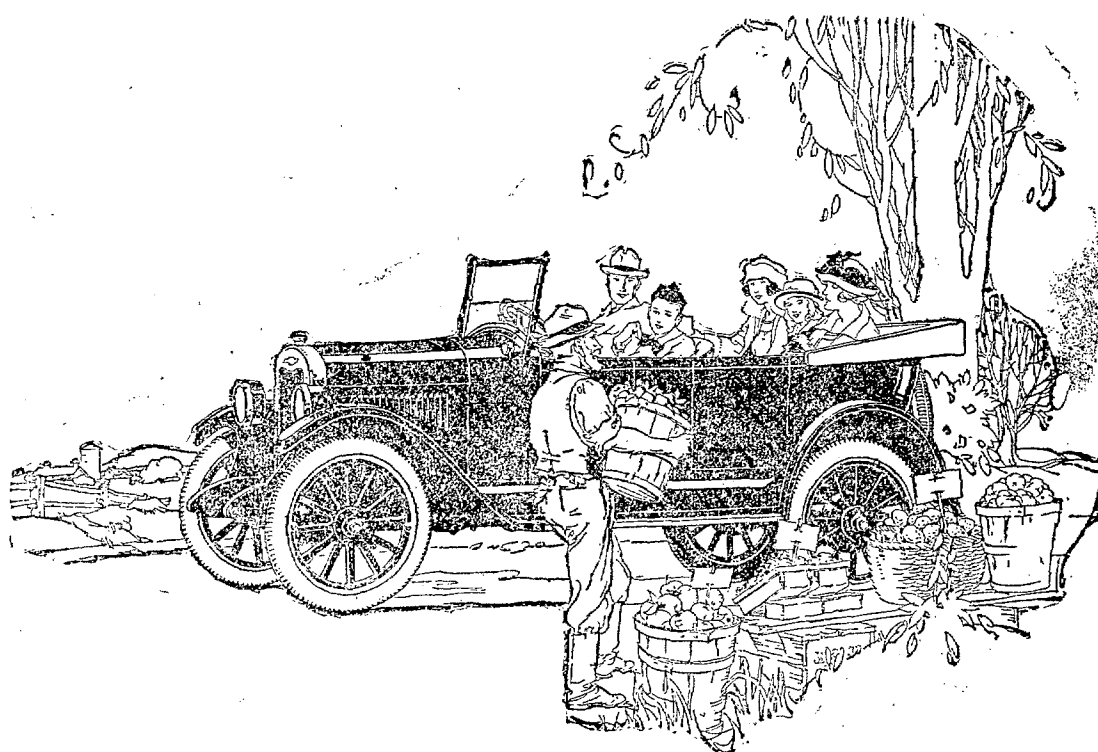
యాత్రగిరి లక్ష్మీవెంకటరమణ,

సంపాదకుడు, ధర్మగ్రంథాలయపత్రిక,

రామారావుపేట, కాకినాడ. (తూర్పుగోదావరిజిల్లా)

ప్రతిచోటను మీరు చూచుచున్నారు.

క్రొత్త ఇంగ్లీషు రేడియేటరు

•కొన్ని ఘానములకు పూర్వ మే వాటిని దక్షిణ ఇండియాలో ప్రవేశపెట్టిరి. కారణ మేమన: దానియొక్క ఘనతనుబట్టి. మద్రాసునందు ఇవ్వబడు ధర రు. 2850.

సింపున్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్.,

మద్రాసు,

ఉదయకమండలము.

స్టేటు కౌన్సిలు సభ

భారతీయులకు ఆంగ్లో హైందవులకు రైల్వే ఉద్యోగములందు జూపు విభేదములు

మెక్ వాటర్సుగారి బడ్జెటు ప్రసంగము

మదరాసు, సంయుక్త బర్మా రాష్ట్రముల కట్న భారము తగ్గించుట

(అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

ఢిల్లీ, మార్చి 1:— నేటి స్టేటు కౌన్సిలు సభయందు అసభికార సభ్యులు, ముఖ్యముగ స్వరాజ్యవాదులు పెక్కు ప్రశ్నలు దొరకనమును అడిగిరి. రైల్వేలందు ఉద్యోగములు, కర్మాగారములందు శివ్యరికముచేయును పని చేయుకొనుట, నెలపులు మొదలగు విషయములందు భారతీయులకును ఆంగ్లో హైందవులకు యూరపియులకును జూపబడుచున్న విభేదముల గురించి మహమ్మదు జావేదుగారు 15 ప్రశ్నలను ప్రభుత్వము నడిగిరి. విచారణ గావించి సభ్యులకు ఉచితకాలమును సమాచారమును ఎరిగించుటకు ఛార్జిక్యుగారు వాదనము గావించెను. కుక్కూరు ఆనకట్టకును, నెల్లూరునదియందు నిర్మింపనున్న ప్రాజెక్టులకును సరఫరాచేయుటకు తగినంత నీటివసతి గలదని ప్రభుత్వమెన్నడును చెప్పలేదని లేగారు లాలారావు శరణుగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. పెక్కు ప్రాజెక్టు నిర్మింపబడిన పిదప మరి యితర ప్రాజెక్టులను నిర్మించుటకు కుక్కూరు ఆనకట్ట నవ్వము చేతుండయుండునా యని బొంబాయి పంజాబు ప్రభుత్వములకు వివాదము జరుగుచున్నది అని లేగారు చెప్పిరి.

స్థానిక ప్రభుత్వములు కేంద్ర ప్రభుత్వ వ్యయశాఖలకు గావలసిన సర్వవస్తువులను యిండియన్ స్టాల్స్ డిపార్టుమెంటు ద్వారా కొనవలయునని నిర్బంధము లేదని డా॥ రామారావుగారికి లేగారు సమాధానమిచ్చిరి. నిబంధనల ప్రకారముగ కొని వస్తువులందు హిందూదేశములో తయారుచేసిన వస్తువులుండ వచ్చును. స్టాల్స్ డిపార్టుమెంటు శాఖలపై వసూలుచేయుచున్న సొమ్మును రద్దుచేయవలసినదని సభ్యుడు గోరు కోరికను యిండి యాప్రభుత్వము ప్రస్తుతమందు అమలు నందుంచజాలదు.

రైల్వే కేంద్రసలహాసంఘము

ప్రశ్నలకు సమాధానము లీయబడిన పిదప ఎన్నుకొని జడిన ఎనమండుగురి కేంద్రసలహా సంఘసభ్యుల పేర్లను అధ్యక్షుడు ప్రకటించెను. సభ్యులపేర్లు యిదివరలో ప్రచురింప బడిన.

సర్ మాన్మో దాదాభాయి, జి. ఏ. నలేశన్ గార్లస్టానే గౌరవనీయులగు వేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు కపర్డి గార్లు ప్రకటన సలహాకమిటి సభ్యులుగ ఎన్నుకొనబడిరి.

హోముడిపార్టుమెంటు, వాణిజ్య విద్యా పారిశ్రామిక శాఖలగురించి సలహానీయులకు, ఆర్థిక సభ్యులగుల నాల్గవీనలు లేక సంఘములు ఎన్నుకొనబడినను. ఈసంఘసభ్యులనుండి నాల్గు స్థాయిసంఘసభ్యులు ప్రాజెక్టులగురించి ప్రభుత్వమునకు సలహానీయులకు నామినేషను చేయబడినారు.

మెక్ వాటర్సుగారి బడ్జెటు ప్రసంగము

ఆయవ్యయవట్టికను సభయందు ప్రవేశపెట్టి 45 నిమిషములు తిడుపుకొనకుండ అతడు తేల్చ వాటర్సుగారుపన్యసించిరి. ఉపన్యాసమందు అనేకసార్లు చెక్కులెక్కలను క్రోడీకరించెను. మెక్ వాటర్సుగారు అందుకొరకు కాగితములైన జూడలేదు. ప్రతిపక్షము నుంకము సంపూర్ణముగ రద్దుచేయబడినదని సభ్యుడు ప్రకటించినప్పుడు కాసనసభాసభ్యుల మితానందమును జూపిరి. కాని మదరాసు, సంయుక్త బర్మా రాష్ట్రముల కట్న భారము తగ్గింపబడినది ప్రభుత్వసభ్యుడు మడివినప్పుడు సభ్యుల ఆనందము పన్నుగిల్లెను. తదనంతరము రేపటివరకును కౌన్సిలు నిలిపివేయబడినది.

బడ్జెటుపై అభిప్రాయములు

స్టేటు కౌన్సిలునందు బడ్జెటు ప్రవేశపెట్టినపిదప సభ్యుల అభిప్రాయము లందుపై ఇలిసికొనుటకు అసోసియేటెడ్ ప్రెస్ విలేజిరి సర్ డిన్ మహాచార్యుని సందర్శింప, బడ్జెటుసంబంధ ప్రకరముగ నున్నదని వాచాగారు చెప్పిరి.

బడ్జెటుపై విమర్శచేయుటకు అవకాశములేదని సర్ ఆర్థుల ప్రభాముగారు నుడివరి.

బడ్జెటు మిక్కిలి చక్కగనున్నదని మన్ మోహన్ రామ్ జి గా రభిప్రాయమిచ్చిరి.

“రాష్ట్రీయకట్నములభారము స్వల్పముగ తప్పింపబడుట తప్పబడ్జెటునందు విశేష మేమిగలదు? పన్ను భారము తగ్గింపబడలేదు” అని లాలారావు శరణుదాసు గా రభిప్రాయమిచ్చిరి.

అభిప్రాయమును చెల్లుటకు పూర్వము బడ్జెటునుగురించి యోచించుటకు గడవు కావలయునని సర్ శంకరన్ నాయరు గారు నుడివరి.

బడ్జెటు మిక్కిలి ఆకాశంకరముగనున్నదని గౌరవనీయులగు వేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు చెప్పిరి. ఏల న రాష్ట్రీయ కట్న భారము తొలగించుటకు నిరుడు కేంద్రప్రభుత్వము మదరాసునకు 120 లక్షలు తగ్గించెను. ఈ సంవత్సరము 57 లక్షలు మాత్రమే తగ్గించెను. ప్రతి ఏత్సేనా పన్నునకును రాష్ట్రీయకట్నములకును ముడితెట్టుట సమంజసముగాదని పంతులుగారు స్వరాజ్యవాదుల తరపున స్పష్టముగ చెప్పిరి. సైన్య వ్యయ భార మతిస్వల్పముగ తగ్గింపబడినది గా॥ రామదాసు పంతులుగారు బట్టిరి.

బాబరు అకాలీ కేసు

ముద్దయిలకు ఉరి, ద్వీపాంతరవాసశిక్ష

లాహోరు, మార్చి 1:—

సస్టి మెంటరీ బాబరు అకాలీ కేసులో లాహోరు అడిషనలు సెషన్స్ జడ్జి యస్. యస్. హాసన్ గారు తీర్పు జెప్పిరి. 28 మంది ముద్దయిలలోను 7 గురకురిశిక్షయు 19 మందికి యావజీవద్వీపాంతరవాసశిక్షయు విధింపబడినది. మిగిలినయిందరగు విడుదలచేయబడిరి. అసలు బాబరు అకాలీ కేసులో ఉరిశిక్ష విధింపబడిన ఆర్థురపక్షమున విడుదలకై ఒకాన్తయేగా రాజప్రతినిధి త్రోసేవేసెను. వారందరూ, బాబరు అకాలీజత నాయకుడు కిషన్ సింగు ఘర్గాజియు ఉరిదీయబడినది.

(అ. ప్రె.)

హిందూదేశములో పలుకుబడి ఎవరికి గలదు

బహుమానములు

కలకత్తా, మార్చి 2:— హిందూదేశములో నెవరి కెక్కువ పలుకుబడిగలదో తెలుసుకొనుటకై ఇంగ్లీషు మన్ పత్రిక 4000 రూపాయల బహుమానము లొసంగుచున్నది. వీనిలో 7 మోటారుకారులు గ్రామఫోనులు మోటారు సైకిలు ఇతరవిలువ గల వస్తువుల కలవు. పత్రికను చదువువా రెవ్వరైనను పోటీలో పాల్గొనవచ్చును. ఒక్కొక్కవాడు వచ్చినవారికి మొదటి బహుమాన మియ్యబడును. (అ. ప్రె.)

తెలియనిది తెలియును

హనుమంతుని అంజనము ఆశ్చర్యము! అద్భుతము!!

జరిగినది, జరుగుచున్నది, జరుగబోవునది మీరు తెలుసుకొనుట కిష్టముగలదా? అట్లుండినచో ను ప్రసిద్ధమైన అంజనమును తెప్పించుకొనుడు. అది జరుగబోవు పంగతులను, తప్పిపోయిన బంధువుల వివరములు, దాచబడిన సొత్తులు, ఇతర లాభకరమైన విషయములు మొదలగు తెలుపును. సినిమావలె నుదాహరణము. అన్ని భావలలోను సరియైన జవాబులనిచ్చును. అంజనముతో పూర్తి వివరములు తెలుపబడును. 1 కి ధర రూ. 1-8-0 తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

P. P. Katcham 2/174 Broadway MADRAS.

హోళీపండుగ యూరేగింపు

హిందూసభాధ్యక్షుని స్టేటుమెంటు

ఈరేగింపు నిలిపి వేయబడినది. మార్చి 28 లేదని హిందూ మహమ్మదీయ నాయకులు కలుసు కొని మాట్లాడెదరు.

అలహాబాదు, మార్చి 2:— హోళీపండుగ యూరేగింపు సందర్భముల హిందూసభాధ్యక్షుడు వి. పి. ద్యూజేగా రిదినవ స్టేటుమెంటు నొసంగిరి:—

ఈరేగింపుదినము 28 వ తేదీ యుదయమున మాలానా విలాయతు హుసేన్ గారు కోరినట్లుగా హిందూమహమ్మదీయ నాయకులు తీడరు ఆఫీసులో 12 గంటలకు కలుసుకొని ఆది నమే రజబీషేర్షి అగుటచే ఈరేగింపుతో తాము పోజాలమని మహమ్మదీయనాయకులు చెప్పిరి. కాని అలహాబాదు మహమ్మదీయులతరపున దారిలో యాలక్కాయలు జాపత్రి తాంబూలము మొదలగువాని నేర్పాటు చేసెదమని చెప్పిరి.

ఇట్లు మాట్లాడుకొనుచు పరిస్థితులు మారిపోయినవని హిందూనాయకులు తలంచుచుండగా పోలీసు ఆఫ్ఫీ 30 సెక్షన్ క్రింద పోలీసు నూపర్నెంటునుండి నామిది కీవిధముగా ఆర్డరు వచ్చెను:— జిల్లా మేజిస్ట్రేటు అభిప్రాయములో నటువంటి యూరేగింపు సరిగా నడుప బడక పోయినట్లయిన శాంతి భంగము కలిగించునుగావున పోలీసు నూపర్నెంటు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుతో నాలోచించి 30 సెక్షన్ కింద నీయుత్తరవును బంపుచున్నాడు. అందులో వేర్కొనబడిన 18 మందిలో 10మంది యూరేగింపువెంట మొదటినుండి చివరవరకునుండి అల్లరులు జరుగకుండ చూచుచు పైవారి యుత్తరవులప్రకారము నడచుకొనుమండవలెను. లై సెన్సువరతులకు భిన్నముగా ప్రవర్తించినట్లయిన తక్షణమే యూరేగింపు నాపి ఎవరిండ్లనువారిని పంపివేయవలసినచ్చును.

ఈ యుత్తరవును చూడగానే హిందూనాయకులు తమలోతాము వెంటనే ఆలోచించుటకు ప్రారంభించిరి. ఉత్తరవు 12-30 నిమిషములకు వచ్చినది. ఈరేగింపు రిగంటలకు బయలుదేరవలసియుండెను. విశేషము వ్యవధిపూడలేదు. పోలీసులు జరుగకుండ చూచుటయే అందరికిని యుద్దేశ్యముగావున చివరకు ఈరేగింపు బయలుదేరవలసినది నిశ్చయింపబడినది. ఈ నిశ్చయము హామ్మదీయ నాయకుల కెరింగింపగా తాము సదుద్దేశ్యముతోనే యుండుటచే నీఫలితమునకు తాము బాధ్యులము కామని చెప్పిరి. దీనిని హిందువులు సంతోషముతో నంగీకరించిరి. ఉభయసంఘ నాయకులు మార్చి 28 వ తేదీన కలుసుకొని మాట్లాడునట్లు ఏర్పాటుచేయబడినది. (అ. ప్రె.)

మధ్యరాష్ట్ర (మరాఠీ) రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘము

ఎన్నికల ప్రయత్నములు

నాగపూరు, మార్చి 1:— మధ్యరాష్ట్రముల (మహారాష్ట్ర) రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘ సమావేశము నిన్న వార్ధాలో జరిగెను. డాక్టరు మూంజీగారి రాజకీయాభిప్రాయము లెట్లున్నను రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్ష స్థానమున కిచ్చిన రాజీనామా నుపసంహరించుకొనవలెనని కోరుచు దెచ్చిన తీర్మానము అధికసంఖ్యాకులచే అంగీకరింపబడినది.

ఈసారి యెన్నికలపుడు సంతత నిరంతర ప్రతిష్టంభమును కేసెదమని యెన్నికలకు పోటీజేయవలెననియు, నాలుగు శాసనసభలందు కాంగ్రెసువాదు లధికసంఖ్యాకులైనయెడల అందు రెండు ప్రతిష్టంభ విధానము ననుసరించుటకు ప్రధాన రాష్ట్రములై యుండవలెననియు యీ కాంగ్రెసు సంఘము అభిలభాత కాంగ్రెసు సంఘమునకు సలహా నిచ్చెను. లేవన్న వివిధరాష్ట్రములం దేదేవిధాన మనుసరింపవలెనో నిశ్చయింపవలెను. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి బెంగుళూరు మెయిలు పడగొట్టచూచుట

బొంబాయి, మార్చి 2:— తెల్లము వద్ద గట్ గొక్కి సాం చీలదగ్గర బొంబాయి బెంగుళూరు మెయిలును పడగొట్టవలెనని పట్టాలకడ్డముగా యెవరో యినుపకడ్డలను పెట్టిరి. కడ్డీలనుదాటగానే రైలుబండి నిలిచిపోయెను. మరిరెండు చోట్లలోగూడ అట్లే అడ్డముపెట్టిరి. కాని అపాయము జరుగలేదు. దొంగలను కనుగొనుటకై ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. (ప్రీ ప్రె.)

బాకెటు బడ్జెటు

1925-26 సంవత్సరపు రివైజుడు ఎస్టిమేటు

ఆదాయము 13135 లక్షలు వ్యయము 13005 లక్షలు

నిలవ 130 లక్షలు

ప్రతి ఎక్సైజును రద్దుచేయబడుట

ప్రాచీనవస్తుపరిశోధననిధిని స్థాపించుటకై 50 లక్షలు ప్రత్యేకింపబడుట

విదేశములందు ఋణము పుచ్చుకొనునధర్మ మానుకొనుట

(0)

[నర్ బేసిల్ బ్లాకెటుగారు బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టెను 1925-27 సంవత్సరపు బడ్జెటు అంచనా లను గురించి తెలిపిన వివరములను నిన్నటిదినము ప్రకటించియుంటిమి. నేటిదినము 1925-26 సంవత్సరపు రివైజుడు ఎస్టిమేటులు, 1924-25 సంవత్సరపు లెక్కల ప్రకటించుచున్నాము.]

ఉపోద్ఘాతము

1925-26 సంవత్సరపు ఇండియా ప్రభుత్వపు బడ్జెటును రాష్ట్రీయ కప్పములు మొత్తముమీద 2½ కోటి రూపాయలు తగ్గింపబడెను.

1923-24, 1924-25 సంవత్సరములందు కొంతనిలవ ఏర్పడి యుండుటచేతను 1925-26 సంవత్సరమున కూడ నిలవ యుండు నని అంచనా వేయబడుటచేతను రాష్ట్రీయకప్పలను తగ్గించుటకు ఆకాశమేర్పడినది. రాష్ట్రీయకప్పములు తగ్గింపబడినను 1925-26 సంవత్సరమున కొంతనిలవ ఏర్పడునని అంచనావేయబడినది తెలుపుటకు సంకలించుచున్నాను. ఎంత మొత్తము నిలవయుండునోరూపాంగ చెప్పటకు పీలులేదుగాని లెక్కపరిశీలులు తృప్తిగరముగ నున్నవని మాత్రము చెప్పవచ్చును.

ప్రతిష్టాపన రద్దుచేయబడుట

ఈసంవత్సరము ప్రతిష్టాపన 1925 సంవత్సరము డిసెంబరు 1 వ తేదీ నుండి వినియోగ చేయుట మానవేయబడెను. ఈపన్నును సంపూర్ణముగ రద్దుచేయవలయునను ఉద్దేశముతోనే పన్నువసూలు తాత్కాలికముగ ఆపునకు చేయబడినది. బడ్జెటు ఉపన్యాసమును ఆకుగతో పలుపుడు ఎదుచూచుచుండును. ప్రతిష్టాపన రద్దుచేయబడునని మీరు నమ్మియున్నారని నాకు తెలియును. ఈపన్ను కాక ఇతరపన్నుల భార మేమైనను తగ్గునా అనుభూతితో ఈబడ్జెటు ఉపన్యాసమున విని మీరు కృతార్థులై యున్నారని. ప్రతిష్టాపన పన్ను విషయమై పైరాన్ను బిల్లు రూపాయము మీకు తెలుపుచున్నాను. ఈపన్ను సంపూర్ణముగ రద్దుచేయబడినది. 1925 సంవత్సరము డిసెంబరు 1 వ తేదీన ఈకోగి మరణించెను. ఇక గౌరవపు స్మరముగ ఆంధ్రప్రదేశ్ లు జరుపవలసి యున్నది.

1924-25 సంవత్సరపు లెక్కలు

1924-25 సంవత్సరపు లెక్కలు 1925-26 సంవత్సరపు రివైజుడు ఎస్టిమేటులను కొంతవరకు వివరించుట అవసరము. 1924-25 సంవత్సరపు రివైజుడు ఎస్టిమేటుల ననుసరించి 4 కోట్లు నిలవయుండునని అంచనా వేయబడినది. ఈసంవత్సరపు లెక్కలు ఇప్పుడే జరిగి చేయబడినవి. ఈలెక్కల ప్రకారం 5 కోట్లు 68 లక్షలు నిలవ ఏర్పడినది. నిలవ బడ్జెటునందు రివైజుడు ఎస్టిమేటులను సంవత్సరపు లెక్కలను 1½ లక్షలు మాత్రము వ్యత్యాసము ఏర్పడినది. నిలవ మొత్తము అధికమునకు పై నికాఖియము 70 లక్షలు తగ్గుటయు, రైస్వియ చెల్లించుమొత్తము 114 లక్షలు అధికమునకు కారణమని చెప్పవలసి యున్నది. స్టాన్సుకొనుట తగ్గుటచే ఇంగ్లాండునందు ఖర్చు అనుమతము తగ్గినది. యధాసంబంధమున ఖర్చులు జరుగుచు ప్రాయటయందు కొంత మొత్తము భారతదేశమునకు చేరినది. ఈలెక్కలు పరిష్కరించుటకై గావించబడుచున్న ప్రయత్నములు కొనసాగిన భారతదేశమున కింకను కొంతలాభము ఏర్పడును.

రైల్వేలపై 114 లక్షలు ఆదాయము అధికముగ కలిగినదని మొదలునే నూచించితిని. బడ్జెటుఅంచనాపై ప్రభుత్వమువారికి చెల్లింపవలసిన 569 లక్షలు పోష రైల్వేలకు 465 లక్షలు నిలవ యుండునని అంచనావేయబడినది. కాని 807 లక్షలు నిలవ ఏర్పడినది. బ్రాసికలను వచ్చు ఆదాయము కూడ 148 లక్షలు అధికమయ్యెను. ఫీబరీ మార్చి నెలలో ధాన్యము ప్రతి ఒకప్రదేశమునుండి మరియొక ప్రదేశమునకు అధికముగ పంపబడుటచే రైల్వే ఆదాయము అధికమయ్యెను. మొత్తము మీద 1924-25 సంవత్సరమున 138.04 కోట్ల ఆదాయము వచ్చెను. 132.36 కోట్లు వ్యయమయ్యెను, నిలవ 5.68 కోట్లు.

1925-26

ఈసంవత్సరపు ఋణధర్మము తృప్తిగరముగ లేకుండెను. ఈసంవత్సరము ఎక్సైజులు అత్యల్పముగ నుండెనని చెప్పటకు పీలులేదు. కాని ఉత్తర హిందూస్థానున వర్షములు తక్కువగనే యుండెను. చలికాలి అధికమునకుచే గోధుమల పంటకు నష్టము కలిగెను. ఈసంవత్సరము ఎక్సైజులు తగ్గితముగ ప్రారంభమై ఋణధర్మముగియుటకు పూర్వమే నిర్ణయించెను. భారతదేశము యావత్ నష్టభవింపవలసి యుండెడిది గాని రైల్వేలకు కష్టములు చక్కగ నుండుటచే ఇప్పుడిది కలుగలేదు. కాని భారతదేశపు వ్యాపారము స్థానికపరిశీలుల ననుసరించి మారలేదు. ప్రపంచపరిశీలుల ననుసరించి మార్పుచెందెను. కడచిన సంవత్సరము బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టెను టీగడతయన్న వ్యాపారము క్రమముగ స్థానికగాంచుచున్నదియు, సరకుల ధర తగ్గుటచేతను ప్రపంచపరిశీలుల సామర్థ్యముగూడుటచేతను ఇట్టి అనుకులపరిణామ మేర్పడినదియు నూచించియుంటిని. 1925-26 సంవత్సరమున ధరలు మరల తగ్గును. ఒకసంవత్సరము పూర్వము ప్రతిష్టాపన రద్దుచేయబడిన సామర్థ్యముగను సరకులను లేకుండెను. ఈసంవత్సరము ప్రతిష్టాపన రద్దుచేయబడుచున్న ధరకు సమానముగ వచ్చుచున్నది. ఇంకను ధరలు సరకుల మారిన బట్టల వ్యాపారము చక్కగ అభివృద్ధి గాంచగలనని ఉపాంశవచ్చును. ధరలు పెచ్చు తగ్గుగ మారుచుండు ఈసంవత్సరమున దేశపు ప్రతిపరిశ్రమ కొన్ని వస్తువుల పెరుగుదలనని వచ్చుట సహజము. ఈసంవత్సరము బట్టల దిగుమతులు తగ్గినవి. 1925-26 సంవత్సరపు మొదటి మాసములలో దిగుమతియైన బట్టల నెల నూటికి 22 చొప్పున తగ్గినది. సరకు మొత్తము నూటికి 16 చొప్పున తగ్గినది. ఎగుమతులలో గోధుమల ఎగుమతి కూడ తగ్గినది.

ఇవిచెందులేవు మిగిలిన సరకుల వ్యాపారము తృప్తిగరముగ నున్నది. లేయూపరీశ్రమ ఈ సంవత్సరము చక్కగ నృధిరమైనది. గోధుమలపరిశ్రమ కూడ నృధిరమైనది. వరియొక ముఖ్య విషయమును గవనింపవలయును. మోటారుబండ్ల ఉపయోగము అధికమైనది. ప్రైవేటు మోటారుబండ్లసంఖ్య బాడుగిక్కిరియబడుమోటారుబండ్ల సంఖ్య అధికమైనది. దిగుమతియైన మోటారుబండ్లసంఖ్య నూటికి 24 చొప్పున అధికమయ్యెను. పెట్రోలు పై ఎక్సైజు పన్ను అధికముగ వసూలుగల మోటారుబండ్లలపై అధికముగ ఉపయోగింపబడుచున్నదో నిదర్శించుచున్నది. కడచిన సంవత్సరము పెట్రోలు ఎక్సైజు పన్ను 3 వ వంతు తగ్గింపబడినను ముందు వచ్చుచున్న ఆదాయమే ఇప్పుడుకూడ వచ్చుచున్నది. కడచినసంవత్సరములలో ఇమిడివనవట్టుదగు మతులు 7 ఇంటలు పెరిగిపోయినది.

1918 మొదలు 1924 సంవత్సరము వరకు ప్రపంచమునందలి అన్ని దేశముల విదేశీవ్యాపారమునకుగల ఒకపట్టికను నానాతీసమితివారు తయారుచేసిరి. 1918సంవత్సరమున భారతదేశము ఈపట్టికయందు 3వ స్థానము నాక్రమించియుండెను. 1924సంవత్సరమున 5 వ స్థానమునకు వచ్చెను. 1925 సంవత్సరమునకూడ విదేశీవ్యాపారము టీజింపనందున భారతదేశము విదేశీవ్యాపారము గొప్పగ నలుపుదేశములో 5 వ స్థానమునాక్రమించుకొనియున్నదని చెప్పవచ్చును. బట్టల వ్యాపారము తగ్గినను 1925-26 సంవత్సరపు మొదటి 10 నెలలలో 496.43 కోట్ల రూపాయలు విలువగల విదేశీవ్యాపారము జరిగెను. అనగా కడచిన సంవత్సరపు వ్యాపారముకన్న ఈసంవత్సరపు వ్యాపారము 16.81 కోట్లు మాత్రమే తగ్గెను.

1925 సంవత్సరము 80.92 కోట్లు విలువగల బంగారుపెండ్లిదిగుమతియ్యెను. (ఇందు దిగుమతియైన బంగారము విలువ 60.69 కోట్లు) ఇంత బంగారు ఇటీవల ఎన్నడు దిగుమతికాదే

దు. ఈసంవత్సరము ఎగుమతులు దిగుమతులు భారతదేశమునకు 85.82 కోట్ల రూపాయలు అనుకూలముగ నుండెను. ఈమొత్తము 1923-24, 1924-25 సంవత్సరపు మొత్తములకన్న ఎంతయో అధికముగ నున్నది.

ఈ సంవత్సరములయందు స్ట్రీంగు ఎక్సైజుపై నెలకడగ నుండెను. యాదానంతరము మారకపు రేటు నెలకడలేక అధికముగ మారుమండెను. కాని ఆవివరము అంతయుండినది ఉపాంశవచ్చును. మారకపురేటు సరకులకు నుండుటచేతను ప్రభుత్వము వారు ఋణము పుచ్చుకొనుటకై ప్రయత్నింప కుండుటచేతను ఈ సంవత్సరము డబ్బుకు ఇబ్బంది యుండదని నమ్ముచున్నాను. 1923-24 సంవత్సరమున డబ్బు దొరకుట మిగల కష్టముగ నుండెను. ఈవివరీతపరిశీలులు 1924-25 సంవత్సరమున తగ్గెను. బాంకిరేటు నూటికి 7 కన్న మించలేదు. మేనెలలో నూటికి 6 గను జూలై నెలలో నూటికి 4 గను తగ్గెను. డిసెంబరు నెలలో మరల 6 వరకు పెరిగిపోయెను. కనుక ఇంకను నూటికి 6 కన్న బాంకిరేటు ఎక్కువ కాదని నమ్ముచున్నాను. ఇంపీరియలు బాంకిస్థాపింపబడిన పిమ్మట నూటికి 7 కన్న బాంకిరేటు ఎక్కువ కాకుండుట కిదియే మొదట సంవత్సరము. ఇందులకు ఇంపీరియలు బాంకివారిని అభినందించవలయును.

రెవిన్యూ-సుంకములు

సుంకములపై కలిగిన ఆదాయమును గవనించిన మైనదేను వివరించిన ఆదాయముల సత్వమైనవని గుర్తించవచ్చును. ఎక్సైజుపన్ను రద్దుగలచేతను సరకులపై తగ్గుటచేతను సుంకములపై కలుగు ఆదాయము అంచనా వేయబడిన మొత్తముకన్న 71 లక్షలు తక్కువగా నుండును.

దిగుమతియగు బట్టలపై డిడిపై సుంకములపై 7.80 కోట్లు ఆదాయముకలుగ నని అంచనావేయబడినది. కాని ఈసంవత్సరము 6 కోట్లకన్న ఎక్కువ ఆదాయము రాదని తెలిపవలసి యున్నది ప్రపంచమున చక్కర ఉత్పత్తి అధికమగుటచే చక్కరపరిశ్రమి. భారతదేశపుచక్కర దిగుమతికూడఅధికమైనది. కడచిన సంవత్సరముకానసభవారు చక్కరపై అడ్డవాలెం ద్యూటిని స్పెషీకు ద్యూటికి మార్చుటచే లాభము కలిగినది. ఈసంవత్సరము చక్కర దిగుమతిపై 180 లక్షలు అదనము ఆదాయమేర్పడు నని అంచనావేయబడినది. అట్లైన బట్టల దిగుమతి తగ్గుటచే కలిగినవస్తువు భర్తీయగును. సంరక్షణవిధానవల లంబించబడిన సంరక్షింపబడుసరకులకు తృప్తిఅధికమగును. పెట్రోలు ఎక్సైజుపై ద్యూటిని తగ్గించబడటచే ఉత్పత్తియగు పెట్రోలు మొత్తముకూడ అధికమయ్యెను. ఈకారణములపై ఎక్సైజు పన్ను రద్దుగలచే 71 లక్షలు వస్తువువచ్చినను ఇతరఆదాయములు వృద్ధియగుటచే అంచనావేయబడిన మొత్తముకన్న సుంక, కమలపై కలుగు ఆదాయము 30 లక్షలు అధికముగ నుండునని (47.88 కోట్లు) ఉపాంశవచ్చును.

ఆదాయపుపన్ను

కడచిన సంవత్సరపులాభముల ననుసరించి ఈ సంవత్సరము ఆదాయపుపన్నుపై కలుగు మొత్తము అంచనా వేయబడును. 1924-25 సంవత్సరము 16.01 కోట్ల రూపాయలు ఆదాయపుపన్ను వసూలు చేయబడినది. ఈ సంవత్సరము 18.22 కోట్లు ఆదాయమువచ్చినని ప్రభుత్వమున అంచనావేయబడినది. కాని బడ్జెటు అంచనాకన్న 69 లక్షలు (17.88 కోట్లు) తక్కువ ఆదాయము ఏర్పడునని ఉపాంశవచ్చుచున్నది. ఇందులో 41 లక్షలు రిఫండులపై ప్రత్యేకింపవలయును. అనగా 16.25 కోట్ల రూపాయలమాత్రమే ఆదాయపుపన్ను వచ్చును. అంచనావేయబడిన మొత్తముకన్న 110 లక్షలు ఈ ఆదాయమున తగ్గినది.

ఉప్పు పన్ను

ఉప్పుపన్ను అధికముగ నుండుటచేత ముఖ్యముగ ఉత్తర హిందూస్థానమున ఉప్పు అమ్మకము తగ్గెను. కావున అంచనా వేయబడిన 6.95 కోట్లరూపాయలలో 55 లక్షలు ఆదాయము తగ్గినని ఉపాంశవచ్చుచున్నది.

నల్ల మందు

ఈసంవత్సరము సంయుక్తరాష్ట్రములలో నల్లమందు పంట అధికముగ పండినందున వ్యవసాయదారులకిచ్చుటకై 51 లక్షలు సబ్సిడెంటరీ గ్రాంటు ప్రభుత్వమువారు కోరియుండిరి. ఈ మొత్తములో 35 లక్షలు మాత్రమే వ్యయపరపబడినది. స్థానిక ప్రభుత్వములపద్ధతివలన నల్లమందుపావులకు వారు ప్రైవేటు చెల్లించిరి. ఈమొత్తము అంచనావేయబడిన మొత్తముకన్న 24 లక్షలు అధికముగ నుండెను. ఇదికాక నల్లమందు పంట అధికమగుటచే ఈసంవత్సరము నల్లమందుపై 2.24 కోట్లు ఆదాయము అనగా అంచనావేయబడిన మొత్తముకన్న 48 లక్షలు ఎక్కువ ఆదాయము కలుగునని ఉపాంశవచ్చుచున్నది.

రైల్వేలు

రైల్వే రిజర్వు మొత్తములో అంచనావేయబడిన మొత్తమును ఎక్కువగా విచ్చిన మొత్తమున మూడవభాగము అనగా 15 లక్షలు, రైల్వే కంట్రీబ్యూషను 5 09 కోట్లు రైల్వే లక్షలకు అదాయముగా బడ్జెట్ నందు నూచింపబడినది. కాని రైల్వే అదాయము అధికముగలచేయునట్లు రైల్వే శాఖల కలగు అదాయము కూడ కొంత అధికమును. రివెన్యూ ఎస్టిమేటుల ననుసరించి 5.82 కోట్ల రూపాయలు అదాయము రైల్వేలకు కలుగును.

ఇతర ఆదాయములు

లండనులో వడ్డీ రేటు అధికముగలచే డిలరీ కలుగు అదాయము 48 లక్షలు అధికమునని అంచనా వేయబడినది. కరెన్సీ రిజర్వు ఇన్వెస్టుమెంటుల వడ్డీయందు కూడా 46 లక్షలు ఎక్కువగా అదాయమువచ్చును. శత్రువుల నాశనం లక్షలవలనయు ధనవృద్ధి పరిహారములవలన 21 లక్షల రూపాయలు అదాయము కలుగును. ఈవిధమున 1925-26 సంవత్సరపు అదాయము (అంచనావేయబడిన మొత్తము 180 68 కోట్ల రూపాయలు) 181. 85 కోట్ల రూపాయలుగ నుండునని ఊహింపబడుచున్నది.

వ్యయము మారకము 19.5-26

ఇంతవరకు 18 3/16 పెన్సిలుఎన్యూ చేజిరేటు ననుసరించి ధనము పంపబడుచున్నది. కాని సంవత్సరపు లెక్కలు మొత్తముగా చూచిన మారకము 18 3/32 పెన్సిలుగ నుండునని తలచుచున్నాము. బడ్జెటునందు మారకము 18 పెన్సిలు అంచనా వేయబడినది. ఈ కారణమువల్ల రైల్వేల అదాయము 6 లక్షలు, మూలవ్యయము 7 లక్షలు అధికమును. రివెన్యూ ఎస్టిమేటుల ననుసరించి ఈ లెక్కను 10 లక్షలు లాభము ఏర్పడునట్లు ఊహింపబడుచున్నది.

మిలిటరీ సర్వీసులు

ఈ సంవత్సరము సైనిక వ్యయము 66 1/2 కోట్లని అంచనా వేయబడినది. కాని ఇంతమొత్తము రూపాయిలకు అనునది ఇప్పటి చెప్పబడు విలువేదు. ఇంతవరకు 66.28 కోట్లు వ్యయమైనది. భారత ప్రభుత్వపు లెక్కలయందే కార్యాలయపు లెక్కలు సరిమానుకొనినప్పుడు 1919 సంవత్సరపు లెక్కలయందు భారతదేశమునకు 70 లక్షలు చెరవలసి నట్లుగ లేలేదు. ఈ మొత్తము లాభమును నూచింపుచున్న సైనిక వ్యయము బడ్జెటు అంచనా కన్న అధికమైనది చెప్పవలసియున్నది. ఆర్థిక సేవకు శాఖలారికి కావలసిన సరకుల సందర్భమున 40 లక్షల రూపాయలు వ్యయపడినది ఇట్టి వ్యయము ఇకనుకలుగకుండుట కను సరియగు ఏర్పాటులు గావించుటకును సైన్యాధిపతి విచారణ సలుపుచున్నాడు. రాబోవు సంవత్సరము నేనకు కావలసిన నెయ్యినిక సంవత్సరము ముందుగ కొనుటకు లాభము కలుగునని తలప బడుట చే నెయ్యి కొనుటకు 15 లక్షలు వ్యయపరచబడినది. పెన్షను చార్జీలయందు 16 లక్షలు వ్యయము తగ్గిన నను ఆసరపదార్థములు పశువులకు కావలసిన గడ్డి ఆహారపు వల అధికముగలచే ఈ లెక్కను 20 లక్షలు వ్యయ మధికమయ్యెను. ఈవిధమున సైనిక శాఖ బడ్జెటును కొన్ని శాఖల ఖర్చులు అధికమైనవి. కొన్ని శాఖల ఖర్చు తగ్గుటచే రివెన్యూ ఎస్టిమేటులు బడ్జెటు అంచనాలకు భేదముండదని తలచుచున్నాను.

సివిలు ఖర్చులు

నల్లమందు శాఖ క్రింద 85 లక్షలు అధికముగ వ్యయము యొగినని ముందుగానే తెలిపియుంటిని. ఋణముపై వడ్డీ అంచనా మొత్తముకన్న 85 లక్షలు తగ్గును. ఇందులకు కారణము రైల్వే మూలవ్యయము తగ్గుట యని చెప్పవలసియున్నది. ప్రస్తుత వడ్డీ రేటులందు లెక్కపద్ధతి తృప్తికరముగ లేదు. బడ్జెటు అంచనాలను తలక్రిందులుగా మార్చి ఈ లెక్క పద్ధతి రద్దు చేసి సులభముగ పద్ధతిపై వడ్డీ నిర్ణయించవలయునని ప్రభుత్వమునా దుద్దేశించుచున్నాడు. కాని బాంబాయి ప్రభుత్వమునా దు రాష్ట్రపు ఋణముల నిధి 12 మాసముల వడ్డీకాక 15 మాస వడ్డీ ఇచ్చుటచే వడ్డీ లెక్కలలో 30 లక్షల నిలవ తేలగలదు. ఇతర శాఖల ఖర్చులలో ఎక్కువ వ్యయమును కనుపడదు. ఉక్కు సంరక్షణమునకు ఇచ్చు ఖాంబీ ఎక్కువ వ్యయమును నూచించుచున్న నాసికునందరి నెయ్యారితీ ప్రింటింగు పెను ఖర్చులు మూలవ్యయమునకు చేరుటచే ఖాంబీలకు లోటు కలుగును.

బడ్జెటు అంచనాలు అధికాగ్రహారకతడను, క్రొత్తతోడను తయారుచేయబడుచున్నవనియు ఈ ఖర్చులను తగ్గించుటకు

వీలులేదనియు కడచిన బడ్జెటు ఉపన్యాసమున చెప్పియుంటిని. సివిలు ఖర్చులలో 15 లక్షలు కాసనసభవారు తగ్గించియుండిరి. రెండు శాఖలందు తప్ప ఇతర శాఖలన్నిటియందును ఖర్చులు కాసనసభవారు మంజూరి చేసిన మొత్తములోనే నిలిచియుండినవి. సర్వశిష్యా మెంటు స్టోర్సు డిపార్టుమెంటునకు మాత్రము సస్టి మెంటరీ గ్రాంటులను కొరవలసివచ్చెను. ఇదే పద్ధతిని ఈ సంవత్సరము (1926-27) కూడ అవలంబించుచున్నాము.

పోస్టు లెల్లిగ్రాఫులు

రివెన్యూ ఎస్టిమేటుల ననుసరించి ఈ శాఖలకు 10.28 కోట్ల రూపాయలు అదాయము కలుగునని ఊహింపబడుచున్నది. అనగా అంచనావేయబడిన మొత్తముకన్న 18 లక్షలు అదాయము తగ్గును. ఖర్చులలో 19 లక్షలు మిగులును. ఇందులో వడ్డీ ఛార్జీలు చేర్చబడలేదు. వడ్డీతో ఈ శాఖ ఖర్చులను కలిపిన, 68 వేల రూపాయలు వడ్డీయందు కలుగునని బడ్జెటునందు అంచనా వేయబడినది. 68 లక్షలు వడ్డీయందు అంచనా వేయబడినది. కాని మూలవ్యయము అప్పటికి సంపూర్ణముగ తేలవడదు. ఈ వ్యయమును కొంతమొత్తము కన్న మూలవ్యయము అధికము గనుండునని ఊహింపబడుచున్నది. ఆ స్థితిగూడ తక్కువగా నున్నట్లు అంచనా వేయబడినది. ఈ లెక్కల ననుసరించి 66 లక్షలకు బదులు 49 లక్షల వడ్డీ ఖర్చులకు నిర్ణయించవలయునని తలచుచున్నాను. ఈవిధముగ ఈ డిపార్టుమెంటున 18 లక్షల అదా ఏర్పడుచున్నది. కాని ప్రతి సంవత్సరము ఇట్లు అదా ఏర్పడునని చెప్పబడు విలువేదు. వ్రాత పరికరములు అచ్చు ఖర్చులు 8 లక్షలు అధికమును. పోస్టుల ప్రేషనరీ స్టాంపులు ఖర్చులు 10 లక్షలు తక్కువగా అంచనావేయబడినది. ఈవిధమున సైన్ నూచింపబడిన 18 లక్షల అదా అవ్యక్తముచున్నది.

పోస్టు లెల్లిగ్రాఫు డిపార్టుమెంటు వారి స్టోర్సులందున్న స్టాంపులు కాపిలు అకౌంటుకు మార్చుట అవసరమని నూచించియుంటిని. ఈ డిపార్టుమెంటు స్టోర్సుల విలువ 124 లక్షలని అంచనా వేయబడినది. ఈవిధమున రెవెన్యూ శాఖ రికరింగ్ క్రెడిటు మొత్తము అధికమైనది.

బడ్జెటు తయారు చేయునప్పుడు ఊహించుటకు వీలులేని మాన్యులు ఈ సంవత్సరముకలిగినవి. ప్రతి ఎక్స్ ట్రను పన్ను రద్దు చేయబడినది. పోస్టు లెల్లిగ్రాఫు స్టోర్సులలో రెవెన్యూ అదాయపు మొత్తము అధికమయ్యెను. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు తమవద్ద నిలవ యున్న నల్లమందులను చెల్లించుటచే కొంత మొత్తము వచ్చెను. నాళకు సెక్యూరిటీ పై న వ్యయము కాపిలు అకౌంటుకు చేర్చుట చేతను బాంబాయి ప్రభుత్వమువారు వడ్డీని 15 సెలకు చెల్లించుట చేతను బడ్జెటు అంచనాలు నిజముగ నిలిచి తెలుపుటలేదు. రివెన్యూ ఎస్టిమేటులను తయారుచేయుట కష్టముచున్నది. బడ్జెటునందు 180. 68 కోట్ల అదాయము 180. 44 కోట్ల వ్యయము 24 లక్షలు నిలువ అంచనా వేయబడినది. రివెన్యూ ఎస్టిమేటుల ననుసరించి అదాయము 181 85 కోట్లు, వ్యయము 180. 05 కోట్లు, నిలవ 130 లక్షలు ఉండునని ఊహింపబడుచున్నది.

అదాయము వ్యయము రివెన్యూ ఎస్టిమేటునందు మారిన విధము ఈ క్రింది లెక్కలు తెలుపగలవు.

	లక్షలు	పావు	తగ్గు
ముంకములు	50		
అదాయపు పన్నులు			110
ఉప్పు			55
నల్లమందు	49		
వడ్డీ	48		
కరెన్సీ కోట్లు	46		
ఇతర ఆదాయములు	21		
ఋణములపై వడ్డీ			85
పోస్టు లెల్లిగ్రాఫులు	77		
రైల్వే కంట్రీబ్యూషను	8		
ఇతర శాఖలవల్ల	18		
మొత్తము	306		200

ఈవిధమున 106 లక్షలు నిలవ రివెన్యూ ఎస్టిమేటుల ననుసరించి ఏర్పడుచున్నది. బడ్జెటునందు 24 లక్షల నిలవ నూచింపబడినది. ఈవిధమున రివెన్యూ ఎస్టిమేటుల నిలవ 180 లక్షలని ఊహింపబడుచున్నది.

పురాతన వస్తు పరిశోధనము

సాధారణ పరిశోధకులలో నిలవయున్న ఈ మొత్తము అప్పుల భారమును తగ్గించుటకై ఉపయోగింపబడలేదు. కాని

ప్రభుత్వమువారు కాసనసభవారి కొక సలహా నొసగుచున్నాడు. భారతదేశమున పురాతన వస్తు పరిశోధననిధి నేర్పరుప 50 లక్షలు ప్రత్యేకింప ప్రభుత్వమునా దుద్దేశించుచున్నాడు. ఇట్లు చేయుట వడ్డీయని తలపగూడదు. ప్రతి సంవత్సరము పురాతన వస్తు పరిశోధనముకై కొంత మొత్తమును వ్యయపరచుచున్నాము. 50 లక్షలతో ఒక నిధిని ఏర్పరచిన ప్రతి సంవత్సరము ఈ ఖర్చును భరించు బాధ్యత తొలగిపోవును. ఈ సలహా ఆమోదింపబడిన నిలువ 80 లక్షలగును.

ప్రాచీన వస్తు పరిశోధన విషయమై అధికముగ చెప్పబడి అవసరము డిల్లీయందు పరిసర ప్రదేశములందును ప్రాచీన చిత్ర శిల్ప కళానిదర్శము లనేకము లున్నవి. తత్ఫలియందలి ప్రాచీన శిల్పకళానైపుణ్య నిదర్శనములు మహింబాహార్యంవలె అద్భుతవిషయముల మూలకాయమునందుంచుచున్నాడు. ప్రాచీన వస్తు పరిశోధన శాఖలకు 8000 సంవత్సరముల క్రిందట భారతదేశపు చరిత్రను గుర్తించుటకు అవకాశము కలుగుచున్నది. భారతదేశమున ప్రాచీన వస్తు పరిశోధన కై 6 కోట్ల రూపాయలు వ్యయమొనర్చినను సైన్యాగము మాత్రము పరిశోధింపబాలమని సర్ జాను మాన్యు గారు చెప్పియుంటి. ఇండియ ప్రభుత్వము వారు ఈ శాఖను సంపూర్ణముగ పోషింప వలసియున్నది. 1925 25 సంవత్సరమున 1.3 లక్షలు 1925-27 సంవత్సరమున 2 1/2 లక్షలు ఈ శాఖ వ్యయమునకు ప్రత్యేకింపబడినది. కాని ఈ మొత్తములు చాలవు. భారతదేశమున ప్రాచీన వస్తు పరిశోధన విషయమై ఎంతయో పని జరుగువలసియున్నది. కావున ఒక ప్రత్యేక నిధిని ఏర్పరచి ధర్మకర్తలను నియమించి ప్రాచీన వస్తు పరిశోధనము క్రమముగ పద్ధతులపై జరుపుటకు ఏర్పాటులు చేయవలయును. ఒక నిధి యేర్పడిన సంస్థానాధీశులు పరిశోధనము విషయమై ఉత్సాహము గలవారు విరాళము నొసగగలరు. 1926-27 సంవత్సరపు బడ్జెటునందు చేర్చబడిన 2 1/2 లక్షలు (ఆర్కియాలజికల్ డిపార్టుమెంటు ఖర్చులు) కు బదులుగా 1925-26 సంవత్సరపు నిలవనండి 10 లక్షల సస్టి మెంటరీ గ్రాంటును సభవారు ఆమోదించిన ఈ నిధిని స్థాపింపవచ్చును. ఇట్లు చేసిన పరిశోధన మొనర్చునారికి ఉత్సాహము కలుగజేసినవారి మయ్యెదము. ప్రాచీన జౌన్నత్యమును సగర్వముగ స్మరణకు తెచ్చుకొను భారతీయులు ఈ నిధి స్థాపనమునకు తోడ్పడగలరని నమ్ముచున్నాను.

ప్రభుత్వ ఋణము

గతవత్సరములలో ఆర్థిక నిధి యెట్లు భిన్న భిన్న చందనదియు ప్రభుత్వ ఋణాసంఖ్యలను బట్టియు, సరిపుచ్చిన విధముబట్టియు తెలియగలదు. విదేశములందపు గ్రానీనలసిన అవసరముండదనియే గాక యిండియాలో రూపాయి ఋణము 12 కోట్లు తీసికొనిన సరిపోవుననిగూడ నిరుదు బడ్జెటు ఉపన్యాసమునందు చెప్పియుంటిని. రూపాయి ఋణము గ్రానీన ప్రారంభించుటలో బాటు, ఇదివరకు ఒసంగిన ఋణావశ్రమల మార్పుకొను అనికాశముగూడ నొసంగబడునని చెప్పియుంటిమి. 1925 మార్చి 8 న పరికి మిగిలిన సొమ్ము అదివరకు అంచనాల ప్రకార మున కొనిన దానికన్న యెక్కువగనుంబుచే ప్రభుత్వమువారు ఋణావశ్రమలు మార్చుటకు (కన్వర్షను) మాత్రమే సరిపోవునంత ఋణము గ్రానీనందుని ప్రకటించి యుంటిమి. రైల్వే రాబడి ఎక్కువగుట యే యీ ఆభివృద్ధికి కారణము. దీనినిలన నిలవ మొత్తము నందు రాష్ట్రీయ కట్టుబడుండుగూడ మార్పుకలిగెను.

ఈ సంవత్సరము నగదురూపమున ఋణము చేయవలసిన అవసరము లేకుండదు. ఇది హిందూదేశీన రక్షమునకు చాల సదుపాయకరము. కాని క్రింద వ్రాసినవత్సరము బడ్జెటులో దెచ్చిన అంచనాలు మూడు సెలలలోపునే మార్పుపడినవచ్చెనని చాల మంది ఆశ్చర్యించుచున్నాడు. ఆయవ్యయ పట్టిక సుమారుగా అంచనావేయడమేగాని నికరముగ చెల్లుట సాధ్యము. అంతియేగాక యావిషయము ఒక్క భారతదేశ పరిస్థితులపైనే ఆధారపడియుండునది కాదు. బర్మా, లండను మొదలగు అన్ని ప్రాంతముల పరిస్థితులపై సాధారణపడియున్నది. ఆ ప్రాంతములపై భారత ప్రభుత్వమువారికి ఆధికారములేదు. అందుచే బట్టి మార్పులవసరమయ్యెను. మన ఆయవ్యయముల అంచనాలు నూరుటకు యిది యొక్కటియే కారణముకాదు. ప్రాచీన డెంటు ఫండు, పోస్టాఫీసు సేవింగ్స్ బ్యాంకు డిపాజిటు, త. ఆఫీసుకాపు సర్టిఫికేటుల విక్రయములపై సాధారణపడియున్నది. అట్టి సంవత్సరములలో ఆయవ్యయముల నికరముగ అంచనావేయుటకు ఎట్టి నిబంధనయు సాధ్యముకాదు. అయినను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు యవ్యవలసినట్టిగాని, వారివద్ద పుచ్చుకొనవలసినట్టిగాని మొత్తములను ముందుగానే అంచనావేయుట పుష్కరము. ప్రభు

త్యూసువారి డిపాజిటులు ఆద్యాత్మ్య లెక్కలను తయారుజేయు పద్ధతులను చాల అభివృద్ధి కరమగుచున్నది. లాసర్వీసు కనకాశ్రమములను ప్రస్తుతానికి అంతిమస్థితికిరచునగ లేదు. ఆర్థిక కార్యాల హాసీవిషయములగుర్ని ఆలోచించుచున్నాడు.

ప్రాత్యమున మార్పులను ఎంతమొత్త మవసరమో అంతమొత్తమును మార్తమే ఋణమొనర్చుచున్నదిగత దేసంగి నుండు ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించియుండిరి. ఫలితము లబ్ధి కాద నీర్ణయము సరియైనదని స్పష్టమయ్యెను. లం దనునందు భారత న్యాయముల చెల్లించుటకు వెచ్చిపెట్టమొత్తముల సంపాదించెను. అయినను దేవిధమగు కష్టమునకు లోను గాకరే ఆమొత్తముల పంపగల్గితిమి. 1925-26 సంవత్సరములం దు చెల్లింపవలసియున్న ఋణములు 80 కోట్ల 61 లక్షలుగలవు. ఇందులో 25 కో. 75 లక్షలు నూటికి 5 చొ॥ పడ్డిపో 1925-26 సంవత్సరములలో చెల్లించు పద్ధతి ఋణపత్రములుగ మార్పుచేయబడినవి. దీనికి ఆదాయపుపన్నుండదు. మరీ 4 కోట్ల 75 లక్షల ఋణము పదివత్సరములలో చెల్లించు పద్ధతిమీద మార్పుజేయబడును. దీనిపై ఆదాయపుపన్ను వసూలుజేయబడును. ఈమార్పుల ఫలితముగ రూ. 87. 6 లక్షలు రొక్కరూపమున చెల్లింపవలసివచ్చెను. ఇందు 28.4 ల ప్రీమియముల రూపమున సాధారణముగ చెల్లింపవలసివచ్చినది 64. 2 లక్షలు. ఈమార్పుల లన ప్రభుత్వమువారు ప్రతిసంవత్సరము చెల్లింపవలసిన వడ్డీమొత్తములో రూ. 18.7 లక్షలు. 4 కో. 75 లక్షల రూపముల ఋణముపై ఆదాయపు పన్నువసూలుజేయుటకు వీలయ్యెను. ఇది యిట్లుండ రాబోవు మూడు సంవత్సరములలో దాదాపు 29 కోట్లు ఋణము తీర్చవలసిన ఒత్తితిగల్గెను. 1926 పెప్టెంబరు నెలలోపున నూటికి 6 రూ. వడ్డీపొండ్లమొత్తము 37. 9 కోట్ల నుండి 20. 05 కోట్లకు తగ్గెను. రాబోవు దేసంగియందు రూ. పాఠ్యములపై బాకీదేని యాపద్ధతిచే యింకను విస్తరింప జేసెదము.

ఋణపత్రములు

రూ.పాఠ్య ఋణముగుర్ని చెప్పక పూర్వము 1925-26 26-27 సంవత్సరములలో మన ఋణపత్రములపై యెట్లుండనో వివరించెదము.

వ్యయము	1925-26.	1926-27
రైల్వే	19. 5	26
డీజిల్, పోస్టు, విశాఖపట్నం హార్బరులకు	4. 5	2. 5
రాష్ట్రప్రభుత్వములకు	6	7
ఋణము	38. 8	28. 8
మొత్తం.	68. 8	59. 8
ఆదాయము:—		
నిలువ	80.	
రూ.పాఠ్యఋణము	30. 6	22. 0
పోస్టుస్టేషన్లు	6.	44. 0
సేవింగ్స్ బ్యాంకు		
నిలువ	5. 8	5. 6
ఋణ విడుదల	5. 0	5. 0
డి.పి.సి.యేమను, నిలువ		
నిధి	7. 0	5. 6
ఇతరములు	0. 7	2. 1
నగదుతగ్గించుటకు	12. 0	15. 0
మొత్తము	68. 8	59. 8

ఈలెక్కల బట్టి జూచినయెడల ఆర్థికస్థితి చాలబలము గలదేయన్నది. 1925-26 లో 7 కోట్లు అప్పుచేయవలసియుండుననుకొంటిమి. కాని అందుకు బదులుగ 2 కోట్లు అప్పుతీర్చగల్గితిమి. మరీ 5 కోట్లు ఋణము అంగీకారములో తీర్చితిమి. 80 కోట్లు మూలధన న్యాయముక్రింద చెల్లించితిమి.

1926-27 సం॥ నందు 24 కోట్ల రుణము తీర్చవలసి యుండెను. ఇంగ్లండులో తీర్చవలసిన రైల్వేఋణముగూడ నిం దుచేర్చబడెను. ప్రభుత్వమువారు 28½ కోట్లమూలధనము.

ఇందు26కోట్లు రైల్వేనిర్మాణముకొరకు రాష్ట్రీయఋణనిధి అంచనాలను చూచినయెడల మరీ 7 కోట్లు రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు ఆద్యాత్మ్యగ నియమలసియుండును. మొత్తము 60 కోట్లు మూలధనమునకు సీద్ధపడియుండవలెను.

ఇందు మించువలె 15 కోట్లు నగదు నిలువగలదు. పోస్టాఫీసు కాపు సబ్సిడీకేటులమున్నగు మార్పులద్వారా 11½కోట్లులభింప గలవు. ఋణ తీర్మాననిధినుండి 5 కోట్లు విలువలును. ఈవిధముగ యింకను 22 కోట్లు ఋణముచేయవలసివచ్చును. ఈమాత్రము పన్ను మనముచేయుటలందు ఋణముజేయ నవసరము లేదు. రెండు కోట్లములకంటె మనము విదేశములలో ఋణము జేయలేదు. ఈ కోట్లములకు మనదేశములో రూ.పాఠ్య ఋణపత్రములు బాకీ

చేయబడును. ఇందు 20 కోట్లు పెప్టెంబరు మాసమున చెల్లింపవలసిన ఋణములపునర్ధరణకు వెచ్చింపబడును. ఇక నగదు 2 కోట్లు కంటె యెక్కువవసరములేదు. ఈవత్సరముగూడ నిగ్గుటి వలెనే 1926 సం॥ అనంతరము ముగియు ఋణపత్రములను పునర్ధరణించు విషయ మాలోచనలో నున్నది.

1925 సం॥ మన ఆర్థికస్థితి చాలబలముగనున్నది. ఇక ముందు మనము తక్కువవడ్డీలకే ఋణముపుచ్చుకొనవచ్చును. ప్రజలు చాల తక్కువవడ్డీలకే మనకు ఋణమొసంగుటకు సంసిద్ధులగు కనబడుచున్నారు. క్రిందటి సంవత్సరము రుణముల వడ్డీలను చూచినయెడల యాసంగతి తెలియును. గత నాల్గయిదు వత్సరములలోను మన కేవిధముగ తక్కువ వడ్డీలకు ఋణము దొరకుచున్నదో యాక్రింది పట్టిక జూచినయెడల స్పష్టమగును:—

పన్ను లేని 50/0	1923	1924	1925	1926
ఋణము 1925-25	రూ. 88-4	96-10	97-15	100-12
రూ.పాఠ్యఋణము	57-0	66-0	66-9	70-8
8½ % వడ్డీ				

ఈసంవత్సరమున లండనునందు మన ఋణపత్రముల ధర యెట్లున్నది గూడ కొంచెము జెప్పవలసియున్నది. 1928 సం॥ నుండి మన మిచ్చట ఋణము జేయకుంటున్నామన పరపతి చాల హెచ్చెను.

మనపరపతి యిల్లుపూర్వమున అభివృద్ధి గల్గుటకు ప్రభుత్వమువారు కాసనసభవారున ఆదాయమును వ్యయమును సరి సమానముగ నుంచుటకు పట్టుదలతో గావించిన ప్రయత్నములే కారణము. ప్రాత్యములు తగ్గించుటకును క్రొత్తఋణముల నొనర్చుకొనుటకును ప్రతిఫలదాయకము లగు కార్యములకొరకే ఋణము లాసర్వీసులకు చాలవర కీయభివృద్ధికి తోడ్పడెను.

విదేశీయ ఋణములు

ఇక విదేశీయలందు ఋణములగుర్ని స్పష్టీకరించెదము. ఈక్రింది లెక్కలందు రూ.పాఠ్యకి 1½ పిల్లింగు చొప్పున లెక్కజేయబడెను. మారకములేలు హెచ్చుటలన విదేశీయలందరి ఋణములపై చెల్లింపవలసిన వడ్డీలభారము కొంత తగ్గెను. కాని మన నికరపు ఋణభారము తగ్గించుట కిది యేమాత్రము తోడ్పడజాలదు. ప్రతిదినమును విదేశీయలకు చెల్లింపవలసిన సాధారణ వాణిజ్యకట్టుబడుల భారముగూడ తగ్గింపజాలదు. మారకము హెచ్చుటలన మనము చెల్లింపవలసిన రూ.పథ్యములసంఖ్య తగ్గినను రూ.పథ్యముల విలువ మాత్రము హెచ్చెను. ఈమారకము మార్పునకు పూర్వము 1923లో మనము 878.88 కోట్ల ఋణము చెల్లింపవలసి యుండెను. ఇప్పుడు మొత్తము 967.91 కోట్లకు హెచ్చెను. 1923 సంవత్సరము ప్రతిఫలరాహిత్య మను ఋణముల మొత్తము 254.74 కోట్లు 1925 మార్చియందు 249.63 1926 మార్చియందు 225.81. ప్రస్తుతము రూ.పాఠ్యల ఋణముం తయను అంగీకారమందలి ఋణములో సగముపాలును ప్రతిఫల కార్యములకే వినియోగింపబడినది. ప్రతిఫలరాహిత్యము లగు కార్యములకు వెచ్చించిన మొత్తము మొత్తముఋణములో నాల్గవ వంతున లేదు.

దేశములో ఋణము

ఈదేశములో ప్రభుత్వమువారి ఋణము 1923 మార్చికి 386.8 కోట్లు 1925 మార్చి నెలకు 395.75 1926 మార్చి 396. 88. మన విదేశీయ ఋణము 1923 లో 454.93. 1926 మార్చి 456.64. ఈహెచ్చుదలమారకము మార్పులన కలిగినదేగాని వేరుగాదు.

దేశీయులకు హెచ్చరిక

భారతదేశము తన అపారమగు మూలధనసంపత్తి సరిగ నుపయోగించు కొనినయెడల అంతికాలములోనే దేశీయ సా భాగ్యము అనేకమడుగు లభివృద్ధి నొందగలదని నే నెన్నియో సారు లిదివరకు జెప్పియుంటిని. ప్రభుత్వమువారి ఋణపత్రముల కొనుటకు విరివిగా ధనము నుపయోగించువని చెప్పుచున్నా ననుకొనవలదు. ప్రజలు తమ ధనమును బ్యాంకులందు ప్రతిఫలదాయకము లగు యితర వ్యయములందుపయోగించు నెడల దేశీయ వాణిజ్యము పరిశ్రమలు త్వరితముగ పెంపొందును. అందువలన విద్యావంతులగు భారతీయులకు క్రొత్తక్రొత్త జీవనాధారము లేర్పడును. ప్రస్తుతమునలె ముడిపదార్థముల సేగుమతి జేయు అవసరము తొలగును. విదేశీయఋణము దేశీయఋణముగ మార్పుటకు యెక్కువ సదుపాయము లభింప గలదు. గతకేంద్రవత్సరముల పరితమ నొక్కసారి గమనింపుడు. విదేశీయ ఋణభారము యింకంతయు హెచ్చింపకయే, ఈ స్థితియే చి.వి.వి. డెల్లీ, అంబాల కల్కాతైల్వలను కొను కొనిని వానిలాభములకు తామే అనుభవింపగల్గు చున్నాను. ఇంతకంటె వేరు నిదగ్గన మేము కావలెను? ఈఉద్ద్యమమును

విస్తరింప జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు తమక క్రికాలిది పాలు బడుచున్నాడు. కాని దాని ఫలితము చాలవరకు ప్రజలకాత్మా హముపైననే ఆధారపడి యుండును.

పోస్టాఫీసు సర్టిఫికేటులు

దేశీయులు తమ ధనమును బ్యాంకులందు నిలువ జేసి కొను అలవాటును కలుగజేయుటకును పోస్టాఫీసు కాపుసర్టిఫికేటులు చాల ఉపయోగపడుచున్నవి. స్వల్పమొత్తముల దాము కొనువారి కిది చాలవరకు తోడ్పడుచుండును. ప్రస్తుతము యీ సర్టిఫికేటులను వాయిదానాటివరకు ఉంచుకొన్నయెడల నూటికి 6½% కాంపౌండువడ్డీ యిచ్చుచున్నాము. ఈరేటు తగ్గింపవలసియున్నది. ఈసర్టిఫికేటులు ప్రభారంజకముగ నుండు యేర్పాటులు చేయబడును. ఇందువలన బాంకు డిపాజిటులు తగ్గిపోవుచున్నవని ప్రభుత్వమువారిని కొంచ రాక్షేపింప గల్గిరి. వడ్డీరేటును యికముందు తగ్గించినచో యీఆక్షేపణ కవకాశ ముండదని నమ్ముచున్నాను.

ఆర్థిక సమస్యల పరిష్కారించుటలో ప్రభుత్వమువారు విశాలదృష్టిని గవ్వరుచ లేదనియు, ప్రజలపన్నుల భారము నా వంతయు లక్ష్యము జేయలేదనియు తరచు ఆక్షేపణలు గల్గుచు న్నువి. ఇందు మొదటి ఆక్షేపణ నాకు గౌరవదాయకమేగాని మరియొకటి గాదు. ఈఆక్షేపణకు అర్థమేమి? మన లోక నిర్ణీత మగు ఆర్థికవిధానము గలదు. కష్టములు వచ్చినపుడెల్ల భయపడి అనిధామును పడేపడేమార్పుల లేదనియేగదా? ప్రస్తుత భారముం తయు భావితరముల వారు భరించునటుల జేయుపద్ధతి నవలం బించుచో త్వరితముగ ప్రభారంజకముగ నుండవచ్చును. కాని అపద్ధతిని నే నేమాత్రము సంగీకరింపను. నిజముగ ప్రతిఫలదాయకములగు కార్యములకు మాత్రమే ఋణముల జేయుచు ఋణముల తగ్గించుచు నుండుటలన ప్రస్తుతరమువారిపై భార. మధిక మగుచున్నదనియు, రాష్ట్రీయ.కప్పముల తగ్గించుటకును పన్నులు తగ్గించుటకును వీలుకలుగ నున్నదనియు వీరిఆక్షేపణ. ప్రస్తుతవిధానమునల్ల ఋణములభారము వడ్డీభారము తగ్గుచుంటు వీరు గమనించలేదు. ప్రస్తుత విధానము వదలి వేరొకటి అవలం బించినయెడల మున్నుండు వడ్డీ వృద్ధి యగును. అందుచే ప్రతిఫల దాయకములగు పరిశ్రమల స్థాపనకు పోషణకు తగినమూల ధనము సంపాదించుట కష్టసాధ్యమగును. ఈవత్సరము ప్రత్తి పరిశ్రమపై పన్నులనిషాదచర్యను తుదకుట్టింపకట్లకు కవకాశ మెట్లు కలెను? ఈవత్సరము చెల్లింపవలసిన వడ్డీలమొత్తము తగ్గుటవల్లనే యిది సాధ్యమయ్యెను. ఈపద్ధతివలన లాభమొందునది కేంద్రప్రభుత్వములకు పన్ను చెల్లించుప్రజ లొక్కరేగాదు. రైల్వేరేటు తగ్గించువిషయము ప్రస్తుత మాలోచనలోనున్నది. ఇది యెట్లు సాధ్యమయ్యెను? రైల్వేనిర్మాణములకు మూలవ్యయము వడ్డీ తగ్గుటచేతనే గద. కొన్ని రాష్ట్రములు కప్పముల భారమునుండి విముక్తి నొందుటగూడ దీనివల్లనే సాధ్యమయ్యెను. అంతియేగాదు. ఋణములవడ్డీ తగ్గుటవలన రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు ప్రత్యక్షలాభముగూడ గలదు. వారు గావించు ఋణములకు యిదివరకునలె పెద్దవడ్డీల చెల్లించుఅవసరముండదు. ఈవిషయములను గమనించినయెడల ప్రస్తుతము పన్నులు తగ్గించుట యిష్టము లేక యీవిధానము నవలంబించ లేదనియు, దేశమునకు ప్రజలకు నిజముగ లాభము చేకూర్చుటకే ఉద్దేశింపబడె ననియు స్పష్టము కాగలదు.

ఇంతియేగాక లెక్కలను సులభగ్రాహ్యములుగ నొనర్చుటకు కొన్నిప్రయత్నము లాసర్పబడును.

సంయుక్తరాష్ట్రములలో ఆడిటు ఎక్స్కాంట్లు కాఖుల వేరుజేయుటకై ప్రత్యేకముగ నొకగ్రాంటు 1926-27 బడ్జెటు డిమాండులలో చేర్చబడును. ఇట్లు చేయవలసినదని మితవ్యయ సంఘమువారును, సంస్కరణల విచారణ సంఘమువారుగూడ సూచించియుండిరి. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మొసంగుటకు ముందు గా రాష్ట్రీయ ఆర్థిక యములను కేంద్ర ఆర్థిక విషయములను వేరుగ నుంచవలెనని విచారణ సంఘమువారు డెల్వరి. అందుకై ముందుగా రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల వారిలెక్కలను తమక్రింద నుంచుకొనవలెను. ఆడిటుకాఖు మాత్రముఇండియాఅంతయు ఒక్క ఆడిటురు జనరలక్రిందనే యుండవలెను. కావున ఆడిటును ఎక్స్కాంట్లును వేరుజేయుట త్వరవరము, లాభదాయకము. నూతనపద్ధతి యిందుకంతయు తోడ్పడును. ఆడిటుకాఖువారి రొడ్డుగొట్టుపనిభారము తొలగును. ఆడిటు వివరముగ నుండును. కావున సంయుక్తరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించుటచే ముందుగా 1926 ఏప్రిలు 1వ తేదీనుండి నూతనపద్ధతి అచ్చట ప్రారంభించెదము.

మంగరాష్ట్ర రాజకీయ

ఫైదీలు

మాండలే చేర సాలలో నిరశన దీక్ష

భారతశాసనసభలో చర్చ

నిన్ను (మార్చి 18) మొదటిసారి మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వం పట్టికలో ఉన్న విషయాలను గూర్చి సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ కెల్లె ప్రశ్నించారు. "ఫైదీలు నిరశన దీక్షలు ప్రారంభించి, ఇన్నేస్ చేర సాలలోని వారు 22 వ తేదీని ప్రారంభించి, 'దుర్గాపూజనములలో పూజను జరుపుటకు మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు మాకు (ఫైదీలు) ప్రత్యేకముగా భవనమును నిర్మించి మిగుల నటుల నియంత్రించిన బర్మా దొరతనమునకు మిగుల తెలుపుచు' మాండలే జయిలు సూపర్వైజర్ ఆఫ్ ఫైదీలు ఆఫీసులోనివారు తెలిపిరి. అది నిజమని నమ్మి సూపర్వైజర్ 500 రూపాయలను చెప్పుకొని దొరతనము వారెవరినో ఆ సొమ్మును ఫైదీలు తిరిగి ఇచ్చి 'జేయవలయును' అని ఆదేశించి వారికి తెలియజేసెను. దొరతనము వారా న్యాయమును అనుమతించలేదుగాని ఆ సొమ్మును తిరిగి రాబట్టనక్కరలేదని సూపర్వైజర్ వ్రాసిరి. మంగరాష్ట్ర దొరతనము వారు ధనము నిచ్చియుండలేదు. సకల సదుపాయములను మాత్రము చేయించిరి. సరస్వతీపూజను హోదాపండుగకును గూడ ఫైదీలు మరల ధనమును కోరిరి. ధనము నియంత్రించుననే వారు భోజనమును మానివేసిరి. అంతేగాని వారికెట్టి యిబ్బందియును కలిగియుండలేదు. ఫైదీలు వ్రాసిన యింత లేఖలలో గూడ యీ విషయము ప్రకటించెను. ఫైదీలు ఉద్యోగులు సకల సదుపాయములను చేయుచున్నారని. వారి ఆరోగ్యముగూడ కాగుకానియున్నది. ఇట్లు భోజనము మానిరి బర్మా దొరతనమువారు పంపిన రిపోర్టు 24 వ తేదీని చేరినది. ఈ విషయములన్నియును 27 వ తేదీని తెలిపినది" అని ముద్దిమనుగారు తెలిపిరి.

"భోజనము మానినప్పటికి వారి ఆరోగ్యములనున్నది 500 రూపాయలను ఫైదీలు ముజరా యియ్య నక్కరలేదని దొరతనమువారు తెలిపిన విషయముగూడ వారు భోజనము చేయక పోవుట కుమార్తెలను! అని గోస్వామిగారు రిపోర్ట్ చేసిరి.

"భోజనము మానుటలన ఆరోగ్యముచేసినది. అది సహజమే. వారు భోజనము మానిన దొరతనము వారెంతమాత్రమును లొంగలేదు. రాజకీయ ఫైదీలకు నిరశన దీక్ష చేయి సుప్రసిద్ధపాదము. 500 రూపాయలను దొరతనము వారు ముజరా కోరకపోయినను సరస్వతీ హోదా పండుగకు దొరతనమువారు మరల ధనము నియమించెను. కావుననే ఫైదీలు భోజనమును మానివేసిరి" అని ముద్దిమనుగారు తెలిపిరి.

"జనవరి 16 వ తేదీని ఎచ్చిన పిటిషనులో మ రిపోర్టు ఇచ్చుచున్న గూడ ఫైదీలు తెలుప లేవా?" అని గోస్వామిగారు రిపోర్ట్ చేసిరి.

"నాకది చేరలేదు. ధనమును సొమ్మునామే పిటిషను వచ్చినది. ఫైదీల కెట్టి యిబ్బందియును కలిగియుండలేదని బర్మా దొరతనమువారు వ్రాసిన లేఖగూడ చేరినది" అని ముద్దిమనుగారు తెలిపిరి.

"జనవరి 16 వ తేదీ పిటిషను కిడినకలు. దీనిని మిగుల విచిత్రముగా దొరతనము వారి అభిప్రాయము కొరకు పంపెదరా?" అని గోస్వామిగారు రిపోర్ట్ చేసిరి. ముద్దిమనుగారు రింగీరించిరి.

"ధనమునుగూర్చి కొంత సౌకర్యము జరిగినదిగాన భోజనము చేయునట్లు ఫైదీలను ప్రోత్సహింపవలయును. అని ఏ. రంగస్వామయ్యగారు సూచించిరి.

"వారు భోజనము చేయుట నాకు చాల సంతోషము భోజనము చేయించి వారిని కోరుచు లాల్లజపతిరాయిగారును గోస్వామిగారును వ్రాసియున్న రిపోర్టులను గూడ నేను ఫైదీలకు పంపించితిని." అని ముద్దిమనుగారు నడిపిరి.

"ధనమునుగూర్చి మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వము ప్రకటనలు పరస్పర విరుద్ధముగా నున్నవి." అని ఎం. కే. ఆచార్యగారు నడిపిరి.

"ఓట్లయ కాసనసభలలో ఏమి తెలిపికో నాకు తెలియదు కాని యీ విషయమునందు సంతోష మెంతమాత్రమును

లేదు. క్రిమినలు లా ఫైదీల విషయమున మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమును రిస్కులేషను ఫైదీల విషయమున నేనును బాధ్యులముగా నున్నాము" అని ముద్దిమనుగారు నడిపిరి.

"అంతకు పూర్వము ఫైదీల పంపిన పిటిషనులను బర్మా దొరతనమువారు యిండియా దొరతనమువారి కేల పంపలేదు? ఎట్లునైనను నిరశనదీక్షను మానిపించుట ముఖ్యమనము" అని చనువలాయిగారు నడిపిరి.

"నాకు పిటిషను లేఖలను చేరలేదు. భోజనము మానుటలన దొరతనమువారు ధనమును సొమ్ముగాని చెప్పదని ఎవరోను తెలపగూడదు. గాని నేను మంగరాష్ట్ర దొరతనమువారికి వ్రాసియున్నాను. దీనినిగూర్చి శ్రద్ధగా నాలోచించెదను" అని ముద్దిమనుగారు నడిపిరి.

బర్మా ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనము

ఫైదీలు భోజనము మానివేయుటను గూర్చి మార్చి 1 వ తేదీని బర్మా దొరతనమువారి టెలుల ప్రకటించిరి.

"మాండలేయిన్నేస్ చేర సాలలో నుంచబడిన భారతీయ రాజకీయ ఫైదీలు భోజనమును మానివేయుటను గూర్చి పత్రికలలో చాల వార్తలు ప్రకటింపబడుచున్నవి గాన వారికియ్య బడుచున్న ముజరాల సౌకర్యమును మున్నగువానిని గూర్చి స్పష్టముగా ప్రకటించుట అవసరమని మేము నిశ్చయించితిమి. ఒక్కొక్క ఫైదీకి ఒక్కొక్క రోజుకు భోజనమునకు మాడుకూపాయిల నిచ్చుచున్నాము. చిల్లరసప్తపుల కొరకు సెలకు 7 రూపాయలు ప్రత్యేకముగా నిచ్చుచున్నాము. బట్టలుపరుపుల మున్నగువానికి ప్రత్యేకముగా సాలుకు 225 రూపాయలను యిచ్చుచున్నాము. ఒక ఫైదీ గొప్పదర్జావాదకు ఓచే అతనికి భోజనము నిమిత్తము ప్రత్యేకముగా రోజుకు 6-10-0 యిచ్చుచున్నాము. జబ్బుగానున్న పుడు ప్రత్యేకముగా భోజనము ఏర్పాటుచేయుచున్నాము. వారి ఆటల కనవ్యయముల నన్నిటినిగూడ మేమే భరించుచున్నాము. పెన్నినబంతులను రాకెటులను వారికి యిచ్చుచున్నాము. ఒక పెన్నిన కొద్దును ఏర్పాటుచేసి మంచిస్థితిలో నుంచి యున్నాము. బాడ్మింటను, పింగుపాంగు, చదరంగం మున్నగువానిని గూడ యేర్పాటు చేసియున్నాము. స్నానముచేయుటకు తగిన స్నాన బాత్సు ఏర్పాటులనుగూడ చేసియున్నాము. పుస్తకములను కాగితములను పత్రికలనుగూడ నిచ్చుచున్నాము. వారిగదులలో ఎలెక్ట్రిక్ లిఫ్టులను పంకాలను ప్రత్యేకముగా అమర్చియున్నాము. మరవిషయమున న్యాయమైన సదుపాయముల నన్నిటిని చేయించుచున్నాము. హిందువులు దైవపూజాదులను నిత్య నైమిత్తిక కర్మలను జగలు పుటకు ప్రత్యేకముగా నొక గదిని ఏర్పరచి అందుకు కావలసిన ఉపకరణముల నన్నిటినిగూడ సమకూర్చి యున్నాము. ఇట్లెవల నాలుగు నెలలలో మాండలే చేర సాలలో నున్న ఫైదీలందరూ వారికియ్యవలసిన ముజరాలను మించిన వ్యయముచేసిరి గాన వారి కవసరమైన బట్టలను కొనుటకుగూడ వారివద్ద నిపుడు ధనము కేటండునున్నది. అని తెలిపి వారిని గూర్చి విచారణచేసి వారికి కావలసిన నిపువుల జాబితావృత్తాదులు చేయించితిమి. బర్మాలో ఖర్చు సొమ్ముగా మండును గాన మరికొంత ధనమును ప్రత్యేకముగా నియంత్రించిన మేము యిండియా దొరతనమువారికి వ్రాసియున్నాము. వారివద్దనుండి యింకను ప్రత్యుత్తరము రాలేదు. పండుగల విషయమున ధన నియంత్రణను మాత్రమే ఫైదీలు మాకు వ్రాసిరి గాని మరేమియు మునుగూర్చియు వ్రాయలేదు. పండుగల విషయమై యింత సొమ్ము ఇయ్యవలసిన ఫైదీలే నిర్ణయించి మాకు వ్రాసిరి. దుర్గా పూజకు అడ్వాన్సుగా 500 రూపాయల నిచ్చి మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు వ్రాయగా వారందుల కంగీకరింపలేదుగాని యిచ్చిన సొమ్మును మేము మరల వారివద్దనుండి రాబట్టకుండనే ఎదగిలేసితిమి. పండుగల ముజరాలనిషయ మింకను పరిష్కారము కాలేదు. ఈపండుగలకు ముజరాల నియమించు గాని పండుగలకు వారు తమ మతచారముల ప్రకారము జరుపుకొనుట కెట్టి అడ్డం తరమును గలుగజేయలేదు. ముజరాలనియంత్రణను మొదట మాండలేవారు గూడ భోజనములను మానివేసిరి. ఇండియా దొరతనమువారికి ముజరాల నిర్ధారణచేయలేదు గాన మిగుల ఓరిమి బూస వలెనని మేము ఫైదీలకు తెలియజేసినవి వారు వివర ఫిబ్రవరి 18 వ తేదీని నిరశనదీక్షను ప్రారంభించిరి. దుర్గాపూజ కిచ్చిన 500 రూపాయలను రద్దుచేయుట కంగీకరించితిమని మంగరాష్ట్ర దొరతనమువారు వ్రాసిన లేఖ నరిమిలాను చేరినది. ఆవిషయమును ఫైదీలు తెలియజేసితిమి గాని వారు ఉపవాసములను

సాట్లండు ప్రభుత్వ

ప్రపంచయోధైక బయలుదేరుట

నిన్ను ఆదాయం తెంపటానికై యెయ్యంగో చిన్న పురి చేరను

మదరాసు, మార్చి 1:—సాట్లండులో గొప్ప ప్రభుత్వ క్లిడ్డు డెలు తెంపటానికై మెయిలులో మెనూరునుండి చెన్న పురి చేరను. వీరితో ఎడ్వర్డు ఈగన్ (ఆక్సుఫర్డు యూనివర్సిటీ) జె.టి. ప్రెస్, రబబ్రయన్. ప్రెస్, గ్రీన్ వుడ్ (యేలు యూనివర్సిటీ) గాల్లండిరి. సెంట్రలు స్టేషనునంద దిగగానే తిరిసి పుష్ప మాలాలంపుటలను చేసి రావుబహదూర్ జంబులింగ ము దలి యారు గాను స్వాగతి మొసంగిరి.

బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యములో వేరు వేరు ప్రదేశములలోగల ఆర్థిక సాంఘిక విషయములను తెలుసుకొను నిమిత్తము వీరు ప్రపంచ మంతయు దుట్టింపుటకై బయలుదేరిరి. వీరు యూరపులో చాలదేశములను సూచి, ఆఫ్రికాలో అప్పటినుండి ఫిబ్రవరి 6 తేదీన బొంబాయిచేరిరి.

బొంబాయిలో వీరు తాతాకాటనుమిల్సుతో సహా పెక్కు ఫ్యాక్టరీలను భోపాలోని తాతా హైడ్రో ఎలెక్ట్రిక్ పనులను మూలీవద్ద నిర్మింపబడుచున్న వాయును సూచిరి.

బొంబాయినుండి వీరు మైసూరు వెళ్లి అప్పటి భాగ్య భోగ్య ములకును ప్రకృతి సౌందర్యములకును అచ్చెరువందిరి. అచ్చట సాంకేతిక సంస్థ, చంద్రపుత్ర తెలుసు పటు ఫ్యాక్టరీలను జూచిరి. విద్యాపరిశ్రమభివృద్ధికై సంస్థానము గవర్నరుచున్న ట్రులకు ప్రభువుగారు సంతోషించిరి. క్లిడ్డుడేలుగారు అచ్చటవచ్చు ఆటలనుగూడ నాడుచుండిరి. బొంబాయిలో వారును వారి స్నేహితులు ఈగన్ గారును ముష్టియధ ప్రదర్శనమున పెట్టి దానినివచ్చిన ద్రవ్యమును గవర్నరు ఆస్పత్రి నిధి కొనంగిరి. తెంపటానిలో మరియొక ప్రదర్శన మొసంగి పాఠశాల భర్తీనిధి కొనంగిరి.

ఉదయం అన్నాసియో టెడు ప్రెస్సు ప్రతినిధి కలుసుకొనగా నిల్లుచెప్పిరి:—నేను హిందూదేశమునకు వచ్చినప్పటినుండి యీ నన్ను భారతీయులు చాలగౌరవముతో చూచుచున్నారు. మంచి అభిప్రాయములను నావెంట గొనిపోవుచునని నేను తెలుచెదను. హిందూదేశముపట్ల నాకంతో ప్రేమకలదు. నన్నొక స్నేహితునిగా భారతదేశ మెందుకొనవచ్చును.

క్లిడ్డుడేలుగారి రాత్రికొలంబో వెళ్లెదను. (ఆ. ప్రె.)

బాంబే క్రానికలు కంపెనీ

మాననస్థము దావా

బొంబాయి, ఫిబ్ర 27:—నివాల్సో నున్న "పబ్లిక్ ఓపినియను" రివియే మేనేజింగు డైరెక్టరు టి.కే. వేంకటరాముగారు ఇండియన్ న్యూస్ పేపరు కంపెనీ, రివియే (బొంబాయి క్రానికలు) మేనేజింగు ప్రొఫెసరు డైరెక్టరు లు యన్. హెచ్. టెల్లంవాలా, యన్. పి. కపాడియాలు ప్రై మాననస్థము దావాలేగా ప్రధాన రాజధాని మేజిస్ట్రేటు వారివద్ద వైసను నోటీసులను జారీ చేయించెను. ప్రతివాదులు 1925 ఫిబ్ర 19 తేదీన తమ సానిటిబ్ల డ్వారా "పబ్లిక్ ఓపినియను" వలంబరీ పరిష్కారకర్త కొక జాబును పంపిరి యు దానియం దీక్రిందివాక్య ముండెననియు ఆర్. వెంకటరాముగారు తమ వరఖాస్తులో తెలియజేసిరి. "వేంకటరాముగారు మాపాక్షిలను దోచుకొన్న విషయములను వారియొక్క ప్రోహబిషియన్ నీలోపకాగితములను మాకు విశదముగా తెలియగలదు." ఈవాక్యములే మాననస్థము లేగలవనియు, తాను కోరిన ప్రకారము ప్రతివాదులు తమపాదం కొరలేదు. కావున చర్య నడిపించవలసినయు ఫిర్యాది దరఖాస్తు చేసెను. ప్రధాన రాజధాని మేజిస్ట్రేటు ఆవిధముగా గ్రాంటు చేసెను. (ఆ. ప్రె.)

మానలేదు. పండుగులకు ప్రత్యేకముగా ముజరాలనిచ్చి తీరవలెనని పట్టబట్టియున్నారు. ఈవిషయ మింకను పరిష్కారము కాలేదు. ఈసంగతిని గ్రహించి యిన్నేస్ చేర సాలలోని ఫైదీలు మరల భోజనమును చేయవలెనని గాని మాండలేవారింకను భోజనములను చేయుటలేదు గాని వారి ఆరోగ్యము ఆస్థిని బట్టి ఉంచవలసినంత బాగుగనే యున్నది." అని బర్మా దొరతనమువారు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

బాకెటు బడెటు

ఇండియా ప్రభుత్వపు బడ్జెటునందలి ముఖ్యంశములగుర్చి నిన్నటిదినము అభిప్రాయ మొసగియుంటిమి. బడ్జెటునం దెన్నదగిన విషయము లేదని చెప్పవచ్చును. దేశము సంతరించుట కెట్టియవకాశము లేదు. అటులున్నను ఆర్థికసభ్యులగు సర్. బేసిల్ బ్లాక్లెబ్బగారి సంతసమునకు గాని గర్వమునకు గాని మేరలేదు. బ్లాక్లెబ్బగారి గర్వాతిశయ మీ క్రింది వాక్యములలో స్పష్టమగును.

“సంస్కరణములగుర్చి నిరంతరము అసంతృప్తి గనుపరచుచు, వానిని బూటక మనియు, ప్రభుత్వమువారు కపటులనియు ఉదారులుగారనియు డెలుపుచుండెడివారిని నేనీ ప్రశ్న నడుగుచున్నాను. ఈ మూడు సంవత్సరముల ఆర్థిక కథ గాంచిన నిరుత్సాహమునకును, ఆశాభంగమునకును కారణము గలదా? ఈ కొలదికాలములో, ఆర్థికయంత్రమును విస్తారముగ బాగుచేసితిమి. రాష్ట్రముల కప్పములను సగమువరకు తగ్గించితిమి. ఉప్పుపన్నును తగ్గించి, కాటను ఎక్సైజుడ్యూటీని రద్దు చేసితిమి. అందునంవత్సరముల కాలము, సంస్కరింపబడిన శాసనసభలు హిందూదేశమునందు బని చేసినవి. వాతావరణ పరిస్థితులు మాకు అనుకూలముగ నున్న సంగతి నిజమే. 1914 సంవత్సరములో పోల్చిచూచిన పన్ను లింకను హెచ్చుగ నున్న సంగతియు నిజమే. అయినను ఇతరదేశములలో పోల్చిచూచిన హెచ్చని చెప్పటకు వీలులేదు.”

బ్లాక్లెబ్బగారు పైన జెప్పిన సంగతులు సంతోషకారణ మగుటకు మారుగ నిరుత్సాహకారణ మగు చున్నవి. ఏలనన పన్నులు 1914 సంవత్సరమునకన్న వల హెచ్చుగ నుండవలయును? కాలమాన మనుకూలముగ నున్నపుడు పన్నుల నేల తగ్గింపరాదు? అనవసరముగ రెండింతలు హెచ్చు చేసిన ఉప్పుపన్నును వెనుక తగ్గించినను అంతకు పూర్వము హెచ్చయిన ఉప్పుపన్నును తగ్గించి యుండలేదు. బీదలకుపక్కతి గావించు నవకాశమును బ్లాక్లెబ్బగారు కోల్పోయిరి. పన్నుల విచారణ సంఘమువారు గూడ ఉప్పుపన్నును తగ్గింపవక్కర లేదని సిద్ధాంతము జేయుట, బ్లాక్లెబ్బగారికి మరింత ప్రోత్సాహము గలుగజేసినటుల దోచును. ఉప్పుపన్నును అనవసరమగునపు డెల్ల హెచ్చు చేయుచో లాభముండునని పన్నులసంఘమువారు డెలివిన యభిప్రాయము బ్లాక్లెబ్బగారి మామూలు అభిప్రాయమున కనుగుణ్యముగ నున్నది. భూమ్యాశాశములు తలక్రిందయిన పిమ్మట, దేశీయవస్తు

ములపై ఎక్సైజు డ్యూటీని నిలుపుదల జేసినమాట నిజమే. కాని దీనికిని రాష్ట్రకప్పములకును ముడి బెట్టుటచే దానిలాభము దగ్గుచున్నది. బొంబాయి రాజధానివారు వస్తుముల పన్నును దీసివేయ గోరుటచే రాష్ట్ర కప్పములను బొంబాయికి తగ్గింప వీలు లేదని తెలుపుటకన్నను వింత వేరుండదు. బ్లాక్లెబ్బగారు తలపెట్టినచో రాష్ట్రకప్పముల నన్నిటిని రద్దుజేయుట కవకాశ ముండెడిది.

విపరీతమగు మిలిటరీఖర్చును తగ్గించునాధన ముండ, బ్లాక్లెబ్బగారి సూచనలబట్టియే రాష్ట్ర కప్పములను తొలగించుటకు చక్కని యవకాశము గలదని తేలును. జర్మను లీయవలసిన నష్టపరిహారములో మిగిలెశిసామును పాతబుణములదీర్చుటకువయోగింపబడునని బ్లాక్లెబ్బగారు చెప్పిరి. అందుకుమారుగ, రాష్ట్రకప్పములను తీసివైచుట కీ మొత్తము నుపయోగించినచో, ప్రజలకు సంతృప్తి కలిగెడిది. ఇటులనే ఎన్ని యోమార్గములు గలవు. ప్రజల నావరించిన ప్రస్తుతకప్పములను నివారింపక, భావిసంతతి వారిజేమము నాలో చించెదమని బ్లాక్లెబ్బగారు ప్రగల్భములబల్కుట, నిరర్థకము. పోనీ, పోస్టుకార్డులు, కవర్ల ఖరీదునయినను తగ్గింప గూడదా? మొదట వీని ఖరీదును హెచ్చుజేసి నపుడు త్వరలో తగ్గునని యూహింపబడెను. కాని ఆశలన్నియు అడియాశ యయ్యెను. ఈ విషయమై బ్లాక్లెబ్బగారు రేమిచెప్పిరో చూడవచ్చును. “మనము హేతుబద్ధులమై యీ పర్యవసానము సంగీకరింపవలయును. మూడు దమ్మిడిలకు పోస్టుకార్డు, ఆరు దమ్మిడిలకు కవరుదొరకెడిరోజులు గతించినవి. అవి ఇక ఎన్నటికిని రాజాలవు.” ఈ వాక్యములబట్టి, పోస్టుకార్డులు, కవర్లధర తగ్గునను ఆశను ఎన్నడును జెట్టుకొనవల దని, బ్లాక్లెబ్బగారు ప్రజలను హెచ్చరించుచున్నారు.

బ్లాక్లెబ్బ బోలు ధనికులకు కార్డులు కవర్ల ఖరీ దొకరక్క గాకబోవచ్చును. కాని, బీదల కదియే ఎంతో భారముగ నుండును. అన్నిటి కన్నను, ముఖ్యమగు విషయ మింకొకటి గలదు. అది మిలిటరీఖర్చు. ఇక మిలిటరీఖర్చు రాబడిలో నేమి, ఖర్చులో నేమి దాదాపు సగమువరకు గలదు. యుద్ధ మేములనులేక ప్రశాంతముగ నున్న సమయమునందు, మిలిటరీ ఖర్చు ఇంత హెచ్చుగ నుండనేలనో తెలియదు. మిలిటరీవ్యయపు వివరములను గ్రహించుట కెట్టి యవకాశము గనుపింపదు. అది పరమరహస్యము. శాసనసభ్యులు దానిని పరిశీలింప వీలులేదు. వోటుజేయుట కనలే వీలులేదు. కాని, ఏదేశమునందును శాంతి సమయములందు దాదాపు సగముసామును సైన్యముపైఖర్చుపెట్టెడివిపరీతస్థితి గనుపింపదు. ఈ ఖర్చును సహేతుకమగు వాద్దులలోనుంచుచో, హిందూదేశ మభివృద్ధిగాంచుటకు సులభమార్గము గనుపించును. అందుకు మారుగ, ఉప్పుమీదను, ఉత్తరముల మీదను పన్ను విధించుటవలన బీదలకు నష్టము గలుగుటదప్ప వేరులాభ ముండదు. 1922-23, 1923-24, 1924-25 సంవత్సరములలో బడ్జెటు అంచనాకన్న అనలు మిలిటరీఖర్చు కొంతవరకు తగ్గుదల యైనను జూపెను. 1925-26 సంవత్సరమునం దటుగాక, బడ్జెటు అంచనా 56.25 కోట్లుండ, అసలుఖర్చు 56.28 కోట్లయ్యెను. ఖర్చు తగ్గుటకు మారుగ హెచ్చెను.

బ్లాక్లెబ్బగారు, కండ్లనీరు దుడుచుటకు గాబోలు 1926-27 సంవత్సరమునందు మిలిటరీఖర్చు 54.88 కోట్లు మాత్ర మగునని చెప్పిరి. ఒకకోటి రూపాయలు తగ్గునని సంతసింపబనిలేదు. ఏలనన నిన్నటిదినము మేము సూచించినటుల ఏ యవాంతరమునచ్చినను మిలిటరీఖర్చు పెరుగుట సహజము. ఇంతియగాక నౌకాదళమును హిందూదేశమునకు ప్రత్యేకముగ నిర్మింప దలచిరి. ఆ ఖర్చు ఈ మొత్తమునందు జేరియున్న దని తలంపము. మరియొక సంగతిని విచారింపవచ్చును. మిలిటరీ వ్యయమును యుద్ధమునకు పూర్వ మున్న ఖర్చు మొత్తమునకు తగ్గింప వీలులేదని వాదనాకర్యాద మంగీకరించినను, ఇంచితేపు కమిటీవారు నిర్ణయించిన గరిష్ఠసంఖ్య యగు ఏబదికోట్ల వర కయినను తగ్గింపకుండుట కడు విచిత్రము. ఇంచితేపు కమిటీవారు పరిస్థితుల నన్నిటిని చక్కగ విచారించి, అప్పటికే ఏబదికోట్ల మొత్తమును నిర్ణయించిరి. ఆ మొత్తమునకును 1926-27 సంవత్సరపు అంచనా మొత్తమునకును దాదాపు అయిదు కోట్ల తేడాగలదు. ఈ భేదము తొలగునప్పటికింకను ఎన్ని సంవత్సరములు పట్టునో దైవమునకే ఎరుక. ఇట్టి బడ్జెటును నిర్మించినందులకు బ్లాక్లెబ్బగారు గర్వపడినను ప్రజలెంతమాత్రము సంతృప్తి జెందజాలరు. విపరీతపు మిలిటరీ ఖర్చు హిందూదేశమునకు గుడిబండవలె నుండువరకు, అభివృద్ధిని గూర్చి తలపోయుట కవకాశము గనుపింపదు.

స్వరాజ్యసిద్ధికి లిమ్మటగాని, హిందూదేశము ఆయవ్యయమును తన కనుకూలించురీతిని నిర్ణయించుకొనజాలదు. అంతవరకును, బడ్జెటు లితిరు ననే తయారుజేయబడుచుండును. కాటను ఎక్సైజు డ్యూటీదప్ప, మిగిలినపన్నులలో నొక్కదానినయినను బ్లాక్లెబ్బగారు తగ్గింపరయిరి. ఎక్సైజు డ్యూటీరద్దు బొంబాయిమిల్లు యజమానులకు మాత్రమే ఉపశాంతి గలిగించును. ప్రజాసామాన్యమున కుపశాంతి గలిగించువయత్న మేములను గనుపింపదు. మద్రాసురాష్ట్రము ఇండియా ప్రభుత్వమున కీయవలసిన కప్పములందు 57 లక్షలను తగ్గించినను, ఇంకను దాదాపు 165 లక్షలను చెల్లింపవలసియున్నది. ఈ మొత్తము రద్దగుట కెంతకాలము దీసికొనునో తెలియదు. ఇక కర్రెంసిరేటు 1 పిల్లింగు 6 పెన్నీల వర కున్నది. కర్రెంసి కమిషనువా రెటుల నిర్ణయించెదరో తెలియదుగాని, ప్రస్తుతపురేటు పెక్కు విధముల బాధకరముగనున్నది. వెనుక నున్న 1 పిల్లింగు 4 పెన్నీలుగ నున్న బాగుండును. లేనియెడల వెనుకటి కర్రెంసి కమిటీవారు నిర్ణయించిన రెండుపిల్లింగు లున్నను మేలుగనుండును. అటు నిలుగాక మారుచుండుటవలన, ఏవిధమున మదింపు వైచుటకును కష్టముగనున్నది. బ్లాక్లెబ్బగారి లోపము తెన్నియున్నను, వీరి ఆర్థికపరిజ్ఞానము ప్రశంసార్హము. వీరిస్పష్టత మెచ్చుకొనదగి యున్నది. కాని తగిన ఉదారహృదయమును సానుభూతియు లేకుండుటచే, బడ్జెటులు భారములై పరిణమించు చున్నవి.

ఈ సందర్భమున నొక విషయము వింతను పురికొల్పక మానదు. జర్మనులు చెల్లించెడి నష్ట పరిహారములో బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమున కంతకును 100 కి 22 వంతున లభించు నట. అందులో

హిందూ దేశమునకు 100-కి 1 వంతున లభించునట్లు. హిందూ దేశము నానారాష్ట్రసంఘపు ఖర్చులలో విశేషభాగము భరించుచుండ, లాభమునందు మాత్రము ఇంత తక్కువ మొత్తమును గ్రహించుటకు కారణ మేమియో తెలియదు. దేశదుస్థితిని గ్రహించుట కిది చాలదు. ఇతర రాజ్యములతో సమానభాగము హిందూ దేశమునకు లభించుట న్యాయ మని సులభముగ జెప్పవచ్చును. కాని హిందూ దేశపు మొదలను వినువారెవరు? 1924-25 సంవత్సరమునందు హిందూ దేశమునకు 37400 నవరనులు చేకూరెనట్లు. 1925-26 సంవత్సరమున 66700 నవరనులు వచ్చునని యూహింపబడినది. 1926-27 సంవత్సరమున 120,000 నవరనుల మొత్త మంచనా వేయబడినది. ఈ మొత్తము నయినను రాష్ట్రకర్షణములను తగ్గించుట కుపయోగించిన మేలుగ నుండెడిది. కాటను ఎక్సైజు డ్యూటీని తొలగించుట యయినను నిశ్చయ మగునో కాదో జెప్ప వీలులేకున్నది. ఎక్సైజు డ్యూటీ యనురోగి 1925 సంవత్సరము డిశంబరు 1 వ తేదినే చనిపోయెనట్లు. ఇక నాశవమును పాతిబిట్టుటయే తడవట. కాని స్వరాజ్య పక్షమువారు ఆర్థిక చట్టమును నిరాకరించుచో మాత్రము ఎక్సైజు డ్యూటీకి మరల ప్రాణప్రతిష్ఠ జరుగునని బ్లాక్బర్టుగారు బెదరించుచున్నారు.

ఇంతవరకును తమకు కావలసినపు డెల్ల నట్టి ఫిక్సెట్టుల నుపయోగించి తమ ప్రయోజనములను సాధించుకొను అధికారవర్గమువారు స్వరాజ్య పక్షమువారిని సాధించు నిమిత్తము భిన్నముగ ప్రవర్తించుచో వింతగ నుండకమానదు. అట్టితరి అధికారదృక్పథము ప్రజలకు మరింత బాగుగ వెల్లడియగును. ప్రజాశ్రేయముపట్ల వీరు గనుపరచెడి ఆతుర మెంతవరకు నిజమో తేటపడును. ఈ బెదిరింపు గాంచి భయపడి స్వరాజ్యపక్షము వారు బడ్జెట్టు నిరాకరణమునకు వెనుదీసెద రని తలంపజాలము. భావికర్తవ్యమును గూర్చి పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారును, గాంధీ మహాత్ముడును ఏకాభిప్రాయులైరిని హిందూస్థానికకు జేరిన వార్తదెలుపుచున్నది. ఇది నిజమగుచో అద్భుతమున కవకాశ ముండదు. రెండవపక్షమువారును నను బడ్జెట్టునందలి వైపై మెరుగుల గాంచి భ్రమ జేందరని ఎంచెదము. ప్రాచీన పరిశోధనా వశ్యకతను మేము నిరాకరింపము. హిందూ దేశమునందు పురాతన వస్తు పరిశోధన కావించుకొలదియు అద్భుతవిషయములు బయల్పడుననియు, ప్రపంచజ్ఞానమును విస్తరింప జేయుననియు నమ్మెదము. కాని ఇంతవరకును ప్రాచీన పరిశోధనశాఖవారు సలుపుచున్న కృషి ఫలితములు మిక్కిలి నిరాశను బుట్టించుచున్నవి. వ్యయము విశేషముగ సిబ్బందిక్రిందను, ప్రయాణ భత్యములక్రిందను సరిపోవుచున్నది.

“మింగ మెతుకు లేదు, మీసాలకు సంపెంగ నూనె” యను సామెతప్రకారము, హిందూ దేశమున పన్నులను తగ్గింప వీలులేకుండగ, బీదల బరువులు చాల హెచ్చుగనుండగ, ప్రాచీనపరిశోధనము నిమిత్తము ఏబదిలక్షలను ఖర్చు పెట్టుట భావ్యముగదోపదు. 1925-26 సంవత్సరమున రాబడి లో కోటిరూపాయల నిలువమాత్రము

వర్షిడెను. ఆ మొత్తము లో సగము మొత్తము నాకాపరిశోధనకొర కేర్పరుచుట, దూరదృష్టి కాజాలదు. ఈ మొత్తముతో చాలభాగము ప్రజల పన్నులభారమును తగ్గించుటయవసరమై యుండెను. డిల్లీభవన నిర్మాణముక్రింద ఖర్చు పెట్టుచున్న మొత్తము ప్రజలదుస్థితిని నమమంపజేయుచున్నది. ఇక హిందూ దేశపు ఋణము 1926 సంవత్సరము 31 మార్చికి, దాదాపు వేయికోట్లుండునని సూచింపబడినది. ఈయంకెల జూచిన శీతిగలుగకమానదు. ఋణపు మొత్తము, గత మూడు సంవత్సరముల లెక్కలు చూచిన నానాటికి బెరిగిపోవుచునే యున్నది. ఇందులో దాదాపు 226 కోట్లు తిరిగి వచ్చునని గావని, బ్లాక్బర్టుగారు చెలిపితి. ప్రజలు ప్రభుత్వమునకు ఋణమిచ్చి తమ ధనమును సద్వినియోగము గావింపవలయు నని బ్లాక్బర్టుగారు కోరుచున్నారు. ధనసంపాదనావశ్యకతను గూర్చి ముఖ్యము గచాటి, కేవల వైరాగ్యమార్గ మవలంబించి ప్రయోజనము లేదని వీరు భారతీయులకు హిత మొసగిరి. ధనసంపాదనము పరమార్థమా, లేక సాధనమాయను విషయమై బ్లాక్బర్టుగారిలో హిందూ దేశము వివాద మాడబోదు. సాధనమయినను, పరమార్థమయినను, హిందూ దేశమున గల నిలువధనము అత్యల్పము. దేశమునవర్తిల్లు పరిశ్రమ లత్యల్పములు. ప్రజాసామాన్యమునకు కూటికిని గుడ్డకును డబ్బు లేకున్నపుడు, ఇతర వ్యవహారముల క్రింద ఖర్చుపెట్టుటకు ధన మెక్కడిది? ధనికులు కొందరున్నను, పాశ్చాత్యదేశములతో పోల్చిచూచిన, వారికి గల ధన మెంచదగినది గాదు. దేశద్రవ్యము సరియగు రీతుల ఖర్చుపడుచున్నగాని, ప్రజలుతిరిగి కోల్పోనజాలరు. ప్రజలకు ప్రభుత్వకోశము వశమగుట ముఖ్యము. అట్టి యధికారము స్వరాజ్యసిద్ధివలన గాని చేకూరజాలదు. తదర్థమై భారతీయులత్యా తురము జూపుచున్నారు. వారికోర్కెను సఫల పరచుటకు మారుగ, సంతతము నిరోధించుటచే నేటి విషమస్థితి వర్పడినది. ఇది ఎంత త్వరలో దొలగిన, దేశమున కంత శ్రేయస్కరము.

మద్రాసు బడ్జెట్టు

ఇండియా బడ్జెట్టునందు నిలువధనముండగ, మద్రాసు బడ్జెట్టునందు నష్టము గనుపించుట శోచనీయము. 1926-27 సంవత్సరమునందు 1634.20 లక్షలు రాబడి చేకూరుననియు, 1710.66 లక్షలు ఖర్చుగననియు సూహించబడినది. అందుచే 76.96 లక్షలు నష్టమురాగలదు. కాని నిన్నటిదినము ఇండియా బడ్జెట్టులో సూచించినట్లు, రాష్ట్రకర్షణము లలో 57 లక్షలను తగ్గించుచో, లోటు 19.46 లక్షలు మాత్రమేయగును. ఈలోటు నింకను తగ్గింప వీలుగలదని మాయరుగా రూహించుచున్నారు. వీరియాశ లెంతవరకు నెరవేరునో ముందుగాని తెలియదు. రాష్ట్రకర్షణములు పూర్తిగ దొలగుపరకు, మద్రాసు తిన్నగ తలయెత్తజాలదు. 1925-26 సంవత్సరమునందు లాండురివిన్యా, ఎక్సైజురివిన్యా, కొలదిగ తగ్గుదలజూపెను. 1926-27 సంవత్సరమున వీనియందింకను తగ్గుదల గలుగునని ఆర్థికసభ్యు

రూహించెను. లాండు రివిన్యా విషయ మెట్లులున్నను, ఎక్సైజు రివిన్యా తగ్గినందుకు ప్రజలు చింతింపజాలరు. మత్స్యదారములరాబడి ఎంత తగ్గిపోయిన, ప్రజల నైతికాభివృద్ధి కంతమేలు. అయినను, మాయరుగారి క్షటిసితి భీతిగలుగ జేయుచున్నది. ప్రభుత్వమువారు మద్యపాననిషేధమునకు ప్రోత్సాహ మొనగుటకు మారుగ, కేవలము రివిన్యావైననే దృష్టిని నిగుడించుచో, త్రాగుడు తగ్గుజాలదు. ఈవిషయమున అనవసరభీతిని అధికారులు విడిచి, ప్రజాసముద్ధరణకై కృషిసలుపుట వివేకము. రాజోవు సంవత్సరమున కృష్ణాజిల్లాలో ఆయకట్టులోచేర్చు నిమిత్తమిచ్చెడి ఇన్ క్లెయిమ్ ఫోజీక్రింద 13 లక్షలు సమకూరునని, ఊహింపబడుచున్నది. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునిమిత్తమురాజోవుసంవత్సరము లక్ష రూపాయలు మాత్రము గ్రాంటుచేయబడినవి. ఈ మొత్తము ప్రారంభపుఖర్చులకయినను చాలతక్కువయని మాయుద్దేశ్యము. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు పరిశోధనక్రింద లక్ష రూపాయల నిచ్చుచున్నపుడు సూతనముగ నేర్పడనున్న ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమున కెక్కుడుధన మొసగి యుండవలసినది. ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలను తెరచుటకు గ్రాంటుజేసిన మూడు లక్షల మొత్తము కడుహీనమని చెప్పవచ్చును. గ్రామవైద్యాలయములకొరకీచ్చిన ముప్పది నాల్గువేల మొత్తము విశేషోపయోగకరము గాజాలదు. పరిశ్రమలక్రింద నిచ్చిన సొమ్ములో 52,900 రూపాయలు క్రొత్తబోరింగు యంత్రములను కొనుటకు వినియోగింపబడును. ఇవి ఎంతవర కుపయోగపడునో ముందుగాని తెలియదు. గుంటూరు డివిజనును సివిలువర్కుల క్రింద మరల నెలకొల్పదని సూచింపబడినది. పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలో రెండవ పంట పండెడి ప్రదేశమును నిర్దేశించుటకు కొంతసొమ్ము వ్యయపరుపబడును. స్థానికసంఘములకు రోడ్లు వంతెనలక్రింద 7,72,000 రూపాయల గ్రాంటు ఒనగబడును. ఇర్రీగేషను పనుల విషయమున ఆంధ్రదేశముపై శీతదృష్టిపరుపబడినది. 158 లక్షలలో కోటిరూపాయలు కావేరి ప్రాజెక్టు కొనగబడును. పదిలక్షలు వైకారాహైక్రోఎలెక్ట్రిక్కు స్కీముక్రింద వినియోగింపబడును. మద్రాసు కార్పరేషనుకు నీటిసప్లయ డ్రెయినేజిల నిమిత్తము 7½ లక్ష లొనగబడును. 11 లక్షలు కొచ్చిన తూత్తుకుడి హార్బరుల కీయబడును. ఆంధ్రదేశమున నీటి సౌకర్యములు మున్నగువానిని ఏర్పరుచుటకు శాసనసభ్యు లీమారు ఎక్కుడు ప్రయత్నముల సలుపవలసి యుండురు. క్రొత్త మ్యునిసిపలు సవరణచట్టమును మాయరుగారు ప్రశంసించుటచే, నెవరును భ్రమపడజాలరు. పన్నులవసూలు నిమిత్తము రివిన్యాఆఫీసరు నేర్పరచుచో, మ్యునిసిపాలిటీల స్వాతంత్ర్య మడుగంటును. ఇందుకు ప్రజలెన్నడును అంగీకరింపరని భావింపవచ్చును. మొత్తము మీద బడ్జెట్టును నష్టపుబడ్జెట్టుని చెప్పవచ్చును. ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలకు డబ్బులభించుట దుర్లభమని తోచును. కాగితములపై నెన్ని చట్టముల గావించిన నేమి ప్రయోజనము? రిజర్వుడు శాఖావ్యయమే అధికము గనున్నది. జనరల్ పరిపాలనావ్యయము 229 లక్షల నుండి 235 లక్షలకేల పెరుగవలయునో తెలియదు. ఇది చాల హెచ్చునట్లుకు నందియము లేదు.

పోలీసు శాఖావ్యయము 189 లక్షలనుండి 193 లక్షలకు పెరుగుట శోచనీయము. పోలీసువ్యయమును చాలవరకు తగ్గింపవలెనని ఎంచవచ్చును. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో ప్రభుత్వమువా రీశాఖలో జేయవలసిన వ్యయమును మానివేయవచ్చును. కోయంబత్తూరు రిక్రూటు స్కూలును నిలువవచ్చును. 1925-26 సంవత్సరమున విద్యక్రింద గ్రాంటు జేసిన మొత్తముకన్న ఖర్చయిన మొత్తము తగ్గి పోయెను. పరిశ్రమలకు గ్రాంటుజేసిన మొత్తము తయ్య వ్యయము గాలేదు. ట్రాన్సుఫర్డు శాఖాపరి పాలనమున కిది గౌరవము గాజాలదు. ఈశాఖల కే తీరున నయినను హెచ్చుగ్రాంటులను సంపాదించు టకుమారుగ, ఇచ్చిన గ్రాంటులనయినను వినియో గింపకుండుట పాడిగాదు. ఆరోగ్యముక్రింద, 1926. 27 సంవత్సరమున వెనుకటికన్న తక్కువమొత్తము నిచ్చుటకు కారణ మేమియో తెలియదు. మాయరుగారి బడ్జెటునందు స్పష్టత కనుపించదు. భాషాచమత్కృతి యైననులేదు. విపాదకథనము మాత్రము గనుపించును. ఇట్టిబడ్జెటులు చూచి సం తృప్తి జెందు వారుండరు.

బిటిషు సామ్రాజ్య విశ్వవిద్యాలయ మహాసభ చర్చనీయాంశములు

కలకత్తా విద్యాలయ సూచనలు

కలకత్తా, మార్చి 1:-బిటిషు సామ్రాజ్య విశ్వవిద్యాలయ మహాసభయం దీదిగవ విషయములను చర్చింపవలెనని కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమువారు సూచించిరి:-విశ్వవిద్యాలయములు జాతీయ జీవనము; విశ్వవిద్యాలయము చదువులలో అంతర్జాతీయ జాతీయజీవనముల ఏర్పాటు; విశ్వవిద్యాలయములు - వానా జాతి సమితి; స్త్రీలు, యూనివర్సిటీలకు ఆర్థికశక్త్యాను విజ్ఞాన రీత్యానుగల సంబంధము; విశ్వవిద్యాలయములు సాంఘిక చదువులు; విశ్వవిద్యాలయములు విద్యార్థుల ఆరోగ్యము, విశ్వవిద్యాలయములు రాజకీయ తారతమ్యములు; విశ్వవిద్యాలయములు, ప్రాచ్య పాశ్చాత్య విశ్వవిద్యాలయములలో ఉపాధ్యాయుల సుమార్లు; విద్యార్థిసముతో ఎప్పుడోక విషయమును ప్రశ్నేకించి దీర్ఘకొనుటకు ప్రారంభింపవలెను; వృత్తివిద్యలకు విశ్వవిద్యాలయములకు గల సంబంధము, విశ్వవిద్యాలయములు ఆధ్యాత్మికవిషయ కేంద్రస్థానములు.

(ఫ్రీ ప్రెస్)

కరాచినుండి లండనుకు రీడినములు

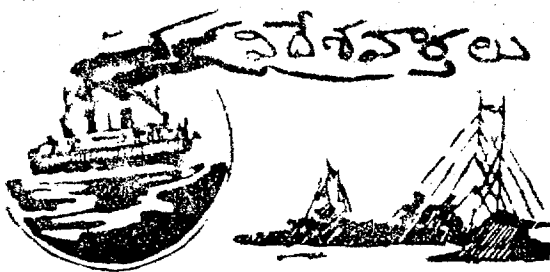
బొంబాయి, మార్చి 2:-కరాచీనుండి లండనుకు రీడినములలో నెరిపవలెనని స్త్రీలు తెలిపిరి. వీరు నిన్న ఉదయం 2 గంటలకు కరాచీనుండి బయలుదేరిరి. చబ్బారు, బందరు ఆ బ్యాను, డిరీఅబారు, కాస్తాంటిసాహిలు,వియన్నా కై డాలమిదు గా వీరు ప్రయాణము చేసెదరు. రాయలు వైమాని కోద్యోగులును చాలనుండి కరాచీనుండి ఉత్సాహముతో సాగనంపిరి.

(ఫ్రీ ప్రెస్)

పన్ను విచారణసంఘ నివేదిక

బొంబాయి క్రానికలు పత్రిక అభిప్రాయము (ఫ్రీ ప్రెస్ తంఱి)

బొంబాయి, మార్చి 1:- ప్రజాభిప్రాయము ప్రతినిధుల ద్వారా అసెంబ్లీయందు వ్యక్తిపరచినను దానిని ధిక్కరించుచు గావించబడిన పన్ను విచారణ సంఘము ఫలితము నిరాధారమైనదనియు, సంఘము సూచించిన సూచనలు ప్రజల రసమును పెండునట్లుగ తోపకేయుమన్నవనియు బొంబాయి క్రానికలు పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

నాకాదళమదింపులు

(-)-

నూతనకార్యక్రమమున మొత్తము హెచ్చుట

సింగపూరు నాకాశయము

లండన్, ఫిబ్రవరి 27:-1926 నాకాదళ వ్యయము క్రింద 58,100,000 పౌనులు మదింపువేయబడెను. ఈపాటు సాలుకంటె 2,400,100 పౌనులు తక్కువ. క్రొత్తగ నాకలను నిర్మించుటకు నిశ్చయించుటచే 7285000 పౌనుల మొత్తము 9088000 పౌనులకు పెరిగినను ఈసంవత్సరముకంటె తక్కువే మదింపు. 1925 జూలైలో పార్లమెంటుకు అందజేసిన నూతన కార్యక్రమముప్రకారము క్రొత్తగ నాకలను నిర్మించెదరు. పూర్వమున్న జర్మను నాకాశయమునే క్రొత్తగ మరల నిర్మించుటకు నిశ్చయించుకొనిరి కాని అయ్యది సాధ్యముకాకుండుటచే క్రొత్తగ సింగపూరునాకాశయమును నిర్మించుటకు పూనుకొనిరి. కాని దానివలన క్రొత్తగ ఎక్కువవ్యయముగాదు. క్రొత్తకార్యక్రమముప్రకారము ఖర్చు పూర్వపుచదింపులకంటె తక్కువగనే యుండును.

అడ్మిరాల్టీ శాఖవారు మితవ్యముజేసి 5000000 పౌనులను మిగుల్పుటచేతను, రాచకీయపరిస్థితులు అనుకూలముగ నుండుటచేతను, నూతననిర్మాణ కార్యక్రమము స్థిరముగ ఏర్పడుటచేతను ప్రాతిమదింపులకంటె క్రొత్తనిర్మాణకార్యక్రమము తక్కువఖర్చునూత్రమే యగును.

రాయలుఇండియను మరై నాకాశయమున రాయలుఇండియను సముద్రవ్యాపార నాకాదళమును మరల నిర్మించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. అయ్యది అడ్మిరాల్టీ వారి కిష్టమే.

మదింపుల వివరములు

రోసెతు పెంట్లోకునాకాశయములను ఎంతవర కవసరమో అంతవరకే ఉండుట కేర్పాటుచేయుటచే చాల మిగిలెను. దీనిని పార్లమెంటుగూడ అందుకొనెను.

నూతననిర్మాణము

రుగ్బీ, ఫిబ్ర 28:-క్రొత్త ఆర్థికసంవత్సరమునకు నాకాదళ మదింపులు మొత్తము 58100000 పౌనులు. యధామన కాదిగ గ్రేటుబ్రిటను రెండు జలాంతర్గాములను మాత్రమే గట్టెను. ఇతరప్రభుత్వములవారు ఎక్కువగనే గట్టిరి. ఈ క్రొత్త వాటికి 9000000 పౌనులు ఏర్పాటుజేయబడెను.

మితవ్యయము

ప్రత్యేకముగ ఏర్పడిన మూడు ప్రాయజరలను ప్రాతరకపు డెస్ట్రోయరులు 18 ని చీల్చివేయుటకు నిశ్చయించిరి. ఇంకొక 15 డెస్ట్రోయరులను బ్రద్దుగొట్టుటకు తలచెట్టిరి. ఈ కారణములచే అడ్మిరాల్టీ శాఖవారు అసలు నికరపుష్కయము నందు నిలవజేయుగట్టిరి. లేనిచో మదింపులు 68000000 పౌనులయ్యెడిది.

నాకా వైమానికదళము

విమానములను నడుపుటకు నాకాదళ, వర్తకనాకాదళములో ఉద్యోగులను 70 మందిని తరిఫీదుజేసిరి. 42 మంది ఇంకను తరిఫీదులోనున్నారు. 1923 లో ప్రభుత్వము అంగీకరించిన విధానముప్రకారము సంపూర్ణముగ తరిఫీదును వైమానికదళమునకు సంబంధించిన నాకాదళాధికారులు తరిఫీదును పూర్తిజేసికొనిరి.

దుక్కాని త్రిపువారలను అనగా విమానములను నడుపుటకు వ్యయము నియమించిరి. వీరు తరిఫీదుఅనుకూలమున అడ్మిరాల్టీబోర్డునా రెండుయు తమఆమోదమును దెలిపిరి.

క్రొత్తగ కార్యనిర్వాహక ఉద్యోగులను తక్కువకాలమే తరిఫీదును ఏర్పాటుజేసిరి.

అంతర్గాములను ఎదుర్కొనుప్రయత్నములు అభివృద్ధిగాంచుచున్నవి.

విమానములను ధ్వంసముజేయు ఫిరంగులనుగూర్చి క్రేడ్లగ ఇంకను ఆలోచించుచున్నారు.

నాకాదళవర్గములో ఎవరిని తగ్గించ వలమకొనలేదు. 1926-27 సంవత్సరమునకు 102675 మొత్తమగును.

చీనా పరిస్థితులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంఱి)

తెలిపూల కై ప్రవచుతప్రచారము

పికింగు, ఫిబ్రవరి 28:-చీనాను రిపబ్లికను ఏర్పాటుజేసినపుడు ఇచ్చిన మతి స్యాతంత్ర్యమును రద్దుజేయుచు కై ప్రవచుతమునకు ప్రతిపూల ప్రచారము జరుగుచున్నదనియు, వారు దేశములో అనేకచోట్ల సభలను గావించుచున్నారనియు, ఇట్టి ప్రచలనము దేశమునకు అరిష్టదాయకమనియు అందుచే అట్టి యాద్యములను సివిలు, నైతిక గవర్నరులు ఆదించవలెననియు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

క్యాంటన్ రేవును మూయుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంఱి)

హాంకాంగు, ఫిబ్ర 28:-వై విషయమును ఆక్షేపించుటకు చాలమంది సమాజేశమై కష్టము కమిషనరు చర్యను ఖండించుచు నుపన్యసించిరి. ఎట్టి అల్లరిలేకనే సభ నెమ్మదిగ జరిగి పోయెను. క్యాంటన్ ప్రభుత్వాధికారులు, ప్రతిపూల సామ్రాజ్య బహిష్కరణోన్మేషనాయకులు, ఇతర చీనా అధికారులు, వర్తకసంఘమువారును కమిషనరుచర్యను ఖండించిరి. కాని అల్లరులు జరగలేదు. ప్రజలందరను సంతసించిరి అంకియు నెమ్మదిగ నున్నది. వర్తకము మరల తలయెత్తి సాగుచున్నది.

రెడ్ సమ్మె సంఘమువారు మంగు యీ చీనా ఆస్పత్రిని పోవీయుటపట్లకు ననుసరించి నడిపించుటకు అపుడే ఏర్పాటు జేసిరి.

విదేశపు ఆస్పత్రులనుగూడ ఈప్రకారమే నడిపించవలెననుచున్నారు. దీనికి ప్రతిఫలముగా అపుడే ఫ్రెంచిఆస్పత్రిని మూసివేసిరి.

జాతినమితి-స్పెయిను

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంఱి)

మ్యాడ్రిడ్, ఫిబ్ర 28:-స్పెయిను జాతినమితిసంఘము వారు గావించినసభకు రోమనాన్సుతభువు అధ్యక్షతవహించి స్పెయిను జాతినమితియందు శాశ్వతస్థానము నపేక్షించుటెంతయు గొప్పవిషయమనియు, అట్టిస్థానమును స్పెయిను కీయలేని అయ్యది స్పెయినుకు ఆ ప్రతిష్ఠ యనియు అందుచే జాతినమితిలో సభ్యత్వమును చాలిధిభుకొనవలసినప్పు ననియు నుడివరి.

గనుల విచారణసంఘమువారి నివేదికము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంఱి)

లండన్, ఫిబ్ర 28:-వచ్చేవారము గనుల విచారణ సంఘమువారి నివేదికము ప్రకటితమగు ననుకొనుచున్నారు. సంఘర్షణ విషయమునుగూర్చి కార్మికనాయకులు ప్రతిఆదివారము యుపన్యసించుచున్నారు. మేమాసమనరకు రాత్రింబహు సంతకై పాటుబడెదనని మక్కుగా రనిరి. కార్మికచారి త్రలో తమకు గొప్ప ఆఖండవిజయము గలుగుననిరి. కాని ఈ విజయము పోరాటములేకనే లభించుననిరి. ప్రభుత్వమువారును, యజమానులును పోరాటమును ప్రారంభించినచేత పెట్టుబడిదారుల రోజులు దగ్గిరబడె ననవచ్చు ననిరి.

గనులపనివాండ్ర జీవితప్రమాణమును తగ్గించుటకు ప్రయత్నించినచేత ప్రేమయూనియనువారందరను గనులపనివాండ్రకు తోడ్పడెదరని కై శ్వేషనివాడుగు క్ర్యాంపుగారు మాట్లాడిరి.

కాని తనన్నేహితులలో కొంద రనుకొన్నట్లు అట్టి విషయవృద్ధి వచ్చునని తలంచననిరి.

జనరలు సర్ ఎఫ్. లాయిడుగారు చనిపోయిరి.

తపాలాకేసు

ముద్దాయికి 2 1/2 సం॥ కరినశిక్ష

రంగూను, ఫిబ్రవరి 27:-రంగూను జెనరలు పోస్టు ఆఫీసులో బట్వాడా గుమాస్తాగామండి తపాలా శాఖ వారి సామురు 15886-15-0 ను అపహరించి గట్టుపు పండుములలో ఖర్చుపెట్టిన పోసాను జిల్లామేజిస్ట్రేటు 2 1/2 సంవత్సరములు కఠిన శిక్ష విధించెను. ముద్దాయికి 15 సంవత్సరముల సర్వీసుకు లదు. ఇతడు తన నేరమును ఒప్పుకొనెను. (ఆ. ప్రెస్.)

ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘము

ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘమువారు నిన్న తెజవాడలో సమావేశమై ఈ దిగువ రీతి తీర్మానించిరి.

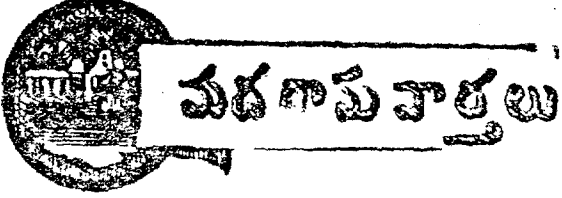
- (1) తాననభల ఆభ్యర్థన నియమకమును నిరసరచుట కై ఈ సంఘమును తిరిగి 1 ఏప్రియల్ తేదీన సమావేశపర్చవలెను.
- (2) ఆభ్యర్థన నిర్ణయమును ఈ దిగువ నుదహరించిన ఉపసంఘమువారు గావింపవలెను. గా. హరిసర్వోత్తమరావు గారు, సి. వి. యస్. నరసింహరాజుగారు, ఉమా ఆరిషా గారు, టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారు, చింతమనేని భావయ్య చాదరిగారు.
- (3) ఆయా జిల్లాలలో కాంగ్రెసు సభ్యుల జయమునకై ఎల్లరు తగు కృషి చేయవలెను.
- (4) రాబడిన ఖాళీల భర్తీకి భారత కాంగ్రెసుసంఘము నకు ఈ దిగువవారు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి. కె. కోటిరెడ్డి గారు యం. యచ్. సి., సి. దొరసామిఅయ్యంగారు యం. యచ్. ఏ. సి. రామలింగారెడ్డిగారు యం. యచ్. సి.

(ఒక విలేఖరి)

కలకత్తా - మద్రాసా

నవాబు నవాబాలి చాదరిగారి ఉపన్యాసము విద్యాభివృద్ధియే మహమ్మదీయుల గాపాడును (ప్రీతెను లెంతి)

కలకత్తా, ఫ్రీజేనరి 27—కలకత్తా మద్రాసావిద్యార్థుల వృద్ధికింది ప్రసంగించుచు, యిస్లాము విజ్ఞానాభివృద్ధికిరకు ప్రయత్నించవలసినదనియు, సిద్ధాంతములు సంస్థల ప్రయోజనమునుగురించి సందేహములను బుట్టింపజాలవని బెంగాలు కార్యనిర్వాహక వర్గసభ్యుడు నవాబు నవాబాలి చాదరిగారు చెప్పిరి. మహమ్మదీయుల నిష్పక్షిక సాంఘిక సమస్య ఎదుర్కొనియున్నది. సైతిక తానములపై శాధారణడియున్నది. హిందూముతము, తత్వశాస్త్రముల అధునిక విజ్ఞానము ప్రకారముగ సంపుటికరణములేక అన్యాయము గురుర్వ ప్రయత్నములు సల్పబడుచున్నవి. మహాశక్తులచే నశింపబడకుండ నుండవలయునన్నచో మహమ్మదీయుల ఉన్నత విద్య నాభింపవలయును. అదియే వారలకు తరచోపాయము.

మదగాపేపాత్రలు

నచ్చిదానంద సంఘము:— ఈసంఘమువారు 6 వ తేదీన శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస జన్మదినోత్సవమును 7 వ తేదీన స్వామి వివేకనందచారి జన్మదినోత్సవమును తిరువట్టిక్కర్లపేట వల్లభాగ్రహారం కార్యోచనను స్కూలులో జరిపెదరు.

కర్నాటకుల సభ:— చెన్నరాష్ట్రమునందుగల కన్నడ ప్రసిద్ధులందరి సభ 24 వ తేదీన ఎస్. పొన్ను స్వామి అయ్యరుగారి అభ్యుత్తరకింద జరిగెను. రా. బి. డా|| సి. వి. రామరావుగారు (బెంగళూరు) కన్నడ విశ్వవిద్యాలయవ్యక్తకర గూర్చి ఉపన్యసించిరి.

ఈదినవ తీర్మాన ముమోదించబడెను:—“కన్నడ విశ్వవిద్యాలయము స్థాపించుట అవుసరమనియు, యిందు విషయమై సి. వి. రామరావుగారు ఆధికారుల సందర్శించి తగు చర్య దీసికొనవలసినయు యీసభవారు తీర్మానించిరి.” ఇందు ఓమయమై ఒక ఉపసమ మును నియమించి తగు విధాన మేర్పరచుటకు యీసభవారు పలంచుచున్నారు.

ఒక యువకుడును ఒక పిల్లవాడును నిన్నరాత్రి చూత్రలో పోట్లాడుకొనిరి. పిల్లవాని వెంటబడి వాడుకొట్టెను. చెబ్బలుకొట్టి వచ్చుచుండగా పిల్లవాని తల్లి (80 సంవత్సరములు) పోట్లాటకు వచ్చుటకై ముద్దాయి ఆమెను జాటుపట్టుకొని దిట్టముగా తన్నెను. ఆమె క్రిందబడి వెంటనే చనిపోయెను. పోలీసువారు వచ్చిరిగాని ముద్దాయి పారిపోయెను. సబ్జిన్ స్పెక్టరులు శ్రమగిరిరావు క్రెస్వెలుగార్లు విచారించుచున్నారు.

శనివారము నాడు ముత్యాలపేట వీధిలో నొక బాలిక పోవుచుండగా ఎదురుగుండా ఒక ఆవువచ్చి పొడిచి త్రొక్కి పోయెను. బాలికకు గాయములుతగిలి ఆస్పత్రికి తీసుకొనిపోగా చనిపోయెను.

కలకత్తామెయిలు ఆలస్యము:—బి. యస్. ఆర్. బండి ఆలస్యముగుటచేత కలకత్తామెయిలు సెంట్రలుస్టేషనుకు 8 గంటలాలస్యముగావచ్చెను. చాలతొందరగానే వచ్చుచుండెనుగాని నూకూరుపేట వంతెనవద్ద చిన్నప్రమాదముజరిగెను. బండి మదరాసుకు 48 మైళ్ళ దూరములో మిక్కిలి వడిగావచ్చుచుండగా నూకూరుపేట వంతెనమీద అస్పష్ట ఒక ముసలివాడు దాడిబోవుచుండెను. ద్రౌపదు చూచి మోతకేయించెనుగాని ముసలివాడు వెనుకకువచ్చుటకు బదులుగా తొందరలో వంతెనమీదనేయుండుటకు పరుగెత్త వారంభించెను. అప్పటికప్పుడే రైలు వంతెన సమీపించెను. (బేసలు వేయబడెను. అయినప్పటికి వాడు క్రిందపడిపోయెను. చేతులమీదను వెద్దగాయములుతగిలెను. ఆరైలులోనే వానిని తేనరలు ఆస్పత్రికి గొనివచ్చిరి.

రాకపోకలు:—బెంగళూరు వెళ్లిన ఏ. రామస్వామి మొదలియారగారు నేడువచ్చిరి. దివాన్ బహదూర్ యం. కృష్ణకౌ నాయరుగారు నేడువచ్చిరి.

తమిళనాడు కాంగ్రెసుకమిటీ స్వరాజ్య పార్టీ అగ్రశ్రేణి డు యస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారును సి. వి. జయరాఘవాచారిగారును ఢిల్లీకి బోవుటకై రాత్రి బొంబాయి మెయిలులో వెళ్లిరి.

రెవెన్యూబోర్డుసభ్యుడు దివాన్ బహదూర్ టి. రాఘవయ్య సి. యస్. వి. గారు నిన్నరాత్రి వాల్తేరువెళ్లిరి.

మగ్గి రా శ్రీ, సి. వి. యస్. నరసింహరాజు, టి. ప్రకాశం కె. నాగేశ్వరరావు పంతులుగార్లు నేడుదయము చెన్న న్పరిచి.

మిస్. సెబెల్, మిస్ మాయోనుఆను యిద్దగుఆమెరికా శ్రీ ప్రయాణికులు నేడుదయం కలకత్తా మెయిలులో మద్రాసువచ్చిరి. ప్రభుత్వ సందీర్శన అతిథులుగానున్నారు.

దోర్నకలు బివప్ప సోమవారముదయం మదరాసు చేరెను.

లా కాలేజి పోలీసుస్టేషను సబ్జిన్ స్పెక్టరు సోమవారము నాడు 20 సంవత్సరముల వైకిలు దొంగను పట్టుకొనెను. వాని వద్ద నాలుగు వై కిక్ల దొరికెను. వానిపేరు మోసెను. విచారణ జరుగుచున్నది.

గొప్ప వనోత్సవము

శ్రీ శ్రీ శ్రీ చెన్నపురి గవర్నరు, వైకౌంటెస్ గోశ్వత్ గార్ల పోషకత్వముక్రింద

నర్సు కల్లబ్బు వారి

సహాయార్థమై గవర్న మెంటు హౌసు బయలునందు

6-3-1926 తేది శనివారము నాడు సాయంత్రము 4-30 గంట నుండి

నిశిత్రావరకు జరుగును.

శ్రీ గవర్నరుగారి బాండు, లంకాపైరు ఫుసిలైర్సు

2 వ బటాలియన్ బాండు హాజరగుదురు.

“మద్రాసు మెయిల్” ఆఫీసు లేక మిస్సివ్ కంపెనీ అణాలు 8 యొద్ద టిక్కెట్లు వెలకుదొరకును. మెనర్సు పి. ఆర్. అందు నన్ను లిమిటెడ్ వారిచే వెలగల ఒక వెండిబహుమతి అద్భుతవంతుడైన ఒక టిక్కెట్టు స్వంత దారుని కివ్వబడును. పిల్లలక సగము ధర యూనిఫారములో నున్న సర్దుకల ఉచితము

వేడుకలలో కొన్ని ఈదిగువ తెలుపబడినవి.

రైపుల్ రేంజి	సెక్రిటరేటు పార్టీ
లక్ష్మిదేవ్	వారు అరవమునందు (తురు.
జిప్పిఎకాంపుమెంటు	బాన్ క్లెట్టింగు హాలునందు ప్రదర్శి.
కంజూరర్	కోకొనట్ మైన్ స్కూల్ బాల్

కాబారెట్ డిన్నర్

పోర్టుగో కోర్టునందు రాత్రి 8 గంటలకు భోజనము ఏర్పాటుగలదు. (ద్రాక్షరసము లేక టిక్కెట్టు 1 కి రు 5) యిప్పుడే ఆర్డరును పంపుడు. టిక్కెట్టుకు గవర్న మెంటు హౌసునందున్న మేజరు డి. పి. జాన్ స్టానుగారికి వ్రాసిన బడయగలరు.

టి	పిల్లల వ్యాయామములు
గాడిదనహరి	పనుగనహరి
వేడుక గాచుట్టుట	సాఖ్యగృహములు
అద్భుతము తెలుపుట	అంగళ్లు, నంచలు, తెల్లపనుగ
సాగముకలుగజేయునట్టి	అంగరాగములు (స్వారి
చిత్తరువులు	శ్రీ గవర్నరుగారి బాడిగార్డుల సంగీత

బ్రాహ్మణుల యాజమాన్యముక్రింద

హిందూదేశీయ ఫలహారములు

హిందూదేశీనాట్యము	కంట్లాప్టుగారిచే సప్టర్ బాల్
ఇతర ప్రదర్శనములు	లంకాపైరు ఫుసిలైయర్సు
లాడువేడుక	బాండు మేళము
తెన్నీసుకోర్టునందు నృత్యము	రాత్రి 7 గంట నుండి ప్రారంభము

24 ల అధికముగనున్నది. ఇందులో 17.85 ల కేవలము లెక్కలపద్ధతిలో పుస్తకములందు సంఖ్యలు మార్చుకేయబడినవచ్చినవి. వల్ల ముందు కొనుబడి ధర కట్టుటలో మార్పు కలెను. మిగిలిన 11 లక్షలు ఒక కాఖనుండి

యింకొక కాఖకు లెక్కలమార్పుల వలన వచ్చినలాభము. అందలి కొన్ని ముఖ్యముల నీవివర వివరించెదను:— భూమికిని ఆదాయములో 10% ల. హెచ్చునని అనుకొంటిమి. ఇట్టి రూపముగ 4% లక్షలు వచ్చుననుకొంటిమి. రిజిస్ట్రేషన్ నందు 1% నిలిపి వర్చునందు 1% మిగలు ననుకొంటిమి. కేంద్ర ప్రభుత్వము వారితోగల లావాదేవీలందు 1% లక్ష మిగలుననుకొంటిమి. ఇరిగేషన్ మున్నగు కాఖలందు వ్యయము తగ్గించిన 9% మిగలు ననుకొంటిమి. మరియొక వైపున ఎక్సైజు ఆదాయము నందు 3% ల. స్టాంపుల ఆదాయముల 3% పరిశ్రమల ఆదాయము క్రింద 25 లక్షలు తగ్గననుకొంటిమి. అదవికాఖాదాయము 1 ల. విద్యాభ్యాస 60,000 క్గవచ్చును. అటుక్రిందటిసంవత్సరము ఆదాయము పన్నులన 1% ల వచ్చెను. ఈవత్సర మిది పూర్తిగ తగ్గిపోయెను.

సవరింపబడిన అంచనా

పైఅంచనాలు ఎంతవరకు సవరింపబడునో ముందుగా పరిశీలించి నికరవ్యయముల అంచనాగూర్చి నుడివెదను. 1925-26 సంలి 1,641.96 ల. ఆదాయమువచ్చును. అనగా మొదటి అంచనాకు 9.88 ల తక్కువ. ఆదాయపుపన్నురాబడి అభివృద్ధి చెందుటచే మనకీవత్సరము 3 ల. అదనపు ఆదాయము లభించెను. మొదటి అంచనాలపందర్బాసమున యీ ఆదాయము హింపబడలేదు. కాని కేంద్ర ప్రభుత్వమువారితో లావాదేవీల పరిష్కారములలో 1.94 ల. అధికముగ చెల్లింపబడినవచ్చెను. రిస్ట్రీయకప్పములు తగ్గింపబడిన రాష్ట్రములకు సుంకముల ఆదాయమున ముదరాయిచ్చుచుండెడి భాగము రద్దుచేయబడునని భారత ప్రభుత్వ ఆర్థికసభ్యుడు నుడివియుండెను. తత్ఫలితముగా యీమార్పు తటస్థించెను.

ఈవిధముగ ఆదాయములందు 10.89 ల. తగ్గెను. ఇంతన వ్యయమునకు కారణమేమియో యింకొక విచారించెము. రిపబ్లికన్ సుండిచెప్పింపవలయున్న ఇరిగేషన్ పనులవ్యయము 5.6 ల. అధికవగును. ఇందువలన ఆదాయమునందు యంతము తగ్గించవలయుండును. వరదలవలన, తుపానులవలన ఇరిగేషన్ పనులకు కలిగిన నష్టము తొలగించుటకు గాను యీమొత్తము చెల్లించబడెను. ఈమొత్తము మిగిలినవిని యెడల యితర కాఖలందుండి 5.68 ల. లోటు అగుపడును. ఇందుకుముఖ్యకారణము స్టాంపుల ఆదాయము 5.43 ల. తగ్గుట. కొవిను హాబుల నిర్మాణమునకు చెల్లింపబడిన మొత్తమునందు కొంతభాగము తిరువాంకూరు కొవిను దర్బారులు వాపసు చేయుటచే నిలిపి వర్చున ఆదాయము హెచ్చెను. అయితే ప్రతియేడు యిట్టి ఆదాయము లభించెను. కేంద్ర ప్రభుత్వముల వారును యితర ప్రభుత్వములవారు బాకీయుండి 1.54 ల. వాఫసు జేసిరి. ఈమొత్తముగూడ ప్రతియేడు వచ్చునది కాదు. ఇట్టి వేయితర అధిక ఆదాయముల మొత్తము 1.76 ల. కొన్ని మైనరు అంశములవలన .65 వేలు ఆదాయము తగ్గెను. అంచనాలకుంటే ఆదాయము 6.40 ల. తగ్గనని యెంచుచున్నాము. 1923-24, 24-25 సంలి భూమికిని తాలూకా స్థానిక సంఘములను వాఫసు చేయవలసిన మొత్తము 7 ల. అవ్వవలెను. ప. గోదావరి, కృష్ణజిల్లాలందు మొకభూమిని పల్లపు భూమిగ మార్చుటకు పుచ్చుకొన్న నజరానాల్లను తదితర రాబడులవలన 12.74 ల. ఆదాయము యిచ్చుచిది తొలగించెను.

ఎక్సైజు ఆదాయమునందు 12.10 తగ్గెను. అదవిలో 8.19 ల. తగ్గెను.

ఇక వ్యయముగూర్చి ఆలోచించుచున్నాము. మొదటి అంచనా ప్రకారము మన వ్యయము 1622 21 ల. రాష్ట్రీయ కప్పము తగ్గుటవలన 29.58 ల. నిలువ చేసెదము. ఈ మొత్తము క్షిప్రమెంటరీ గ్రాంటులతోరకు చెల్లింపబడెను. ఇందు 1.80 ల. అత్యవశ్యకముగ ఇరిగేషన్ పనుల కొరకు చెల్లింపబడెను. మిగిలిన మొత్తము మాత్రమే సాధారణ వ్యయముల కొరకు వినియోగింపబడెను. అనగా మొత్తపు వ్యయము 1649-13 ల. కాని నికరవ్యయము 1685.77 మాత్రమే అగునని తలంచుచున్నాము. ఈవిధముగ నింకను 6.19 ల. సంవత్సరాంతమున నిలువ యుండును.

ప్రస్తుత సంవత్సరము ఋణముల బడ్జెటు సవరింపబడిన అంచనాలగూర్చి యెక్కువ వివరింపవలసిన అవసరము లేదు. ఈవత్సరము 101.21 ల. ఋణము కావలెననుకొంటిమి. కాని జూలయిలో యీమొత్తమును 88.69 లకు తగ్గింప గల్గితిమి. నిరుదు మిగిలినది 16.29 ఉండుటచేతను, యీ వత్సరము మిగలు నున్నది 6.19 ల. ఉండుటచేతను అనుకొన్న దానికన్న ఋణము తగ్గించ గల్గితిమి. అడవులక్రింద ఖర్చు 1.21 ల. ఇరిగేషన్ క్రింద 8.88 ల. వ్యయ వధికమయ్యెను. ఇందుకు బదులుగ నివిలు రిగ్యులో 8.21 ల. ఋణములు అడ్వాన్సులక్రింద 5 ల. వ్యయము

తగ్గెను. కొవిను హాబులవలన 5% ల. రాగా వ్యయపాద్యులకు ఋణములక్రింద 6 ల. యివ్వబడినవచ్చెను. ఇట్లు యితర మార్పులతోగూడ అంచనాకున్న 4 ల. అధికము వసూళ్లగుటచే యీ యేడు 6% ల. మిగిలెను. ఈ మొత్తముతో 1926-27 లెక్కలు ప్రారంభమగును.

1926-27 బడ్జెటు అంచనాలు

ఇకను 1926-27 బడ్జెటు అంచనాల బావెదను. ఆదాయముక్రింద 1634 20 లక్షలు అంచనా వేయబడినది. అనగా యీసంవత్సరం రిజిస్ట్రేషన్ పన్నులకు 7.75 లక్షలు తక్కువైనది. అసలు మార్పులేవము 81 వేల రూపాయలలో వచ్చినది. ఈ మొత్తము ఇరిగేషన్ క్రింద 40.88 లక్షలనుండి దీయవలసి వచ్చెను. అనగా రిజిస్ట్రేషన్ అంచనాలకున్న 6.92 లక్షలెక్కువయ్యెను. ఈసంవత్సరము మాత్రము వచ్చు ఆదాయము మొత్తము 18 లక్షలని తేలుపబడెను. ఇందు కృష్ణజిల్లా ఇంక్లామన ఫీజు 13 లక్షలు జేరును. కాబట్టి సామాన్యము ఆదాయము నందు 17 లక్షలు యెక్కువగనని అంచనా వేయబడినది. ఈ మొత్తములో యొండు రెవిన్యూలన 9 లక్షలన్నర యున్నది. అందు రిఫండ్రులన తగ్గు 6% లక్షలుగూడ జేరినది. స్టాంపుల వలన 70 వేలు వచ్చును. రిజిస్ట్రేషన్ వలన 91 వేలు వచ్చును. ఒక్క ఎక్సైజులో 128 లక్షలు యింకను తగ్గుటలన ఆర్థికముగ కొంతభయము గల్గుచున్నది. 1924-25లో బోన్స్ రెవెన్యూల మొత్తముమీద 17.14 లక్షలు తగ్గినది. 1923-24లో వచ్చిన 522.10 లక్షలలో బోన్స్ 45.28 లక్షలు తగ్గును. ఎక్సైజు విధానముగూర్చి క్రిందటిసారి కా ససభ్యులందు పూర్తిగ చర్చింపబడెను. ఇప్పుడు ఆర్థికసభ్యులతో సేను మాట్లాడుచున్నాను ఆదాయమునందు దశ్యజే తగ్గుల గా స్పించుచున్నది వ్యయమువైపున యీవిధానము సాచరణలో బెట్టుటకు యెక్కువసేబ్బది పెట్టుటలసి వచ్చుచున్నది. ఇకర మార్పులు డిపార్టుమెంటు ఆదాయములలో గలవు. అవి యెప్పుడును మారుచుండును. ల్యాండు రెవిన్యూ, ఎక్సైజు, స్టాంపులవలన మొత్తం ఆదాయము 1680% లక్షలలోను 1.7% లక్షలు వచ్చుననుకొందుము. అనగా నూటిలో 18 పిసిల్ల కే వచ్చును. ఋణుధర్మములు సరిగ లేకపోవుటయు నూత్నకీప్త ఆర్థికసభ్యులు వచ్చుటయు వీనిమార్పులకు కారణము గుంచుండును. కాబట్టి యీసంవత్సరము ఖర్చు బెట్టుటకే వనడ 1634.20 లక్షలు జేరునని అంచనా వేయవచ్చును. ఈ మొత్తమునందేమీ వ్యయంశముల నిర్ణయంప వలెను. వ్యయములనిర్ణయించుట సులభముగ గాన్పించవచ్చును. మనమిప్పుడెంత ఖర్చు జేయుచున్నామో పరిశీలింప వలయును. ఎక్కువైన యెడల చాల అవసరమైన వానికి ఖర్చుజేయుటకును, చాలకున్న యెడల అసరముగాని యంశములను కోసేయుటకును ఆలోచింపవలెను. మన ఖర్చులు చాలవరకు ప్రతిసంవత్సరమును వచ్చుచున్న వేకేకవచ్చుచున్నవి. ప్రతిసంవత్సరమును అదివరకు భారములే వచ్చుచుండును. కాని యేసంవత్సరమున కాసంవత్సరము సరి పెట్టుట మాత్రము సులభము కాదు. గట్టిగా మనకింత ఖర్చు కాల్వోతముగ నగునని చెప్పవచ్చును గాని నిశ్చయముగ లేకుండ మారుచుండు విషయము నెన్నియో దానిని చూటియుండుము. ఒక సంవత్సర మాఖర్చుతో సరి యనుకొన్న మరు సంవత్సర వట్టి ఖర్చు యింకొకటి యుండదు. ఉన్న స్థితిములకే యెంతో ఖర్చుండును. క్రొత్తపనులకు క్రొత్తవిద్యార్థులను మనుష్యులు గావలసియుండును. కాబట్టి చేయవలసిన పనియు ఖర్చును ఒకటియే యైనను యేసంవత్సరమున కాసంవత్సరము కాసంవత్సరము యెన్నెన్నియో మార్పులను చేర్చుటను జగురుచేయుండును. ఇప్పుడును నిర్మాణముల నైనను ఒకటి తీరన మార్పు లేకుండ ఖర్చులను సరి పెట్టుటకు వీలండ కుండునటుల రెండు అంశములు గలవు. ఒకటి, 1921లో జీతముల మార్పుతో ఆఫీసర్ల అందరకును జీతములు హెచ్చయిం ను. ఇంక్రిమెంటు స్కేలు ప్రకారము జీతములు వాటంతట నవియే హెచ్చయించెను. ఎక్కిడనో దుర్బుడత క్రింద దీనివేయబడునది. చాలవట్లు జీతమును నిర్ణయించుటకు బహులు ఇంక్రిమెంటు స్కేలు పద్ధతియే బెట్టుబడినది. తాత్కాలిక నిర్మాణములకు గూడ వీపద్ధతియే వర్తింప జేయబడినది. క్రొత్తగా జేర్చుకొను వారికి క్రొత్తగా నొకకనీసపు జీత మేర్పాటు జేయబడినది. కాని యిప్పుడున్న ఎస్టాబ్లిషమెంటుకు ఇంక్రిమెంటు స్కేలు విషయమై నిర్ణయించుటలో క్రొత్త స్కేలులో ఘమార్చు జూచిచేయబడును. అందుచేత యీ ఇంక్రిమెంటు స్కేలువలన ఫలితము సంవత్సరము సంవత్సరము చెలిసచ్చుచున్నది ప్రభుత్వోద్యోగిలగుంట్ల మారకున్నను ఖర్చు యెక్కువేయగుచున్నది. ఇంకను యిది పూర్తిగాలేదు. ఈసంవత్సర మిందువలన ఖర్చు 13% లక్షలు అంచనావేయబడినది. వచ్చే సంవత్సరము యింకను 9% లక్ష లేర్పాటుజేయవలెను. ఇంక్రిమెంటు స్కేలు బెట్టుటవలన ఎస్టాబ్లిషమెంటు వెక్కువజేయవచ్చును సగటు ఖర్చు లేకునప్పటికి కొన్నియెండ్లు పట్టును. ఎస్టాబ్లిషమెంటు

యెక్కువైన కొలదియు పనిసార లెక్కువైన వారిజీతము లెంత కాలమునాటికో లేలును. సంవత్సరము ఖర్చులు పెరుగుచున్న అంశమునూపర్ ఆన్యుయేషను అలవెన్సులు పెన్ననులుగలవు. ఆయవ్యయ ప్రతమనం దిచ్చిన సంఖ్యలబట్టి యీరుజువుగాక పోవచ్చును గాని 1924-25 లెక్కలతో సరిగా పోల్చువలెనన్న 1926-27 సంఖ్యలకు పెన్ననుల మొత్తము 6 లక్షలుకేర్చి 1924-25 లో బెంగళూరునందు తిరువనంతపురములో చెల్లించిన పెన్ననుల మొత్తములను 8.95 లక్షలను ఆసంవత్సరము 'రాష్ట్రీయ కాఖ' క్రింద పారబాటున ఖర్చు ప్రాసిన దానిని తీసివేయవలెను. కాబట్టి ఆపలు యెక్కువ దాదాపు 9% లక్షలయ్యెను. అనగా సంవత్సరమునకు 4% లక్షల చొప్పున నయ్యెను. దీనినిబట్టి ప్రతి సంవత్సరమును రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు పెన్ననుల క్రింద ఆర్థిక ప్రతిపత్తి ప్రకారము విశేషము యంతము త్రవలును జెల్లింపవలయును. ఇకను అప్పుచే వడ్డీనితగ్గించుటయో అప్పు అసలేలేకుండజేయుటయో అంశములవలన ఖర్చుయెక్కువలోనున్నది. అప్పు యెక్కువజేయుకొలదియు రెంటిక్రిందను యెక్కువ యాయవలెను. న్యాయ ప్రకారము అప్పుజేయవలసినదిగాక సంస్కరణముల నాట సుండియు ప్రతిసంవత్సరమును జేయుటకై కొంతమొత్తమునప్పు జేయవలసివచ్చెను. ఈఅంశములేగాక ప్రతిసంవత్సరమును వచ్చే సంవత్సరమునకు క్రొత్తఖర్చుల నొప్పగించును. చాలస్థితిములకు పూర్తియగులోపల కొన్ని సంవత్సరములు ఖర్చుయెక్కువగును. ఒక క్రొత్త భవనముగట్టుటకు నాలుగై యెండ్లు ఖర్చుగావచ్చును. అట్లే ఒక క్రొత్త యెస్టాబ్లిషమెంటుగూడ కొంతకాలమునకు పూర్తియగును. ఈవివిధ క్షిప్రము లన్నియు నాలోచింప గా అనుకొన్న ఆదాయము ఖర్చున జాలగట్లు గాన్పించును. 1926-27 లో అప్పుజే 8.91 లక్షలు ఖర్చుజేయుచున్నది. అనగా క్రొత్తఖర్చు లేమియులేకుండ బడ్జెటును సమముజేయవలెనన్న అంతమొత్తము మనము అప్పుజేయవలయును. అప్పుజే క్రొత్త స్థితిములకు డిపార్టుమెంటు లనేకనులనుండి రికరింగు ఖర్చులక్రింద 17.52 లక్షలకును, నాన్ రికరింగు ఖర్చులక్రింద 141.61 లక్షలకును డిమాండులుగలవు. 1926-27 లో అసలు ఖర్చుక్రింద డిమాండులలో రికరింగుమొత్తము 11.95 లక్షలును నాన్ రికరింగు 69.69 లక్షలునుగలవు. ఆర్థిక సంఘము నెదుట 83% స్థితిములంచబడెను. ఇందు 272 స్థితిములగిరింపబడెను. వీని యన్నిటికిని మొత్తము ఖర్చు 66.84 లక్షలు. 42 స్థితిములు 12.31 లక్షలు ఖర్చునవి అతముఖముగానివి యుంచెను. 10 స్థితిములు 99 వేలు ఖర్చునానీకంగికారమాయకపోయెను. మూడుస్థితిములు 1.40 లక్షలగు వానిని యింకను విభజింపజేదు.

వ్యయనిర్ణయము

ప్రభుత్వమువారి సామగ్రినంతను పరిశీలించి యీస్థితిములక్రింద వచ్చేసంవత్సరము రికరింగుఖర్చులకు 11.33 లక్షలును, నాన్ రికరింగు ఖర్చులకు 61.22 లక్షలును నిర్ణయించెను. అనగా మొత్తముమీద రికరింగుఖర్చులు 16.51 లక్షలును నాన్ రికరింగుఖర్చులు 128.14 లక్షలును అగును. కాబట్టి 1926-27 లో ఆదాయమునుండి 1710.66 లక్షలు ఖర్చుగును. అనగా ఆదాయము చాలక 76.45 లక్ష లెక్కువగును. ఇంతఅప్పును తోడు యెక్కువగుటయేనో సభవారు చెబుచుకొనగోరవచ్చును. దీనిని రెండువిధముల సరింపపెచ్చును. రాజకీయకార్యములందు కొంతకాలము మందముగనుండి ఒక్కసారి అంగలపంగలతో పనిజేయునెడల రాష్ట్రీయయొక్క రాజకీయ పరిపాలనాభీవృద్ధికి భంగకరముగ నుండును. ఆర్థికపరిస్థితులవలన ఒక నాటి కప్పట్టికైనను స్తంభింపవలసి రావచ్చును గాని అట్టికాల మింకను రాలేదు. మన ఆదాయములను లక్ష్యే చెడకుండ నున్నవి. అవియే దేశమునకు భాగ్యములములు. అడ్డములేకున్నయెడల యీ ఆదాయములు గత కొలదివత్సరములనుండి చాలకున్నను అభివృద్ధిగాగలవు. వానినిగుంజావద్దతి ఆక్షేపణీయముగ నున్నను ఫలవంతముగ లేకున్నను క్రొత్తయంత్రముల నిర్మింపవచ్చును, లేదా ఉన్న యంత్రసామగ్రిని సభివృద్ధి జేయవచ్చును. క్రొత్తఖర్చులెక్కువ జేయుటకు ముందు యింకను ఆదాయములముల పరిశోధింపరాదాయని యమగ వచ్చును. అయితే సామాన్య పరిస్థితు లేర్పడిన సేనందు కొప్పుకొందును. కాని ముందు మనము నాన్ రికరింగు ఖర్చుచాలవరకు లేకుండునటులజూడవలయును. రెండవది యేమనగా భారత ప్రభుత్వమునకు మన ఆదాయముల నుండి యిచ్చు2% కోట్ల విరాళమునగుట. దీనిని క్రిందచెదమని ప్రభుత్వము వారనుచున్నారు. ప్రతిసంవత్సరమును బడ్జెటు తయారు జేయునప్పటికిని భారత ప్రభుత్వమువారింను యెంత నరకు తగ్గించెదరో తెలియదు. కాని యేదో యింకను కొంత తగ్గించినయెడల మన మనుకొన్నలోటు కొంత తగ్గుచున్నను కొందును ఈ ఆశలు నెరవేరుచుండెను. భారత ప్రభుత్వ ఆర్థిక సభ్యుడు 1926-27 బడ్జెటును ప్రవేశ

దెట్టును తమకు మిగిలిన 180 లక్షలలో రాష్ట్రీయ కష్టముల తగ్గించుటకు 25 లక్షలు వినియోగింప బడునని చెప్పెను. ఇందు చెన్నపట్టణమునకు 57 లక్షలు తగ్గించబడునని డి.ఆ.పబ్లికేషన్.

ఇట్టి సూచనలు ఫలితముగ నమృత దిన పూర్వము భవము దెట్టుచున్నది. ఈనిలవన మరెంతర ప్రయోజనముల కుపయోగింప వలసినదని యెవ్వరును ఇక్కడగాని ఢిల్లీలోగాని ఉపపాదించరని నమ్మెదము ఈ 57 లక్షలును తగ్గింపవలసిన మన మింకను 19.46 లక్షలు లోటుబడినది. ఈమొత్తమును అప్పు జేసి పూర్తిజేయవచ్చును. ఈసంవత్సరము 6 19 లక్షలు మిగులు ననుకొను చున్నాము. ఇదివరకు సంవత్సరములో కష్టగా ఖర్చు వ్రాయబడిన సెక్షన్ ఖర్చులని చెప్పిన దానిని 17.91 లక్షలు వచ్చును. ఈమొత్తములను అప్పును తగ్గించుట కుపయోగింపగలదను. కాబట్టి 1926-27 సంవత్సరమునకు క్రొత్తఖర్చునకు 72.55 లక్షల సేర్పాటుజేసి ఉన్న అప్పులో 4 1/2 లక్షలను తగ్గించగలదను.

క్రొత్త స్కీములు

వచ్చే సంవత్సరము బడ్జెటులో అత్యంత ముఖ్యములగు క్రొత్తస్కీములకు పంతెంత ఏర్పాటు చేయబడునో యిదిమీద క్లుప్తముగ వివరించెదను.

విద్య - ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

మొత్తము రు 72,55,000 ఖర్చులో రు 14,59,000 విద్య కొరకు పోవుచున్నది. వీనిలో నూతన ప్రాథమిక పాఠశాలల స్థాపనకు 3.13 లక్షలు, ఒక లక్ష ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయమునకు మరియొక లక్ష మదరాసు విశ్వ విద్యాలయములోని రెనర్వి గ్రంథాలయములకు సహకారము ఇవ్వఁజేయు ఏకశిక్షిని బలపరచుటకు రు 89,500 ఏర్పాటు చేయబడినది. నిలువ, సహాయమును పొందుచున్న పాఠశాలల పరికరముల గ్రాంటుకును, నిర్మాణములకును, స్థానిక సంఘముల విరాళములకును పోవుచున్నది.

వైద్యకళాశాల క్రింద రు 4,96,800 ఏర్పాటు చేయబడినది. ఇది గవర్నమెంటు ఆస్పత్రుల అభివృద్ధిలకును స్థానిక సంఘములయొక్కయు ప్రయత్నము ఆస్పత్రులయొక్కయు గ్రాంటులక్రింద పోవుచున్నది. గ్రామాదులందు వైద్య సహాయము నభివృద్ధి చేయుటకు రు 34,000 ఏర్పాటు చేయబడినది.

నీటి పారుదల క్రింద రు 4,17,000 కనబడుచున్నది. చాచాపు యామొత్త మంతయు నీటిపారుదల కౌశలమున పనులకే వినియోగింప వలసియున్నది.

అడవులు 1 1/2 లక్షలు తీలకొనుచున్నవి. ఈమొత్తము ముఖ్యముగా అడవులనుండి చెట్లు మొదలగు వానిని కొట్టుటకును రోడ్లను నిర్మించుటకును అడవులనుండి సంపాదించవలసిన వాటిని సంపాదించుటకును కావలసియున్నది. అనామలెయిస్థిపద ప్రాజెక్టుకు రు 81,800 కావలసియున్నది.

పోలీసుకళాశాల క్రింద కోయంబత్తూరులో సెంట్రల్ పోలీసు స్కూలును తిరిగి తెరచుటకును స్వేచ్ఛలు పోలీసు దళములను తిరిగి ఏర్పాటుచేయుటకును మదరాసు సిటీలో ట్రాఫిక్ కంట్రోలు నిమిత్తమై అడివనలు పోలీసు నభివృద్ధి చేయుటకును రు 1,49,000 కావలసియున్నది. కల్లూరులో కొంతపని జరుగుచున్నది. అవన్నియు స్వల్పవిషయములు.

ప్రజారోగ్యముక్రింద రు 2, 33, 500 కావలసియున్నది. అడివనలో హెల్తుఆఫీసరులు హెల్తు ఇన్ స్పెక్టరులు టీకాలు చేయువారు ఇందు ముఖ్యవిషయములు. క్రొత్తపాటరు సప్లయస్కీములకై 1,37,000 రూపాయల నాన్ రెవెన్యూ గ్రాంటు కావలసియున్నది.

వ్యవసాయముక్రింద రు 1,78,000 కావలసియున్నది. దీని క్రిందనే వేరే వేరే సరికొ. ఆ ప కే టి పు క్రొత్తలు చేరుచున్నవి. అనకాపల్లిలో అగ్రికల్చరల్ ట్రేషనునభివృద్ధి చేయుటకును చెరకుతోటల నభివృద్ధిచేయుటకును ముఖ్యముగా రు 88, 600 కావలసియున్నది.

పరిశ్రమలకాకు రు 1, 96, 000 ప్రత్యేకించబడినది. పారిశ్రామిక పాఠశాలల గ్రాంటులకు రు 94,500 గ్రాంటును పంపింగు బోరింగు బ్రాంచిలో కావలసిన యంత్రములను కొనుటకై రు 52,900/-ను యందు ముఖ్యములు. వివిధకళాశాలక్రింద నిమ్మజాతులు, కల్లూరులు క్రిమినలు సెటిల్ మెంటుల సంబంధమున కార్మికకళాపాఠశాల చేయుచున్నపనులకై రు 4,07,100 కావలసియున్నది. మరి రెండుజిల్లాలో కొన్నిపనులకై రు 62,000 కావలసియున్నది.

వైద్యసౌకర్యముక్రింద ముఖ్యముగా గవర్నమెంటు ప్రస్తుత కొరకై 6 లిన్స్ పైపుయంత్రములనుకొనుట. రు 1,15,000-.

ఎట్రోమొత్తముగా అన్నికౌశలములకు కలిపి నిలిపవచ్చున అనే తలక్రింద ఖర్చులు చేయబడును. క్రొత్తపనులక్రింద మొత్తము రు 28,06,100 ఏర్పాటుచేయబడినది, నూతన తంజా

పూరు సర్కిల్ నిర్మాణము, గుంటూరు డివిజన్ పునఃస్థాపన, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో రెండవవంటును పండించుటకు సిబ్బంది మొదలగు అడివనలో ఖర్చులక్రింద రు 75,900. రోడ్లు వంతెనల నిమిత్తమై స్థానిక సంఘముల గ్రాంటులకై రు 7,72,000.

ఋణము

ఇకను ఋణముల లెక్కనుగూర్చి చెప్పెదను. సివిలు బడ్జెటు అంచనాలలో యామొత్తము 289.81 లక్షలుగ తెలుపబడినది. కాని 57 లక్షలు రివిన్యూనువచ్చుటవలన నిది 232.61 లక్షలకు తగ్గును. ఈవిషయమై కొంత వివరింపవలసియున్నది. ఈసంవత్సరము 6 3/4 లక్షలు అప్పుజేయ నవసరములేదు. ఎందుకనగా గడచినసంవత్సరములో ఋణపత్రములందీ మొత్తము పయోగింపకుండ మిగిలియున్నది కాపిటలఖర్చు 158.29 లక్షలు మొత్తమేర్పరచబడినది. ఈమొత్తములో 1 కోటి మేటూరుప్రాజెక్టుకుకావలెను. అందుకు మొత్తముఖర్చు 6 కోట్లకు మించును. ఈయంచనాలకు భారతమంత్రి అంగీకారమొసంగుటచేత తన్నిర్మాణాంశములగూర్చి శ్రద్ధగ నాలోచింపబడినది. ఇందువలన దుబారాఖర్చు గాకుండ కొద్దిసంవత్సరములలోనే ఈప్రాజెక్టు పూర్తియై మనకు లాభము కలుగగలదు. 1926-27 లో ప్రారంభింపవలసినట్టిగాని నిర్మాణములో నున్నట్టిగాని యిది గేషును కాలవలకై 28.65 లక్షల మొత్తమేర్పరచబడినది. పెన్ననల మొత్తముక్రింద 6 లక్షలు ప్రత్యేకింపబడినది. భారతమంత్రి యుత్తరప్రకార మికమండి పంథునల మొత్తమును కాపిటలఅంశముక్రింద చేర్చి 15 సంవత్సరముల మొత్తముమీద రివిన్యూనుండి సమానముగ చెల్లించుచుండవలయును. అడవులు ఇతర వ్యాపారముల కొరకు ముఖ్యముగ సిరికోనానాట్ల కొరకు కాపిటల ఖర్చు 179 వేలు ఏర్పరచబడినది. ఋణముజేసిప్రారంభించిన ముఖ్యమైన సివిలు భవనములు కొన్నింటికొరకు కింకను 11.85 లక్షల మొత్త మేర్పరచబడినది. పైకారపాడ్రో-ఎలెక్ట్రిక్ ప్రాజెక్టు కొరకు 10 లక్ష తేర్పాటుచేయబడినది. ఈ నిర్మాణము వచ్చే సంవత్సరము ప్రారంభము చేయుట కనుకూల పడినదను. రాష్ట్రీయఋణములు అడ్వాన్సులక్రింద 85.43 లక్ష తేర్పాటు చేయబడినవి. ఈమొత్తములో 7 1/2 లక్షలు చెన్నపురి కార్పొరేషన్ నీటి సప్లయ డ్రైయనేజీ స్కీమునకు ఋణమియ్యబడును. కొచ్చిన్ తుత్తుకుడి రేవులకు 11 లక్ష తీయబడును.

స్థానిక సంఘముల రోడ్లు వంతెనలకు 6 లక్ష తీయబడును. ఇతర మ్యునిసిపాలిటీలకు 15.31 లక్ష తీయబడును. ఈమొత్తములో ముఖ్యముగ కోయంబత్తూరు నీటిసప్లయకి 8.77 లక్షలును, వధుర డ్రైయనేజీస్కీముకు రు 2 1/2 లక్షలును పోవును. వ్యవసాయ దారులకు ఋణము లిచ్చుటకై 27.32 లక్షలు నిర్ణయింపబడినవి. ఇందు 5.63 లక్షలు తంజావూరు తిరుచనాపల్లి జిల్లాలో ఒండుగొట్టుకొని పోయిన భూములను బాగుజేయుటకై సహకార సంఘములకు అడ్వాన్సు తీయబడును. ఇక మిగిలినసామ్యము నిమ్మజాతులకొరకై గృహనివేశన ఫలములను సంపాదించుటకును కల్లూరు సహకారసంఘములకు ఋణము లిచ్చుటకును సహకారకళాశాలయందు గృహనిర్మాణసంఘములు పశురక్షణసంఘములు భూమితనికాబ్యాంకు మొదలైనవానికి సహాయము జేయుటకు వినియోగింపబడును. ఈసంవత్సరము బడ్జెటును సమముజేయుటకై 76.46 లక్షలను అప్పుచేయవలెనని తలంచి 6 మి గాని ఇప్పు డామొత్తము 19.46 లక్షలకు తగ్గినది.

సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టినప్పటినుండియు మనము ఋణముల నేర్పడునగ జేసినదియు మనము క్లుప్తముగా వివరించెదము. ఆర్థికప్రతిష్ఠిప్రకారము మనకు 985.12 లక్షలు ఋణము తేలెను. ఇందు ఇరిగేషన్ కాలవలక్రింద నైన కాపిటలఖర్చు 875.26 లక్షలుగలవు. దీనిమీద భారతప్రభుత్వమునకు వడ్డీయిచ్చెదము. కాని యామొత్తమును తిరిగియిచ్చు బాధ్యతలేదు. ప్రాతరాష్ట్రీయ ఋణములక్రింద తేలిన మొత్తము 107.86 లక్షలకులవు. ఈమొత్తమును సంగీ కు 9.50 లక్షల చొప్పున తీర్చవలయును. వచ్చే ఆర్థికసంవత్సరమునకు మన యప్పు 1510.49 లక్షల మొత్తమును. అనగా 6 ఏండ్లలో 525.87 లక్షలు ఎక్కువయ్యెను. ఈ 6 ఏండ్లలో మనము అప్పుజేసిన దానిలో 161.39 లక్షలు చెల్లించెదము. వడ్డీ ఖర్చులు 274.18 లక్షలగును. ఈసంఖ్యలనుజూచి భయపడ నక్కరలేదు. ఏలనగా మనముజేసిన అప్పువలన చాలవరకు ప్రతిఫలము వచ్చుచున్నది. ఈ మొత్తములో 310.16 లక్షలు మన మితరుల కిచ్చిన ఋణముకలదు. అది తిరిగి వచ్చును. మన సెల్లింగ్ బడియుండు ఋణము 65 లక్షలు మాత్రమే. అయితే లోపమే మన ఆదాయములనుమధ్య ఋణములకొరకు ఏమియు మిగులకుండ నున్నది. ప్రతిసంవత్సరమును ఇందులకు కొన్ని లక్షలు చేర్చుటవలన భద్రాద్రిగిక్కుమగ నున్నది. ఇప్పుడు మన యార్థిక ప్రయత్నములకు అడ్డువచ్చునటువంటి యంశమునుగూర్చి కొన్ని మాటలు చెప్పెదను.

ఋణములు బాగుగనుండి జేయు సంపత్త్యవృద్ధిమై ఆదాయములు సమానముగనుండి కాలమెప్పటికివచ్చునో చెప్పటకు జ్యోతిశాస్త్రము సంపూర్ణముగ గానరాదు. ఋణములలో నూతన మార్పులు జరుగుచుండును మన యంచనాలు తలక్రిందగుచుండును. అందువలన కష్ట ని వారణ కార్యములకు వరదలు తుపానులవల్ల కల్గిన వ్యయములను పూర్ణమును ఎంతయో ఖర్చుచుండును. మధ్యసంవత్సరములలో జరిగిన ఋణమార్పులవలన చాల నష్టము కలిగెను. 1924-25 సంవత్సరములో కొన్నిచోట్ల వరదలవలన కల్గిన నష్టమునకు 4 లక్షలు ఆదాయము తగ్గిపోయెను. వరదలు తుపానుల నష్టము యొక్క మరమ్మత్తును గాను ఆసంవత్సరము క్రింద సంవత్సరమునకు గాను 95 లక్షలు అంచనాలు చేయబడినవి. ఇందు 24 3/4 లక్షలు 1926-27 సంవత్సరమున కావల వచ్చు ఆదాయమునుండి పెట్టవలయును. ఈ దురదృష్టములన్నియు కల్గుట వలన కాజేరి జిల్లాలో పనులు సరిగా జరుగుటలేదు. డబ్బును చెడిపోయిన వానిని బాగు చేయుట కే గాక వరదల పూర్వము న్నస్థితిని ఆభివృద్ధి చేయుటకుగూడ వినియోగింపవలెను. ఈవిధముగ నష్టములు కల్గినపుడు బడ్జెటు క్రింద అంగీకరింపబడిన వ్యయములలో తగ్గించుటయో ఆపుటయో చేయవలసిన పనియని యందురు. ఇందు వలన కొన్నికౌశలముల నష్టము కల్గును. ఇందులకుగాను రిజర్వు నిధిని ఏర్పాటుచేసి ఇట్టి విపరీతపు ఖర్చులు వచ్చినప్పుడు దానిలో నుండి ఖర్చు పెట్టవలెనని సూచింపబడినది. ఇట్టిది కరవు రక్షణనిధి యని యొకటి కలదు. ఈ రాష్ట్రమునందు మొత్తము 89.66 లక్షల వరకు పెరుగవచ్చును. అందులకు ప్రతిసంవత్సరమును 6.61 లక్షలు చేర్చబడుచుండును. కాబట్టి యీనిధి నుండి రివిన్యూ నష్టమును కుపయోగింప వీలులేదు. రోడ్లు వంతెనలను బాగు చేయించుటకు వీలులేదు. కరవును నివారించుటకై యిరిగేషన్ కాలవల నిర్మాణమునకుమాత్ర ముపయోగింపవచ్చును. ఎందులకై నీడబ్బు చాలదు. వచ్చే ఆర్థికసంవత్సరము ప్రారంభమునాటి కీమొత్తము 2165683 రూపాయలగును. ఈప్రకారము 40 లక్షలగుట కింక 4 సంవత్సరములు పట్టును. అనగా మనము ఋణమార్పులపై నాధారపడియుండవలయును. మనము మన ఆర్థికచట్టమునందీలోపమును తొలగింప కేర్పాటు చేయ లయును. ఎందులకై నను డబ్బు నిలవయన్నప్పుడే యిటు వంటినిధి నేర్పాటుచేయవచ్చును. ఊకలేనిదే యిటుకలచేయుట ఎట్లు కష్టమో లోటువచ్చునప్పుడు రిజర్వునిధి నేర్పాటుచేయుట కష్టము.

మన ఆర్థికనిర్మాణమునందు ముఖ్యముగ విచారింపవలసిన విషయము మరియొకటి గలదు. మనఆదాయములలో చాలమొత్త స్థానికసంఘముల మూలములకు తోడ్పడుటకు పోవును. ఈ మూలములకెంత తోడ్పడి యెక్కువజేసినను సరిగా వానిఖర్చులకు తూగి పనిజేయుటలేదు. అందుచేతనే వానిపాలనము బాగు జేయవలసియున్నది. వసూళ్లలో చాల అక్రమమున్నటుల గా నియుచున్నది. గత మూడుసంవత్సరములలోను డిమాండులో నూటికి 85 చొప్పునకన్న తక్కువయే వసూలయ్యెను. ఈవిషయమై నాసహాధ్యాయి గౌ. పానుగల్లు రాజాగారు శ్రద్ధతో జూచుచున్నారు. ఇందువలన నభివృద్ధి కల్గనని నమ్మెదను. స్థానికసంఘములు యాభారమునందు తోడ్పడుటకు బదులు వానినే యెదురుబెట్టుటవలన రాష్ట్రీయార్థికములకు కష్టముగ నుండెను.

ఆర్థికశాఖోద్యోగుల కభినందనములు

ఇకను గౌరవమెవ్వరికియవలెనో వాటియవలసియున్నది. గత వత్సరము ఆర్థిక శాఖ సిబ్బంది యును ద్యోగులును తమ భారములను నిర్వహించిన విధములకు కృతజ్ఞత చెల్లపవలసి యున్నది. స్వాతంత్ర్యమువలన యెప్పుడును కనిపెట్టవలసి యుండును. బోగు, ప్రానుగారలు తమ బాధ్యతల నిర్వహించిన విధమునకు కృతజ్ఞత చెల్లపవలసి యున్నది. ప్రాసాన్యుకమిటి. పట్టు ఆక్రాబ్బుకమిటి సభ్యులు తోడ్పడిన దాని కభినందనముల చెల్లించు న్నాను. సిరికో చెప్పినటుల మితవ్యయమే మంచి అదాయ మూలము. ఆర్థికశాఖ యెప్పుడును యావిషయమునే దృష్టియందుంచుకొని పనిచేయుచుండును.

రాష్ట్రీయ కష్టములు తగ్గినను ఆర్థికశాఖ చక్కబడినటుల చెల్లవలసినందుకు నాకు ఆకాభంగముగ నున్నది. వచ్చే సంవత్సరము ప్రతికూలపరిస్థితులు మరల గలుగకపోవచ్చును. అట్లే న యెడల 1926-27 సం. ము సేను తలంచిన దానికన్న యెక్కువ అనుకూలముగ ముగియవచ్చును. ఇదివరకు గల్గిననష్టములను పూర్ణముగ తీర్చి కొంత ఊపిరాడవలయును. తరువాత అనుకూలపరిస్థితులలో వచ్చు నాదాయముగూడ సరిపోనన్ని అనవరము లుండజేయుండును.

సత్యాన్వేషణము

మహాత్ముని స్వీయచరిత్ర

పంచదండ ప్రకరణము

నా ఇంగ్లండు ప్రయాణము

నేను ఆంగ్లదేశమునకు ప్రయాణమునకు ముందు ఆశీర్వాదము పూర్వకముగా అనుమతినిచ్చెను. అంతట నేను అధికారిత్వముతో బొంబాయికి బయలుదేరితిని. అప్పటికి నాభార్య ప్రసవమై కొన్ని నెలలుమాత్రమే యయ్యెను. అట్టిపరిస్థితి నాభార్య నాభార్యనువదలి నేను సీమకుబయలుదేరితిని. "జాను, జూలై నెలలలో భారతసముద్రము(యండియను ఓవును) చాలవడిదుడుకుగానుండును. మీతమ్ముడు (మహాత్ముడు) యిదివర కెన్నడును స్త్రీమరులో ప్రయాణముచేసి యుండలేదుగాన నవంబరునెలవరకును వెళ్లనీయకుడు. రెండుమాడు రోజులక్రితమే ఒక స్త్రీమరు గూడ గాలివలన మునిగిపోయినది" అని బొంబాయిలో కొందరు మిత్రులు మాఅన్నతో చెప్పిరి. అందువలన అప్పుడు నేను వెళ్లుటకు మాఅన్న అంగీకరింపలేదు. బొంబాయిలో నొక స్నేహితునియింట నాకు బస ఏర్పరచి మాఅన్న రాజకీయములపై మరల తనపనిలో ప్రవేశించెను. నాకు ప్రయాణపుభయములకు కావలసిన రూపాయలను నాకమ్మని మాబావతో చెప్పెను. నాకుకావలసిన సహాయమంతయును చేయవలెనని స్నేహితులతోగూడ చెప్పివెళ్లెను.

బొంబాయిలో నాకేమియును ప్రార్థనపొందెడికాదు. స్త్రీమరులో వెళ్లుచున్నట్లు కలలు వచ్చుచుండెవి. బహిష్కరణము

ఇంతలో మావల్లమువారిలో నా ప్రయాణమునుగూర్చి ఆందోళనము ప్రారంభమైనది. అంతవరకును మావల్లము (మారు బనియావల్లము) వారెవరును సీమకు వెళ్లి యుండలేదు. నేను సీమకువెళ్లదలచితినిగాన నన్ను వెలివేయవలెనని కలమువారికి కొందరికి ఆవేశముకలిగినది. ఒక సభ జరిగినది. కులమువారు చాలమందివచ్చిరి. నన్ను పిలువనంపిరి. నాకంత సాహసమెటుల వచ్చినదో నాకే తెలియదుగాని నేను నిర్భయముగా నాసభకు వెళ్లితిని. కులపుష్కలము నాతండ్రికి చాల నెయ్యము కలిగి యుండెడిది. అతనికిని మాకును కొంతదూరపుబంధుత్వము కూడ కలదు. అతనిని నేటు అందరు.

"నీవు సీమకు వెళ్లకగూడదని కులము వారందరును అభిప్రాయపడుచున్నారు. విదేశములకు వెళ్లుట వర్ణాచారవిరుద్ధము. అచటికి వెళ్లిన పిమ్మట సదాచారమునకు భంగము కలుగకుండ నుండుట కవకాశము లేదనిగూడ మేము వింటిమి. అచట పాశ్చాత్యులతోకలిసి భోజన పానీయములను జరుపుట తప్పని పరియగును" అని నేటు నాతోననెను.

"ఆంగ్ల దేశమునకు వెళ్లుట వర్ణాచార విరుద్ధ మెంతమాత్రమును కాదు. నేను చదువుకొనుటకే అచటికి పోవుచున్నాను. మీరు వేసినిగూర్చి చాల భయపడుచున్నారో వానిని మూడిటిని వదలివేసెదనని నేనిదివరకే దైవసాక్షిగా మాఅమ్మ యెదుట ప్రమాణముచేసితిని గాన నియమభంగము కలుగకుండ భగవంతుడే కాపాడునని నేను నమ్మెదను" అని నేను నుడివితిని.

"అక్కడకు వెళ్లిన పిమ్మట సదాచార మెంతమాత్రమును సాగదని మేము నిష్కర్షగా చెప్పగలము. మీతండ్రికిని నాకును గల స్నేహమును నీవెవరును గాన నామాటను నీవు వివరము" అని నేటునాతో చెప్పెను.

"అన్నీహమును నేనెరుగుదును. మీరు నాకు పూజ్యులే కాని యీవిషయములో మాత్రము నేనేమియును చేయలేను. నేను సీమకువెళ్లక తప్పదు. మాతండ్రికి ప్రీతిస్నేహితుడను విద్వాంసుడును నగు నొక బ్రాహ్మణుడును మాఅమ్మయును మాఅన్నయునుగూడ అనుమతి నిచ్చిరి" అని నేనంటిని.

"కులమువారి ఉత్తరవును నీవు లక్ష్యముచేయువా?" అని నేటు అనెను. "నేనేమిజేయగలను? కులమువా రివిషయములో కలిసిమిగిలిన గూడదనియే నా అభిప్రాయము" అని నేనంటిని.

ఆమాటతో నేటుకు చాల ఆగ్రహము కలిగినది. అతడు దిగ్గరగా కేకలువేసి తిట్టసాగెను. నేను మారుమాటాడకుండ కూర్చుంటిని.

"నేటినుండి యీశిల్ల వానిని వెలివేసితిని వీనికిసహాయము చేయువారును వీనిని సాగనంపుటకు స్త్రీమరులేవును వెళ్లువారందరును గూడ యిది 1-4-00 లు (సాలిగ్రామదానం) అపరాధమును చెల్లించవలెను" అని నేటు ఆజ్ఞనిచ్చెను.

నేను కొంచముగూడ చలించలేదు. నేటువద్ద సెలవుపుచ్చుకొని వెదలివచ్చితిని. మాఅన్న కీసంగతి తెలిసినతడేమైన చెలింపనేమో అనిఅనుకొంటిని గాని అతడుగూడ చలించలేదు. "కులమువారు వెలివేసినను భయములేదు నీవుముఖ్యముగా సీమకు వెళ్లవలసినదేగాని మానగూడదు" అని మా అన్నవాడు జాబు ప్రాసెను.

ప్రయాణము

"ఇక ఆలస్యముచేయగూడదు. వీరందరును చేరి మా అన్నకు ఒత్తిడికలిగించినచో ఆతనిఅభిప్రాయము మారనో ఏమో అనినేను చాల తొందరపడసాగితిని. నెవ్వెంబరు 4 వ తేదీని ఒక స్త్రీమరు బయలుదేరుననియును ఆంగ్లదేశమున బారిష్టరుపరీక్షకు చదువుటకు జానగడు పట్టణవాసి యగు నొక స్త్రీడరు (వకీలు) అట్టిమరులో బయలుదేరుననియును నాకు తెలిసినది. ఆసంగతి నేను నన్నుపంపించవలసిన మిత్రుల కరిగించితిని. తగిన సహవాసము దొరికినదిగాన ముఖ్యముగా వెళ్లవలసినదే అని వారుగూడ నిశ్చయించిరి. మాఅన్నకు తంతివార్తను పంపగా అతడుగూడ అంగీకరించెను. అంతట రూపాయల నిమ్మని మీబావ నడిగితిని. నన్ను కులమువారు వెలివేసెదరుగాన నేనియ్యజాలనని ఆతడనెను. మా కుటుంబమునందు చాల అభిమానముగల యొకమిత్రునికడ కేగితిని. "ఆంగ్లదేశమునకు వెళ్లుటకు ముఖ్యముగా కావలసిన సామగ్రిను బదులిచ్చి మా అన్నవద్ద నుండి మీరుతిరిగి పుచ్చుకొనుడు" అని నేను కోరితిని. ఆతడు సంతోషముతో నంగీకరించుటయేగాక నాకు చాల ప్రోత్సాహమునుగూడ కలుగజేసెను. ఆరూపాయలను తీసుకొని వెంటనే స్త్రీమరుటిక్కెటు కొంటిని. ఇక ఉన్నబట్టలు మున్నగు పరంజాంలు కావలసియుండెను. ఇంకొక స్నేహితునకు వానిలో చాల అనుభవము కలదు. అతడు బట్టలు మున్నగువానిని సిద్ధపరచెను. వానిలో నాకు కొన్నివచ్చినవి కొన్ని నచ్చలేదు. అప్పుడు మెడపట్టుకు (నెకు-టయి) అంటే నాకు చాల అసహ్యముగా కనపడెను. తరువాత నేను నెకుటయిలను ముఖ్యముగా పెట్టుకొనుచునే యుంటిని. పొట్టిచొక్కా (జాకెటు) ను తొడుగుట నాకు చాల సిగ్గుగానుండెను. ఎటులైనను సీమకు వెళ్లవలెనను కోరిక ప్రబలముగా నుండుటచే యీ చిల్లరవిషయములను నేనంతగా నప్పుడు లెక్కచేయలేదు. తిను బండారములుగూడ సమృద్ధిగానే యుండెను. జానగడు వకీలుపేరు త్రియంబకరాయి ముజందారుగాడు. స్త్రీమరులో ఒక గదిలోనే ఆయనకును నాకును స్థలమును (బెరు) నామిత్రులు సమకూర్చిరి. ముజందారు గారికిని నాకును పరిచయమునుగూడ నామిత్రులే కలుగజేసిరి. ఆయన చాలలోకజ్ఞానమును అనుభవమును కలిగి యుండెను. నాకంటే వయసులో కొంచము పెద్దవాడుగా గూడ నుండెను. నాకు 18 ఏండ్లుమాత్రమే వయసునటచే అనుభవమేమియును లేదు. "ఈ అబ్బాయికి ఏమియును యిబ్బంది కలుగకుండ నేను చూచెదను. మీగు భయపడకుడు" అని ముజందారుగారు నామిత్రులకు ధైర్యము చెప్పెను.

చివరకు నెవ్వెంబరు 4వ తేదీని బొంబాయి నుండి నేను బయలుదేరితిని.

(మో.క. గాంధీ-ఎంగుయిండియా. 25-2-26)

కడపమండల జాతీయోపసంఘము

రాజోపు చట్టనిర్మాణసభ యొన్నికలకుగాను స్వరాజ్యపార్టీవారి తరపున ప్రతినిధిగా రా.టి. యం. నరసింహాచార్యులవారిని కోరవలయునని జమ్మలమడుగు కాంగ్రెసు కమిటీవారు సమావేశమై తీర్మానించినారనువార్త ఆంధ్రపత్రికలో ప్రచురింపబడి యుండెనది. ఈజిల్లాలోని కాంగ్రెసు సభ్యులకు స్వరాజ్యపార్టీ తరపున వారిని ప్రతినిధిగా వుండునట్లు కోరు అభిప్రాయము. పున్నట్లు అనుపడలేదు. (కార్యదర్శి)

శాసనసభకు నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు-ఎన్నికలు

ఫిబ్రవరి 14, 15 తేదీలందు నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శుల యాహ్వానములపై జిల్లాయందలి కాంగ్రెసు అభిమానులు, నూతన జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు నెల్లూరు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యాలయమున సమావేశమై శాసనసభకు అభ్యర్థులను పంపువిషయము చర్చించిరి. శ్రీయుతులు కటికనేని వెంకటరామరావుగారు, పొణకా గోవిందరెడ్డిగారును, కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగ నుండగోరుచు కార్యదర్శులకు తెలిపి యుండిరి. కొంతవరకు చర్చజరిగినపిమ్మట శ్రీ తిక్కవరపు రామరెడ్డిగారు యీ తీర్మానమును ఉపపాదించిరి. మేనకూరు శీతారామరెడ్డిగారు బలపరిచిరి.

"ప్రస్తుతి సందర్భములను గమనించి ఒక అభ్యర్థునే నియమించుటకుగాని అంతమయిన అవకాశము యొన్నయెడల! రెండవ అభ్యర్థిని నియమించుటకుగాని ఏ అభ్యర్థిని నిలిపినయెడల మనకు జయము చేకూరును అను విషయమును ఆలోచించుటకును యుక్తమయినవారిని ప్రోత్సహించి ప్రోత్సాహపరచి అభ్యర్థులగా నిలుపుటకును, నిలచినవారిలో యుక్తమయినవారిని నిర్ణయించి జిల్లా సంఘమునకు ఫిబ్రవరి నెల 24 ది లోపల శిఫారసు చేయుటకును అయిదుగురు గల ఒక ఉపసంఘమునకు యీ సభవారు అధికారమును యిచ్చుచున్నారు. మరియు నెల్లూరు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారు 25 ది (ఫిబ్రవరినెల) నాడు చేరి యీ విషయమును తీర్మానించవలసినట్లును తీర్మానించడమయినది. ఈ తీర్మానము ఏకగ్రీవముతో అంగీకరించడమయినది.

ఈదిగువ నుదహరించబడినవారిని ఉపసంఘసభ్యులగా ఎన్నుకొనడ మయినది.

- 1 బెజవాడ నుందర రామరెడ్డి
- 2 వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య
- 3 తిక్కవరపు రామరెడ్డి
- 4 పొణకా పట్టాభిరామరెడ్డి
- 5 కరణం పద్మానాయుడు.

అందుమీదట ఉపసంఘమువారు రెండుమాడు సార్లు సమావేశమయి యీ దిగువ తీర్మానమునుచేసి జిల్లాసంఘమువారికి ఫిబ్రవరినెల 25 దిన పంపిరి.

"వెన్న రాజధాని శాసనసభకు నెల్లూరుజిల్లా తరపున శ్రీయుతులు, పొణకా గోవిందరెడ్డి, ఆమందర్ల సుబ్బుకృష్ణరావు గార్లను కాంగ్రెసు పార్టీ పక్షమున అభ్యర్థులగా నిలుపవలసినట్లు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారికి సిఫారసు చేయుటకై నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘమువారిని కోరడమయినది."

దీనిపై ఫిబ్రవరి 25వ తేదీన జరిగిన సభలో తీర్మానమయిన చర్చ జరిగెను. శ్రీయుత బెజవాడ నుందర రామరెడ్డిగారు "సబుకమిటీవారి అభిప్రాయము ప్రకారము శ్రీయుత గోవిందరెడ్డి గారిని, కృష్ణరావుగారిని ఎన్నుకొనవలసినదిగా" ఉపపాదించిరి దీనిని శ్రీయుత గుంటూరు వెంకట సుబ్బయ్యగారు బలపరిచిరి. అభ్యర్థిత్వమునకు మరికొన్ని పేరులు నూచింపబడినవి. ఓట్లకు పెట్టగా సబుకమిటీవారి నూచనలే నెగ్గును.

వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య పొణకా పట్టాభిరామరెడ్డి జిల్లాసంఘ కార్యదర్శులు

కౌను థియేటరు 2253

27-2-26 శనివారమునుండి 2-3-26 మంగళవారమువరకు ప్రదర్శనము 2 ప్రదర్శనములు 6-15 గం, రాత్రి 9-10 గం. శని, ఆదివారలందు మధ్యాహ్నము 3-15 గం

ప్రత్యేక మాట నిగలదు

మదనోధియేటర్లు లిమిటెడ్ వారు

ఎలివర్గ్లెస్సులనున్న గ్లోరియా స్వాప్సెస్

"గ్రేటు మోమెంటును"

ప్రదర్శింతురు

6 అద్వితీయమైన రీల్సు గలదు

నక్క-హాస్యము "పాలమునుండియే" 2 రీల్సు గలదు

రాజ్య పరిపాలన

జమీందారులకు హెచ్చరిక

శ్రీనివాసయ్యగారి యువనాగనము

సాందర్భముహాయిసంధు బహిరంగసభ

“రాజ్యపు ఎన్నికలనుగురించి” వివరించుటగాను, చెన్నపురి కాంగ్రెసుసంఘమువారి యాజమాన్యమున సాందర్భ మహాయిసంధు గొప్ప బహిరంగసభ జరిగెను. శ్రీయుత టి. వి. కళ్యాణసుందరము మొదలయిన గౌరవవంతుల రాజ్యపక్ష విజయమునకు విఘ్నేశ్వర పూజగ పరిణమించుగాకయుని ఆశీర్వాదించిరి. రాజ్యపు ఎన్నికలయందు కాంగ్రెసునకు ప్రతిఘటన అభ్యర్థిగ నిలిచినవారు తమ రక్త బంధువులైననుగూడ, స్వీయాభిమానమును వదిలి, కాంగ్రెసు ప్రతినిధికి ప్రతివారును వోటునొసగవలసినదని యుద్ఘోషించిరి.

అభ్యర్థకుడు

అభ్యర్థకుడు సభాకార్యక్రమమును ప్రారంభించుచు ఉత్తరాగ్రామజిల్లా టై ఎలక్షన్లకునందు స్వరాజ్యపక్ష అభ్యర్థియగు చెంకటరాంగమ్ నాయుడుగారి అద్భుతవిజయమును ప్రశంసించి, రాజ్యపు జెనరలు ఎన్నికలలో స్వరాజ్యపక్ష విజయమునకు విఘ్నేశ్వర పూజగ పరిణమించుగాకయుని ఆశీర్వాదించిరి. రాజ్యపు ఎన్నికలయందు కాంగ్రెసునకు ప్రతిఘటన అభ్యర్థిగ నిలిచినవారు తమ రక్త బంధువులైననుగూడ, స్వీయాభిమానమును వదిలి, కాంగ్రెసు ప్రతినిధికి ప్రతివారును వోటునొసగవలసినదని యుద్ఘోషించిరి.

కీ॥ శే॥ టి. వి. శేషగిరి అయ్యరు గారు

“టి. వి. శేషగిరి అయ్యరుగారి మరణమున కీసభవారు తమ గాఢ విచారమును చెబుచు, వారిమరణమువలన దేశమునకు తీరని నష్టము వాటిల్లెనని ఈసభవా రెందుచున్నారు.” అను తీర్మానమును ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు రుపపాదించుచు కీర్తి శేషగిరి గుణగణముల ప్రశంసించిరి. ఇటీవల, చెన్నరాష్ట్రము, వరదలవలనను, అతి వృష్టివలనను, తుపానుల వలనను, ప్రజలు అపారమున బాధలకు లోనైనపుడు, వారి కష్టముల నివారించుటకు శేషగిరి అయ్యరుగారు వొనర్చిన ప్రయత్నములు ఎన్నటికిని మరుచుకొనరాదు. ఇదియేగాక, విద్యాప్రచారమునందు వీరు గవ్వరుచుండిన అభిమానము ప్రతివారికిని చిరస్మరణీయము. చాలకాలమునుండి వీరు మన ప్రజాహితీవిత్తమునందు సుప్రసిద్ధమున స్థానము నాక్రమించియుండిరి. అంతటి వృద్ధాప్యమునగూడ, ప్రజలకొరకంత యుత్సాహముతో పాటు పడగల కత్తియును, అద్భుతమును, అనన్యపాధారణము. మన రాష్ట్రమునందలి రాజకీయాభివృద్ధికిని, భారత శాసన సభ యందలి రాజకీయాభివృద్ధికి కొంతవరకును వీరు కారణభూతులు. రాజకీయములందు మేము వారిలో నేకీభవింప బాలకపోయినను, దేశాభిమానమునందును, స్వతంత్రభావములందును వీరు, స్వరాజ్య పక్షప్రముఖులలో నెవ్వరిని దీసిపోవువారు గారు. వారికిని స్వరాజ్య పక్షము వారికిని గల భేద మత్యల్పము. అట్టి దేశ సేవా పరులు మనదేశమున ఖరీదొందరు లేకపోవుట మనదురదృష్టము.

సభవారందరూను లేచినిలిచి, భక్తిపూర్వకముగా తీర్థానము నేకగ్రీనముగ నామోదించిరి.

స్వరాజ్యరాష్ట్రము - స్వరాజ్యసత్తరము

ఇది స్వరాజ్యసత్తరము. మనరాష్ట్రము స్వరాజ్యరాష్ట్రముయై తీరును. అందు కెట్టిసందియము లేదు. అని నుడువుచు, శ్రీమన్ శ్రీనివాస అయ్యంగారు ఇటీవలి ఎన్నికల సుఖపాతమును గురించి ప్రసంగింప దొడగిరి. ఉత్తరాగ్రామ జిల్లా యందు మొన్నజరిగిన, టై ఎలక్షన్లకునందలి ఫలితమును గమనించినయెడల నిరపయము ప్రతివారికిని స్పష్టమగుచున్నదిగాక లను. జప్తిగుపక్ష అభ్యర్థికిని, స్వరాజ్యపక్ష అభ్యర్థికిని అయిదువేలవోటులు భేదము. ఈవిషయము గాంచినపుడు, తమిళనాడు నందును, ఆంధ్రదేశము నందును, కేరళ మధ్యయాళ ప్రాంతములందును ప్రజలు గవ్వరచిన, ఆసహనమున దేశభక్తి, ధైర్యము, స్వాగృహ రాహిత్యమును గాంచినపుడు నాహ్యాయ మానందముతో పాండిహారలి పోయెను. ఇంతవరకును ప్రజలయశక్తిని విశ్వసించుటకు సాయకులడే లోపము. ఈసభలితములకు మధురామ పురసాలకసంఘం ఎన్నికలయందు, ప్రజల లాభనీన మార్గసర్వస్వమే కారణము. చెన్నపురి సోదరులనిగురి కెంతయు ఆభి

వందించుచున్నాను. ఈవిషయము వ్యక్తుల విజయముగాను. లోకకూన్య బాలగంగాధరతిలకుని నిరుపమాన స్వాగృహము యొక్కయు, దేశభక్తియొక్కయు విజయము. గాంధీమహాత్ముని విజయము చి త్తరంజనుని విజయము. గాంధీమహాత్ముని స్వరాజ్య పక్షమునకు ప్రతిఘటనముగ నున్నాడనియు, ప్రతిఘటనలు ప్రచార మొనర్చుచున్నార. మహాత్ముని ఆశీర్వాదము అభివృద్ధి నందినదే, ఎన్నికలలోపుగ నీరాష్ట్రమున కరుదెంచి, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును బలపరచి వీరి అసత్యప్రచారముల పటాపంచ లొనర్చగలను.

కాంగ్రెసు ఎన్నికల ప్రచారము

కాంగ్రెసుజ్యమును, స్వాగృహగూర్తులగు నిష్కల్యమ దేశభక్తిచే నేరేపింపబడినది. గాంధీ మహాత్ముని, చి త్తరంజనుడు, తిలవనంటి మహానాయకులు మనకు స్వరాజ్యమును సాధింపగలరా, పానుగల్లు రాజాగారు సర్ కె. వి. రెడ్డిగారు సాధింపగలరా? ఈవిషయాలను ఏమాత్రము పోలికలేదు. ఇట్టి నాయకులచే సాగింపబడు పక్షము, తప్పక పరాజయముం ది తీరును. ఇందుకనేపు ఆలోచించిన యెడల పానుగల్లు రాజాగారే ఇది నిజమని అంగీకరించెదరు. జప్తిగుపక్షము స్వాగృహమే ప్రధానముగల నిద్రపముల ప్రోత్సహించి, ఉత్సాహమును స్వరాజ్యసమస్యను భంగపరుచుట కెత్తించుచున్నది. ఈసంకల్పమున, జప్తిగుపక్షమువారు దేశభక్తిహింసలనిగాని, దేశ ద్రోహులనిగాని నేనా రోపింపను. వారు దేశద్రోహులని పూర్తిగా రుజువుచేయబడువరకు నేను వారిదేశభక్తిని ప్రశ్నింపను. కాంగ్రెసువారుయెన్ని కల ప్రచారమందు తమ ప్రతిఘటనలపక్షము నవలంబింపరు. తంజియాల్పేట ప్రచారపు పద్ధతులను ప్రతిఘటనలకే పరిమితంపెదరు. కాంగ్రెసు పక్షమువారి ప్రచారమున్నత భారతీయం దుండునుగాని, ప్రత్యర్థిని గురించి వ్యక్తిమాణులకు గాని కులమాణులకుగాని ఏమాత్రమును అవకాశ మొసగదు.

జాతీయత - సాంఘికత్వము వరస్పరవిరుద్ధములు

అందరకును సరిసమానస్వామ్యమే, కాంగ్రెసువారి సిద్ధాంతము. ద్వేషములను, పరస్పరానుమానములను ప్రోత్సహించు చర్యలను వారేమాత్రమును సహించబోరు. ఇట్టి చర్యలవలన జాతీయజీవిత మంతయు వివహారమగును. వానివలన, తుదకు జాతీయాభివృద్ధి పరిణమించునని యెందుట వట్టియవివేకము దప్ప మరెయ్యకటిగాదు. జాతీయతయు, సాంఘిక ప్రత్యేక జీవితము ను పరస్పరవిరుద్ధములగు విషయములు. ఒకటియున్నచోట మరి యొకటియుండుట అసంభవము. ఎన్ని కులములవారును తమకే ప్రపంచదలన్నటిని ఏకముగజేర్చి స్వరాజ్యముకొరకు పోరాడుట కుపయోగించుదముగాక. అప్పుడే ప్రతిఘటనము నిజముగ నభివృద్ధి నందగలరు. ప్రతిఘటనమునకు, జాతీయతయు సహాయము జేయుచుండును. స్వరాజ్యమేఅన్ని సాంఘికసమస్యలకును అమోఘముగ పరిష్కారము. ఈ విషయమున, కల్యాణసుందరము మొదలయినవారు, కంకితవరమునందు రాష్ట్రీయ మహాసభ కధ్యక్షత వహించుచు, జప్తిగుపక్షమువారి కొకచక్కని హితమొస గెను. ఆరువత్సరములకాలము వారధికారముననుండిరి. వారు స్వరాజ్యము నేమాత్రము సాధింపబాలకపోయిరి. స్వరాజ్యవాదులు తాము స్వరాజ్యమును సాధించెదమనుచున్నారు. జప్తిగు పక్షమువారియెన్నికలందు నిలువక, స్వరాజ్యపక్షమువారికి సంపూర్ణముగ నవకాశమొసగవలెను. అని వారు నుడివిరి. ఈహితవును జప్తిగుపక్షమువారు ఆలోచింపవలెనని గోరుచున్నాను.

వ్యక్తి పోరాటముగాదు

ఎన్నికలందు జరుగనున్న పోరాటము వ్యక్తిత్వములకు సంబంధించినదిగాదు. ఇది ఒకవైపున జాతీయత్వము మరెయ్యొక వైపున స్వరాజ్యసంపాదనకు అడ్డుతులమున్న వారికిని జరుగుచున్న పోరాటము. ఏవో నాల్గుపాఠశాలలను నైద్యకాలము పెట్టుటతో భారతజాతిని సంస్కృతిపరచి యూరపుండబెట్ట నుద్దేశించువారికిని స్వరాజ్యసాధనలకును జరుగుచున్న పోరాటము. వ్యక్తులపై వాకెట్టి ద్వేష భావములేదు.

శ్రీనివాసఅయ్యంగారు క్రమశిక్షణమునకు బదులుగనట్టి యు తప్పక విజయము నందగలనునట్టియు అభ్యర్థులను నిర్ణయించుట చాలకష్టముతో గూడిన పనియనియు, ఈకష్టమును ప్రజలు గమనించి సాదరభావముతో జూడవలసినదనియు గోరిరి. చెంకటప్పలు, దక్షిణాగ్రామ, తిరునల్వేలి జిల్లాలయందు కాంగ్రెసు ప్రచారమునకు, ప్రతివారును నడుములుకట్టి నిద్రపడలేదు. వ్యవధిగలవా రందరూను, జాతీయ కార్యమునకు పూనుకొనవలెను.

జమీందారులకు హెచ్చరిక

శ్రీనివాసఅయ్యంగారు ముగించుచు జమీందారుల కొక హెచ్చరిక నొసగెను. ఉత్తరసర్కారులందు, సాధారణ నియోజక వర్గములకు పలుకుబడిగల జమీందారులను అభ్యర్థులుగా నియమించుటకు జప్తిగుపక్షము వారు ప్రయత్నించుచున్నారని తెలియపర్చుచున్నది. జమీందారులకు, శాసనసభలందు ప్రత్యేకసభ్యుల గలదు. అట్టి సంగర్భమున వారు సాధారణ నియోజకవర్గములనుండి అభ్యర్థులుగా నిలుచుట న్యాయముగాదు. ప్రజాసాధారణపక్ష మని డాబులు చెప్పకొను ముత్రివర్గపక్షమువారు జమీందారులను తమ అభ్యర్థులుగా నిలుపుటకు కారణమేమి? గంజాము, విశాఖపట్నము, కృష్ణా, నెల్లూరు జిల్లాలలో జమీందారుల నభ్యర్థులుగా నిలుపనున్నారు. ఈవరంతి నిజముగాదని ఆశించెదను. నిజమేయగుచో జమీందారుల కొక్క హితమొసగుచున్నాను. ముత్రివర్గమువారి యాహ్వానమును వారంగీకరించి అభ్యర్థులుగా నిలుచుటకు పూర్వము తాముజేయునట్టి పనిని గురించి దీర్ఘముగ విచారింపవలెనని చెబుచున్నాను. ఇప్పుడు వారు అవిచారితముగ ప్రవర్తించునెడల తరువాత వారి ధనరా గు లేమాత్రమును వారికి తోడ్పడబాలదు. జాతీయమహాసభ వారితవరకును, జమీందారులయెడల చాల సాదరభావముతో మెలగుచుండిరి. జమీందారులకును, రైతులకును వివాదములు సంభవించినపు డెల్ల వారికి రాశీకుడు కృపకు జాతీయసంఘములు ప్రయత్నించుచున్నవి. కార్యములకొరకు ఇరుపక్షముల ప్రతినిధులును గల పంచాయితీల సేర్పరుచు విషయముగూడ ఆలోచనయందున్నది. ఈవిషయమున జాతీయోపసంఘమువారు తగు ప్రయత్నముల నొనర్చుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులందు జమీందారులు జాతీయోద్యమమునకు ప్రతిఘటన యెన్నికలందు జోక్యము గలుగజేసికొనుట చాల ఆత్మవణియము. వారలుల నొనర్చినయెడల, ముందుముందు జమీందారులస్థితి యేమగునో జెప్పబాలదు. కాని వర్తమానకాలమున వారెటుల ప్రవర్తించెదరో తదనుగుణమును ఫలితములే భావికాలమున వారనుభవించెదరను విషయముమాత్రము సత్యము. జమీందారుల ధనమును, పలుకుబడియు జాతీయోద్యమము నేమాత్రము నాగ ద్రొక్కబాలవు. ప్రజాసామాన్యమును తేలిపజేయుచున్న స్వాతంత్ర్యత్యేష్ట నేకత్రియు నడ్డుపెట్టబాలదు. జమీందారులకు నేను పూర్వపున్నేహితుడను. వారు రంగమునకు దిగుటకుపూర్వము తమ భావిశ్రేయస్సును ఆలోచించుకొనవలెనని హెచ్చరించుచున్నాను. ముత్రివర్గమువారి జమీందారులను, తమ చదరంగపు ఆటయందు బంతుగ నుపయోగించుకొనెదరేగాని, అందువలన జమీందారుల కెట్టిప్రయోజనమును నుండబాలదు. ప్రస్తుతము వారవలంబించు విధానముపైననే వారిభావిస్థితి ఆధారపడియున్నదని గ్రహింతురుగాక. వారిప్పుడు అభ్యర్థులుగా నిలిచినను ఎన్నికలయందు పరాజయము తప్పదు. వారికున్న పలుకుబడిని గౌరవమునుగూడ గోల్పోయెదరు.

శ్రీనివాసఅయ్యంగారు

ముగించుచు విద్యార్థులును, న్యాయవాదులును, ఇతరులును అవకాశము లభించినపు డెల్ల కాంగ్రెసుతరపున ప్రచార మొనర్చవలసినదనియు, జాతీయోద్యమప్రచారమునకు విరాళములనొసగి తోడ్పడవలెననియు విజ్ఞాపన మొనర్చిరి.

ఎస్. సత్యమూర్తిగారు

తామిటీవల మలబాదు, దక్షిణకనరాలయందు గావించిన పర్యటనమునుగర్వించియు, అచ్చటిప్రజలు కాంగ్రెసుకు తోడ్పడుటకీ గవ్వరచిన అపరిమితోత్సాహమును వివరించిరి.

అభ్యర్థకులకు కృతజ్ఞతానందనములతో సభముగి సెను.

హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యము

హూలీపండుగ శాంతియుగ జరుప నిర్ణయించుట
అలహాబాదు, ఫిబ్రవరి 27:—హూలీపండుగ ఊరేగింపు సంవత్సరమున నిన్న రాత్రి హిందూమహమ్మదీయ నాయకులగూడి చర్చించిరి. ఇవట హిందూసభ అభ్యర్థులగు బారిష్టరు ఏ. సి. డూబ్ గారు ఉత్సవము వెంట రావలసినదిగ రిర మంది మహమ్మదీయ నాయకుల నాహ్వానించిరి. ఉభయపక్షముల నాయకులును అనుకూలముగ నుండుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈవిషయము కత్తెరు క్రాస్తువెయిటు గారికి తెలుపగా వారు డూబ్ గారి కిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి:—“నా హృదయపూర్వకాభి నందనములు గొనుడు. భవిష్యత్తున కిది శుభసూచకమని నమ్మెదము. ఈప్రతిపత్తివలన యితర ఉత్సవములుగూడ శాంతముగ జరుగునని నమ్మెదను.” (ఆ. ప్రె.)

“సహకారమే భావిరాజ్యాంగాభివృద్ధి నిర్ణయించును”

దారుణ నేరములు హెచ్చుట

బర్మేతరనేరస్తులచట్టమును సమర్పించెను

నర్ హార్కోర్ట్ బట్లరు ప్రసంగము

(అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

రంగూను, ఫిబ్రవరి 27:—నేటి ఉదయమున ప్రభుత్వ భవనమును బర్మీకవర్మరు సర్ హార్కోర్ట్ బట్లరు దర్బారు గావించెను. గతవిన్నకలందు అధికస్థానములు యిండి పెండ్లెంటు పక్షము స్వాధీనము చేసికొనెననియు, ఇండి పెండ్లెంటుపక్షము తరపుననే అధికముగ ప్రజలు వోట్లు యిచ్చిననియు, తన్మూలమున విజయమొందిన పక్షసభ్యులను వారు మంత్రులుగ నియమించిననియు, బర్మీయుల దింకను రాజకీయపక్షములు సరియగు పద్ధతిని స్థాపించబడలేదనియు గవర్నరు చెప్పెను.

తదనంతరము బర్మీయులను నేరములు హెచ్చుచున్నవనియు దానిని అణచుటకు ప్రభుత్వ మవలంబించిన చర్యను గురించి సర్ హార్కోర్ట్ బట్లరుగారు వివరించిరి. భాతరదేశముం దెల్లను దారుణము లధికముగ గావించబడుచున్నవనియు, క్రమముగనవి తగ్గుచున్నవని నిదర్శనపూర్వకముగ చూపగలవలసివలెననిరి. అడవులు విస్తారముగ బర్మీయులందు గలవు. రాకపోకలకు రాధారీ మార్గశాకర్మములు తక్కువ. గ్రామములు చెల్లాచెదురై యున్నవి. సాక్షి దూరప్రయాణము చేయవలసియున్నది. పైఅమకూలపరిస్థితులచే దారుణ నేరములు బర్మీయులందు హెచ్చుచున్నవి. పాత్యలు ముఖ్యముగా మామూలు నేరములుగ నున్నవి. యుద్ధమునకు పూర్వముకంటె పాత్యలసంఖ్య సగటున సంవత్సరమునకు రెండు రెట్లు పెరిగెను. దినమునకు నాల్గుపాత్యలు జరుగుచున్నవి. నేరములలో రెండువంతులు కిత్త తప్పించుకొనుచున్నారు. గత సంవత్సరముందు 66 మంది ఉరి తీయబడిరి. 782 పాత్య లాసన త్వరమందు జరిగెను.

సర్ హార్కోర్ట్ బట్లరు హైకోర్టును ప్రశంసించి, యిటీవల నేరస్తుల కనుకూలముగ శాసనము సంస్కరింపబడెనని వారి అభిప్రాయముని తెల్పిరి. అయినప్పటికిని పోలీసువారు నైతిక ఘర్షణను బాగుగయున్నదనిరి. దారుణ నేరముల తుదముట్టింప దొరతనము సంపూర్ణముగ నిశ్చయించెననియు, అసరమైనయెడల అసాధారణ శాసనము గావలయునని యిండియా ప్రభుత్వము జరుగదనియు గవర్నరు చెప్పెను. పరిపాలన యంత్రాభివృద్ధిలన ప్రజలకు విశేషముగ లాభము గలదనిరి. కాని రాజకీయ చర్యలం దీర్ఘకాలము మరచుచున్నారు. ఇటీవలి ఎన్నికలందు 300000 జనులు వోటుల నిచ్చిరి. క్రైమినులు లాపరిపాలనయందు అధము 600000 ప్రజలకు సంబంధము గలదు. ప్రభుత్వము మిక్కిలి క్రోధగ పరిపాలన కేయటకు ప్రయత్నం లో పము చేయుటలేదు. పరిపాలన భారము మోయుచున్న పోలీసు మొదలగు శాఖలను గవర్నరు ప్రశంసించెను.

బర్మేతరనేరస్తుల చట్టము

బర్మీయులందు భారతీయులను గవర్నరు క్లాపించి, బర్మేతరనేరస్తులచట్టము వారితై ప్రయోగించుటకు చట్టము నిర్మింపబడలేదని గవర్నరు నిశ్చయముగ చెప్పెను. కార్మికులకొరకు దేశరక్షణము కొరకు బర్మీ భారతదేశముపై ఆధారపడియున్నది. ఇటీవల యిద్దరు భారతీయులు హైకోర్టు జడ్జి పదవులకు నియమింప బడిరి. రాజకీయ ఆందోళనము అణచివేయుట కీ శాసనము నిర్మింప బడెనను వాదము సత్యమునకు దూరముగ నున్నది. దారుణ నేరముల నివారించుటకు సాధనముల నరయ నియమించిన కమిటీ యీ చట్టము నిర్మింప సిఫార్సు చేసెను. నేరము చూట తలపెట్టినయెడ భావి శుభమావకము గనవచ్చుచున్నది. కొంతకాలమునకు పూర్వముకంటె రాజకీయముగ రాష్ట్రముకాంతముగ నున్నది. ప్రభుత్వోద్యోగలకును ప్రజలకును సంబంధములు చక్కగ నున్నవి. బ్రిటిషుపరిపాలన లోనికి ఆంకాను పెనేసిరము జిల్లాలు వచ్చి మూడు ఒకశతాబ్దమైనది. రాజ్యాంగ శోధన యందు మనమెల్ల యిష్టంబు దవుల్గాని యుంటిమి. ఇంతవరకు గావించబడిన అభివృద్ధిని గురించి ప్రసంగించుట నావనిగాదు. అభివృద్ధినిగించి రాయలు కమిషను తీర్మానింప నున్నది నేనుమాత్రము మిమ్ములను సహకారము జూపుదని హృదయ పూర్వకముగ గోరుచున్నాను. రాయలు కమిషను విచారణ గావించుటకు వచ్చినప్పుడు, తోడ్పాటునకును, బాధ్యతకును మెచ్చుకొనునట్లు వర్తించవలసినదని బర్మీ ప్రజలను నేను గోరుచున్నాను. గవర్నరాధ్యక్షము చేరుటకు బర్మీ ప్రజలకు నాశక్తి కొలదియ సహాయము చేయట నావిధ్యుక్తధర్మమైయున్నది. అని గవర్నరు బట్లెను.

అజీర్ణము, అందుచే గలుగునరముల బలహీనత మొదలగు వాటికి అమోఘమైన నివారిణి

ఆయుర్వేద ఔషధమునందు గుణముగలదను విషయము, బ్రాహ్మవిషయమునందే పరిశీలించబడి, కలిగిన జనుస్థదమైన ఫలితమునుండి, నాకు నమ్మిక కలిగినది. కొన్ని కారణములచే నేను అజీర్ణము, అందుచే గలిగిన నరముల బలహీనతచే బాధపడుచుంటిని. ప్రస్తుతము మద్రాసు, కేన్ ఫోములో, అల్పిర్లా లాడ్జియందు కాపురమున్న పండిత స్వామి శ్రీనివాసఅయ్యంగారివద్ద చికిత్స ప్రారంభించితిని. స్వల్పకాలమునందే (అనగా 28 దినములలోనే) వారు నాకు కలిగించిన గుణము అమోఘముగానున్నది.

2117

ఆస్పారన్ గృహము } ఎస్. కె. కృష్ణయ్యాచేంద్ర
రాయపేట, మద్రాసు } కుమారరాజా
26-2-26 } ఆఫ్ వెంకటగిరి.

కమలాక్షి

(విచిత్రకథ)

గ్రంథకర్త:—నెల్లూరు వెంకటగిరి మహారాజా కాలేజీ ప్రధానాచార్యులు మ-రా-శ్రీ, రాయసం వెంకటశివుడుగారు యం. ఏ., యల్. టి.

సాంఘికవల—ముప్పదేండ్లకు పూర్వపు ఆంధ్రదేశస్థితి, ఆకాలపు చదువునంధ్యలు, పిల్లల యాటపాటలు, ప్రతాచారవ్యవహారములు, గుణశీలములు సందర్భానుసారముగ పాత్రలయందు ప్రత్యక్ష మగుచుండును.

120 పేజీలు, షెడ్యూల్డు కాగితము. మంచి అచ్చు. 0-8-0.

మేనేజరు.

7. తంబుకెట్టిపాడి, మద్రాసు.

నిరపాయ కరమైన ఎరాస్మిక్ సబ్బుబిళ్లలు

ప్రతి ఒక్కరికి తగినవి-బిడ్డలకు స్నానముచేయుటకు-తల్లికి యవ్వనమునందున్న అందము

శాశ్వతముగా యుండుటకును, తండ్రికి పరిశుద్ధమిచ్చుటకును శ్రేష్టమైనది. మిక్కిలి సున్నితముగా సువాసనచేర్చబడినది. మితవ్యయము గలది. అరిగి పోయినప్పుడుకూడ మొదలనుండి నల్ల మంచి సువాసన గలిగియుండును.

ఈ రకము, ఇతర సుప్రసిద్ధమైన ఎరాస్మిక్ రకములు అన్ని దుకాణములందును దొరుకును. 2039

“ఎరాస్మిక్” అత్తరు తయారుచేయునట్టి వారిచే లండన్, పారిసులో తయారుచేయబడును. 2

నాలుగుభాషలనిఘంటువు

ఇందు మూడు (5000) అయిదువేల తెలుగుమాటలు అకారాదిగా వ్రాసి వానికెదురుగా హిందుస్తాని, ఇంగ్లీషు, అరబు పదములు చేర్చబడినవి; ఏదవము కావలసినను వెంటనే గ్రహింపవచ్చును. ఇదివరలో ఇట్టిగ్రంథము వెలువడి యుండలేదు. ఇది చదివినచో గురుసహాయ మక్కరలేకుండ ప్రభావలు మాటలాడు శక్తికలుగును. ఇది స్కూలుమాస్టర్లకు, విద్యార్థులకు, లాయర్లకు, గుమాస్తాలకు, వర్తకులకు, ప్రయాణికులకు, పండితులకు, పామరులకు సమస్త జనులకు, మిక్కిలి యుపయోగించును. వెల 8 అణాలు మాత్రమేగాని 800 రూపాయలకు మించిన సహాయ మొనరింపగలదని నిరాఘాటుముగఁ జెప్పవచ్చును.

వేద్యాసహవాసఫలితము

(పద్యకావ్యము) వెల 4 అణాలు

ఇది తెలుగుభాషలో జరిగినకథ. ఒక అబ్బుకత్తంతో తొభ్యమున నమితవి క్షముగూడఁ జెట్టుటయు శాతని కుమారుడు వేద్యాలలోఁజ్ఞె తెచ్చి తమంతయు వేద్యకర్పించి తుదకు దానిచే వెడలగొట్టబడి యడవుల పాలెపోవుటయు, మిక్కిలి చక్కవ్రాయబడినది. లుబ్ధులవము, వేద్యామాత్యనర్తనము జరుపుచో నవ్వు పుట్టకమానదు. ఇంపలి నీతిశృంగార పద్యములు చదివితీరవలయును. ఇది చదువ మొనరిడుచో పూర్తియగునవకము విడువ బుద్ధిపొడదురు.

చిరునామా:— దాసరి లక్ష్మణస్వామి పితాపురం, (గోదావరిజిల్లా)

1827

మంచి పనికరము మజారి సరసము

శ్రీ లక్ష్మీ వర్కుసు

2/19 కోపు వెంకటాచలయ్యపిడి, మద్రాసు.

బంగారు, వెండి, జర్మనీసిల్వరు నగలు యిప్పటి కాలమునకు తగిన మోస్తరులందు అన్ని నెజాలలోను సిద్ధముగా నున్నవి. బయట పూరి ఆర్డరులు త్వరలోను, మిక్కిలి జాగ్రత్తతోను పంపబడును. నీను కమలములుకూడ చక్కగా కట్టబడును. పూర్తివివరములకు వ్రాసిన తెలుపబడును. 2645

ఎం. సత్యనారాయణచారి, ప్రొఫెసరు.

శ్రీ లక్ష్మీ వర్కుసు

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా-1-కి రూ 0-10-0; డజన్ 1-కి రూ 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుళెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

పువ్వులదొరిక!

బోధలకేలిక!

పున్నె పుదూలిక!

పురాణ గ్రంథమాలిక, పితాపురము.

ఇహపర సాధకంబులగు పురాణములు మొదలగునవి ఆంధ్రవచన శైలిని డిమియూ
సెజున 250 పుటలకు మించని సంపుటములుగ రెండునెలల కొకటి వంతున సంపుటము 1-కి
పోస్టేజి మేమేధరించి చందాదారులకు 1-0-0 కు మాత్రమే పంపుచుండుము. ప్రవేశరుసుము
రు 0-4-0 లు. సంవత్సరానికి శివపురాణము మూడవ సంపుటము తప్పక వెలువడును.

కోరిన చందాదారులకు వెనుకటి 1, 2 సంపుటములు గూడ బంపుదుము.

చందాదారులు గానివారికి ఇందలి ప్రతిసంపుటమును పోస్టేజి కాక రు 1-8-0 లు.

పురాణ గ్రంథమాలిక,
పితాపురము.

నడకుదుటి వీరరాజుపంతులు.
సంపాదకుడు.

శ్రీశృంగార కాదంబరి

2599 (పద్యకావ్యము 3500 పద్యములు)

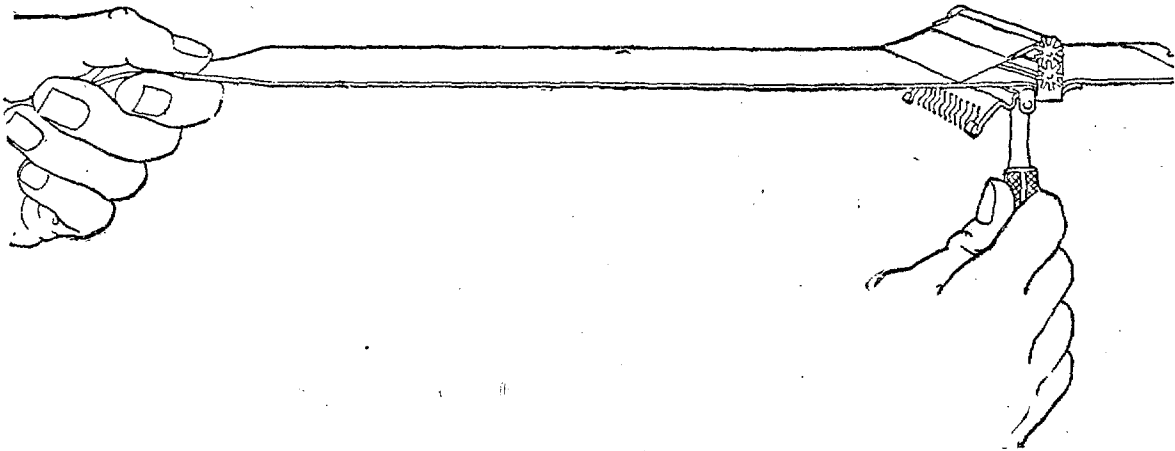
సంస్కృత కాదంబరికి సరియైన యాంధ్రీకరణము.

పూర్వోత్తర భాగ సహితము.

బళ్లారి మునిసిపల్ ప్రెస్సులు ప్రధానాంధ్రోపాధ్యాయులగు
బ్రహ్మశ్రీ - చింతలపల్లి నరసింహశాస్త్రిల వారిచే రచింపబడి
అద్భుత కథాసంవిధాన వర్ణనాసమేతము శృంగారరసభరితమునై
యొప్పుచున్నది. ఇది పూర్తి కాలికోల్లెండు రూ. 3-0-0
సగము క్యాలికో... రూ. 2-8-0

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అంజు నన్స్,
292, ఎస్టేట్ నేడు మదరాసు, లేక

ఆంధ్రపత్రికా ఆఫీసు 7 తంబుళెట్టివీధి, మద్రాసు.

అచ్చమైన "వేలెటు" మంగళిక త్రిని రు 2-12-0 లకు వచ్చునని ఎప్పుడైననూ తలంచితివా?

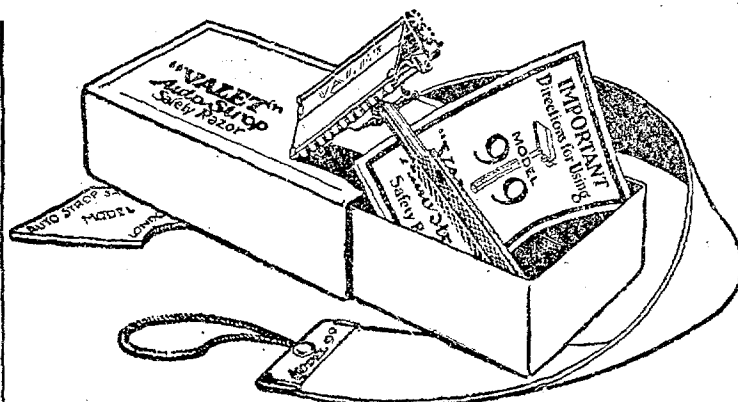
ప్రపంచమందంతటను కేరొందిన మా ఘనతగల "వేలెటు" మంగళిక త్రిని గురించి వినియుండవు గదా! దీని కత్తి అంచులుండు తరహా మరి ఏ యితరములైనవాటికి
లేవు. కాని భరలవలన మీరు చాల భయపడియుండురు.

కాని ప్రతివారికి తగినట్టేగా మా "వేలెటు" మంగళిక త్రిని రూ 2-12-0 లకు మాత్రమే యిచ్చుచున్నాము.

ఇంత శృంగారమైనటువంటిన్ని, యంత పదునైనకత్తి అంచులతోనూ, యంత యాపాయమునమర్చిన తోలుపట్టాతోనున్నాయన్న మాకత్తితో, యీ నవనాగరికత
క్షుద్రములకంటె బాగుగా చేసుకొనగలరు.

2548

"VALET"
Auto-Strop
Safety Razor

అందమైన పెట్టెలో
దీనిని పట్టాతోను
బేడుతోను,
అమర్చబడినది.
రూ 2-12-0

యింగుండులో
తయారైనది.